

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БҮРЯАДАЙ ФОН

1998
январийн
15

Үбэлэй үлүү дунда нарын 18 гарагай 5 ЧЕТВЕРГ № 7 (19848)

Бүгэдэ арадай сонин

1921 оной декабрийн 21-нээ гараа

“БУРЯАДАЙ ТҮРҮҮ ХҮНҮҮД” - КОНКУРСДО ИЛАГШАД: “САГЛААН ҮБГЭН - 97”

Авторын - хүдөө бэшэгшэ Поллина Цыбикова

Россин Федерациин хүдөө ажахын габыяата хүдэмэрилэгшэ, Могойтын районой захиргаанай түрүүлэгшэ, буряад хүнэй шулан соо бурьялан байдаг эрын гурбан эрдэм - бүхэ барилдаха, мори урилдаха, хур харбаха - заяата ёно заншалые түбхын түрүүн хэргээхэ хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргахан **Цыден Багланович Багдаев**.
Авторын - багша Дулмажаб Цынтуева.

Ветерануудай дундаһаа дэлхэйн чемпион, хоёр янзын барилдаагаар СССР-эй спортын мастер, 1964 ондо бүхэ барилдаагаар хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда СССР-эй, удаань 1966 ондо РСФСР-эй чемпион болоһон, хори гаран жэдэ тренерээр хүдэлжэ байһан **Нима Сосорович Ивахинов**.
Авторын - Буряад Республикын болон Россин Федерациин габыяата багша Дамнин Ошоров.

“ТҮЯ СЭСЭН ХАТАН - 97”

Хотогор найхан Хориин аймагай Булам нютагай ажахые эрхим бэрхээр, мэргэн бодолтойгоор хүтэлбэрлжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахан **Дулма Сахаевна Ринчинова**.

Авторын - ажалай ветеран Базар Цыбиков.

Республикын радио болон телевидениин арадай инструментнүүдэй оркестрэй үнинэй бэлигтэй хүгжэмшэн, найхан үхибүүдые хүмүүжүүлһэн жэшээтэ эхэ, наһанай хани **Дарима Дымбрыловна Очирова**.

Авторын - Россин Федерациин соёлой габыяата хүдэмэрилэгшэ Галина Дашеева.

арадай профессор, орондын конкурсын арадай нэрэ зэргэдэ дахин хүртэһэн найхан хоолойтой **Галина Дамжаповна Дамжаповна**.
Авторын - хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Людмила Шулунова.

НАЙН НҮХЭР ЗОВОХОДО ТУНЛАДАГ

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь нара соо Эрхүү хотодо болоһон аюул усалай һүүлээр бүхы нютаг можонууд, тэрэ тоодо манай республикын хүн зон мүнгэ зөөрээр туһалха гэжэ оролдоо. Тэдэ үдэрнүүдтэ хохидогшодто туһалха тусхай жасада найн дураараа эльгээһэн мүнгэн орожо захалаа гэн.

Улаан-Үдэ хотын захиргаанай хүдэмэрилэгшэд тус жасада өөһэдн нэгэ үдэрэй салин оруулаа, тэрэн хуушан мүнгөөр 2850000 түхэриг болоо юм. Буряад Республикын Национальна Банкын коллектив 3185300 түхэриг оруулан байна. Гэр байрын коммунальна ажахын комитедэй хүдэмэрилэгшэд 3000000

(хуушан сэнгээр), Буряадай МВД-гэй ИЗО-гой коллектив 600000 түхэриг оруулан байна. Хубийн нюурнуудаа баһа мүнгэн ороо. Жэшээн, Иннокентий Кузьмич Щекотов ба Мария-Степановна Старкова 200 мянган түхэриг үгэһэн байна.

Бүхыдөө манай республикаһаа туһаламжын жасада 9570300 түхэриг оруулагдаа.

Эрхүү хотын хохидогшон зондо туһаламжын жаса хатуу сагта гараа харбайһан бүхы зондо баясхалан хүргэнэ.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэблэлэй албан.

К СВЕДЕНИЮ

руководителей организаций,
предприятий, АО, МП и различных
хозяйств!

Издательство "Бурятия" сообщает об изменении банковских реквизитов с 1 января 1998 года: ИНН 000323028275, р/с 40602810103200000226, к/сч 30101810500000000766, БИК 048142766 филиал Мосбизнесбанка "Бурятская дирекция", г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 27.

ВНИМАНИЮ
ВЫПУСКНИКОВ ШКОЛ!
Бизнес-Центр Бурятского государственного университета

ОБЪЯВЛЯЕТ НАБОР НА ПОДГОТОВИТЕЛЬНЫЕ КУРСЫ ДЛЯ ПОСТУПАЮЩИХ НА ФАКУЛЬТЕТ ЭКОНОМИКИ И УПРАВЛЕНИЯ ПО ПРОФИЛИРУЮЩИМ ДИСЦИПЛИНАМ:

1. Математике - 28 часов;
2. Иностранным языкам (английский, немецкий, французский) - 21 час;
3. Географии - 28 часов.

Оплата за один час одного предмета составляет 10 000 рублей. Обучение по трем предметам осуществляется с 10% скидкой и составляет 700 000 рублей.

Занятия проводят опытные преподаватели факультета экономики и управления БГУ.

Всем желающим, дается шанс обучиться бурятскому языку!

Бизнес-Центр Бурятского государственного университета производит запись на курсы бурятского языка для начинающих. Обучение производится по оригинальной методике, позволяющей овладеть основами бурятского языка не имея никакой первоначальной подготовки.

Курс обучения - 40 часов.
Стоимость обучения - 400 000 рублей.

А ТАКЖЕ: производит запись на курсы английского языка
Курс обучения - 50 часов.
Стоимость обучения - 600 000 рублей.

Занятия проводят высококвалифицированные преподаватели БГУ, прошедшие стажировку за рубежом.

Запись производится в Бизнес-Центре БГУ:
ул. Сухэ-Батора, 10 (общ. Н 2 БГУ), Телефон: 21-11-72, 21-38-00

ХОЙТО АЙМАГУУДААР ХҮЙТЭРХЭНЬ

Январийн 15-16-н үдэрнүүдтэ хойто аймагуудаар хүйтэрхоор багсаагдана. һүнидөө 42-47, үдэртоо 32-37 градус хүйтэн байха. Байгал шадархи, мун урла аймагуудаар һүнидөө 23-28, үдэртоо 18-33, бусад аймагуудаар һүнидөө 32-37, үдэртоо 22-27 градус хүйтэн байхаар хүлээгдэнэ.

Ц.ЖАЛСАНОВА,
Улаан-Үдэйн гидрометеобсерваториин даагша.

25 ЖЭТЭЙ ӨЙ

Улаан-Үдэ хотын 14-дэхи хургуули-гимнази январин 12-то 25 жэлэйнгээ ойн баярые олоной хабаадалгатайгаар тэмдэглэе. Энэ гимназида 1447 хурагшад хурана, 96 багшанар хүүгэдые хургана. Эндэхи

багшанар 1997 оной ноябрь харынгаа салин абанхай, ойрыннэгэ, хоёр үдэрнүүдэй хугасаа соо декабрь харын салин түлэгдэхэнь гэжэ гимназиин директор Дмитрий Фомич Халтагаров мэдүүлбэ. Ойн баярые тэмдэглэлгэдэ арбаад

ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ БУҢАЛГААН

Байгша оной январин 12-то 1-дэхи, 2-дохи ТЭЦ-үүдэй хүдэлмэришэд буһалгаа үнгэргэбэ. Ушар шалтагынь гэхэдэ, 1997 оной 6 харын салин түлэгдэнэгүй. Тэрээнхээ гадна үшөө июнь харын салин 300 гаран миллион түхэриг хүсэдөөр түлэгдөөгүй. Энэ буһалгаае Россин энергетигүүд дэмжэн, 10 часһаа 11 час болотор ажалаа зогсообо. Дулаанай, зайн галай элшэ

ветеран багшанар, мүн энэ хургуулиие эмхидхэгшэд, хотын олонийтын түлөөлэгшэд уригдаа. Багшын ажалай ветерануудта үнэтэй гарай бэлэгүүд барюулагдаһан байна.

хүсые хэрэглэгшэд тэдэнэртэ аяар 500 миллиард үлүүтэй түхэриг үритэй болонхой.

- Энэ хүндэ хүшэр байдалһаа гаргахын тулада ороной профсоюзудай түлөөлэгшэд ехэл оролдолго гаргана, - гэжэ 1-дэхи ТЭЦ-эй профкомой түрүүлэгшэ Сергей Михайлович Фронтенко манда мэдүүлбэ.

Д.АНГАЕВ.

АБАРАЛ ААБ ДАА...

Гусинозерск хотодо шахта, заводууд хаагдажа, ажалгүй үлэһэн зон шахардуу байдалтай боложо байна. Үгырһэн, шадалгүй болоһон айлнуудта алибаа туһаламжа үзүүлжэ байха үүргэтэй тусхай пункт Россин Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй хүсөөр энэ хотодо байгуулагдаба.

- Гуманитарна туһаламжын эд зөөринүүд энэ пунктда сугларжа байха, харин бидэнэр тэрэниеня ядарада ороһон бүлэнүүдтэ дамжуулха уялгатайбди, - гэжэ Улаан-Хэрээһэнэй талаар аймагай бүлгэмэй түрүүлэгшэ Е.В.Дашинимаева мэдүүлнэ.

Н.НАМСАРАЕВ.

ХАРААЛҺАН СООГОО

Байгша оной январин 13-най мэдээгээр түсэбөөр хараалагдаһан 40, хоёролжон 15 вагон хотын гурбан маршрудаар гараба. 4-дэхи маршрутда 16, хоёролжон 8, 5-дахида 8, 7-дохи маршрутда 16, хоёролжон 7 вагон

хараалагдаһанай ёһоор гаранхай.

Городой зоние хангажа байдаг энэ албанай хүдэлмэрилэгшэдтэ ажалаа саашадаашье найнаар эмхидхэжэ байхыень хүсэе!

Д.ХУБИТУЕВ.

ШИИДХЭТЭРНЬ АЖАЛАА ЗОГСООБО

Түгнын уурхайн хүдэлмэришэд республикын энергетигүүдтэ шулуун нүүрһэ эльгээхэ ажалаа энэ гарагай хоёрһоо зогсообо. Энэ хэмжээ ябуулгын ушарынь гэхэдэ, республикын энергетигүүд

нүүрһэшэдтэ туйлай ехэ мүнгэ үритэй болонхой.

Республикын Правительство энэ арсалдаата асуудалые бодомжотойгоор шиидхэхэ талаар дары хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРНҮҮДТЭ БУРЯДАЙ ГҮРЭНЭЙ УНИВЕРСИТЕДТЭ ШЭНЭ ХИМИЧЕСКЭ ФАКУЛЬТЕТ БАЙГУУЛАГДАХАН ТУХАЙ ТОГТООЛ АБТАБА.

Энэ факультедэй гол зорилго хадаа дээрэ гарай мэргэжэлтэдые, химик-шэнжэлэгшэдые бэлдэлгэ мүн болоно. Зүүн Сибирь, тэрэ тоодо Буряад орон Россин бүридэлэй тон баян хизаарнуудай нэгэн гээшэ ааб даа. Түүхэй эдэй баялигые ашаглан, химическэ продукци буйлуулан бүтээдэг элдэб

МЭРГЭЖЭЛТЭ ХИМИГҮҮДЫЕ БЭЛДЭХЭНЬ

олон халбаринуудые хүгжөөхэ шухала. Дэлгүүрэй харилсаануудай эрхэ байдалда химиин, физикын, математикин болон экологиин гүнзгы эрдэм мэдэсэтэй, хайн бэлэдхэлтэй химик мэргэжэлтэд хэрэгтэй болонолдаа.

Шэнэ факультет хоёр кафедратай. Москвагай, Новосибирскын, Эрхүүгэй университетуудтэй, мүн Новосибирскын Неорганическа химиин, Органическа химиин, Катализай институтуудтай нягта харилсаа холбоотойгоор эрдэм-шэнжэлэлгын ажалаа ябуулна. Кафедрануудта эрдэмтэй 7 доктор, 25 кандидат, мүн диссертаци хамгаалхаяа бэлдэжэ байһан залуу 6 багша хүдэлнэ.

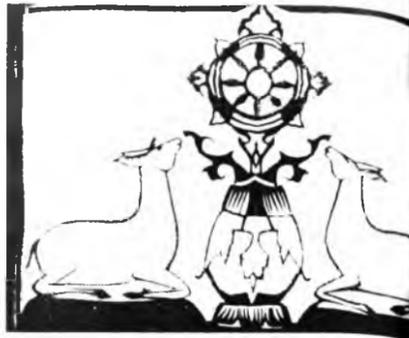
Байгаалие зүбөөр ашаглалгын Байгалай институтудай үндэһэ нуури дээрэ ерээдүйт химигүүд тодорхой шэглэлэй эрдэм-шэнжэлэлгын ажал ябуулха аргатай. Бурядай Эрдэмэй түбтэй үнгэргэдэг зүблөөнүүдтэ, мүн оюутад эрдэмэй конференцинуудтэ, олимпиадануудта манай шабинар эдэбхитэйгээр хабаадажа, һүүлэй 5 жэлэй туршада тэдэнэр таһалгаряагүй түрүү нуури эзэлжэ байгаа.

Манай факультет дүүргэгшэд академическэ, халбарийн институтда хүдэлхэһөө гадна дээдэ болон мэргэжэлэй тусхай дунда хургуулинуудта багшалха аргатай. Хари хэлэ, компьютер найнаар шудалһан хадаа мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ харюусама бэлэдхэлтэй шабинарнай алишье халбарида хүдэлжэ шадаха гээд ханагдана.

Бурядай Эрдэмэй түбтэй нягта холбоотойгоор хүдэлдэг ушарһаа манай университет хуралсалай болон эрдэмэй ниитэ түб болонхой. Эрдэм хуралсал хоёрой нүлөөтэ холбоон (интеграци) иигэжэ бэлүүлэгдэнэл даа.

Ж. БАЗАРОВА, БГУ-гай кафедрые даагша, профессор.

"ДҮХЭРИГЭЙМНАЙ ЛИТЭ"

Хүндэтэ уншагшад! Гарагша оной эхинһээ эхилжэ, "Буряад үнэн" литэ гэхэн шэнэ гаршаг дор манай арадта хабаатан гүрэн түрын, түүхын, соёлой, уран зохёолой болон бусад материалнууд тобохоноор

хэлбэгдэжэ захиалхань. Түрэл арадаймнай болон сугтаа ажаһуужа байгаа бусадшые арадуудай түүхэ үйлэ хэрэгүүдээрэ айхабтар баян юм. Тиимэһээ ганса нэгэн хүнһөө байха бүхы коллективиймнай энэ хэргые хүсэд дүүрэнээр харуулжа шадахань тон хүшэр болоно.

Түрэл арадайнгаа түүхэ бэшэлгэдэ нэн түрүүн эрдэмтэдые, хизаар ороноо шэнжэлэгшэдые, бэлэгтэй багшанарые, хүбэлгэн хурагшэдые болон буряад хүн бүхэһие хабаадахыень уряалаад, түхэрэн жэлэй туршада дүхэригэйн нуужа хөөрэдээл гэжэ дурадханабди.

Бэшгүүдээ "Буряад үнэн" хаягаар "Дүхэригэймнай литэ" гэхэн тэмдэгтэйгээр эльгээгйт, үгы гүбэл, 21-57-63 гэхэн телефоноор Дондок Балъжинимаевта хонходохыетнай гуйнабди.

Январин 1. Европын саг тоололгоор шэнэ жэлэй түрүүшын үдэр болоно. Энэ саг тоололго Христос бурханай түрэн үдэрһөө эхнэе абадаг. Тиимэһээ Христосой мүндэлһөөр 1998 жэл үнгэрбэ гээшэ. Харин бусад шажанаархид шэнэ жэлээ ондо ондоо сагуудта тэмдэглэдэг юм.

758 он. Мянга хоёр зуун дүшэн жэлэй саада тээ монгол хаашуулай дээдэ үе болохо Бүртэ-Чино түрэнэ байна. "Чингис хаанай у: изагуур гэхэдэ, дээдэ тэнгэриһээ заяатай түрэнэ Бүртэ-Чино оорынгөө һамган Гуа-Маралтай хамта уһан далайе гаталжа ерээд, Онон мүнэнэй эхиндэ Бурхан халдун уулада нютаглажа, Батцагаан гэдэг нэгэ хүбүүтэй болоһон юм," - гэжэ "Монголой нюуса тобшо" дотор бэшэгдэнхэй.

Лувсанданзанай "Алтан тобшо" дотор Бүртэ-Чинуа гээшэ Түбэдэй түрүүшын хаашуулай нэгэн болохо Далай совин алтан сандалт хаанай гурбадахи одхон хүбүүһиний гэжэ хэлэгдэнэ.

А.Амарай "Монголой тобшо түүхэ" дотор Бүртэ-Чино гээшэ Чингисэй урда тээ 1069 он багаар Байгал далай шадар ажаһууһан гэжэ бодобол, тэрэ хүннү, сянбыи, тоба гэхэ мэтэ монгол хэлэтэ арадуудай үри һадаһан байжа болоо гэжэ заагдана.

Зарим түүхэшэд, удха зохёол шудалагшад Бүртэ-Чино Гуа-Марал хоёрые адагуусан амитад, үльгэр домогой дүрэнүүд гэжэ тоолодог юм.

Бүртэ-Чиноһоо хойшһонхи

арбан нэгэдэхи үеын мэргэн хори түмэ Хорилардай мэргэнэй Баргужин гуаһаа гараһан гуае хатан болгожо, баргатай ураг түрэл боло байна. Алан гуаһаа гарагшэ Боржинин удам бии болон Тинхэдээ бидэ буряан монголшууд бултадаа Буряан Чинын хойшонхи үе болоно.

1198 он. Тэрэ жэлдэ Чингис хаан гушан долоотой болоно Тинхэдэ шара морин хурагшан байгаа. Ван хаан тангад газараар дамжан, гэрэ бусажа ерэхэдэнь, Чингис хаан тэрэндэ туһа хүргэбэ. Мүн тэрэл жэл Чингис Мөрөц сүгэдэг газарта мэргэдэй Тогто Бэхиинэ байлдан диилэбэ. Гадна тэрэ жэл татаар хитад хоёр хоорондо дайн эхилһэн байна. 1198 ондо гэхэ гү, али тэбхэ найман зуун жэлэй саада тээ Чингис хэрэйдэй Тоорил хаантай хамта татаар айбант далан хүнөөбэ.

1218 он. Тэрэ жэлдэ Збэ жанжинай ударидалга доро түмэн монгол сэрэг Харгиданиие эзэлэн абаа. Энэ байлдаан долоон зуун нахал жэлэй саада тээ болоһон байна. Мүн 1218 ондо Чингис хаан баруун зүгтэ хэлһэн дайндаа ехэ буу (артиллери), богонин буу гү, али пуужин буу (пушка) хэрэглэһэн түүхэтэй. Шара баруун жэлдэ Чингис хаанай сэрэг Тангадай ниислэл Яргай хотой бүһэлбэ. Энэ жэлдэ монгол худалдаашад болон элшээр Хорезмдэ алажа, бүхы эрдэм зөөриинэ тоноһон юм. Тинхэдэнь Чингис Хорезмдэ дайлахаар бэлэдхэл хэжэ эхилэбэ. Мүн баһа энэл жэлдэ Монгол Солонгос хоёрой хоорондо найрамдалай харилсаа холбоо тогтоогдобо.

Гадна 1218 ондо табин долоо наһатай Чингис хаан өөрын удаада хаан шэрэээ эзэлхэ үгэдэһе үргэмжэлбэ.

1368 он. Тэбхэр зургаан зуун гушан жэлэй саада тээ Хита ороние эзэмдэжэ байһан Юаниин (монголой) династия жэлдэ халан хосороо байһан Монголшууд 98 жэлэй туршада Хитад ороние зонхилон хуурай байна. Тинхэдээ бүхы Хитадай тазар дээрэ байһан Хитадые эзэмдэжэ байһан Монгол хаашуулай тоолол Хубилай, Төмөр, Хайсан, Эсүгэва, Хүсэлэ, Тугтөмөр Ринченбал, Тогоонгөмөр ороно. Тэдэнэр дэлхэйн түүхэ Юаниин династи нэрлэгдэн юм.

(Үргэлжэлэһын "Шүрэ" хууданда гараха).

Окончани... 01.1998... Корр.: ч... мется гл... шасирова... В.А. - Учители... монгол за т... дуо энергик... ро" являк... нсируемы... ной и пр... толо бодж... ратилось... еседателю... Б. Семенову... твичу и де... рала с про... курале волг... дотационн... мунольных... ровнях... шенных... ровов, райк... же узакон... ь дотаци... ральнойго... тобы не... шлых лет... бы потр... проэнег... ниэоций... реплено... рствами в... Корр.: В... киоге по... ртятся льг... ен право н... В.А. - Унс... 353207 аб... дктора, из н... ни 55% пол... - 50%... мунольн... ме, вывоз от... гия, колле... электроэне... нормативо... редоставл... pornostikom... родчлвям и... ших, погиб... жуебных с... нам трудо... полетним... воинам-ин... реобилити... ризанчым... политичес... Декабр... үйтэн ба... рнүүдтэ... шэр х... талдах... бэлдэ... буулагд... Тинн... дулаагаа... дуталда... дулаасуу... энба... үмдөөд... Аймагай... предпри... рүүгүүр...

ЭЛЕКТРИЧЕСКАЯ И ТЕПЛОВАЯ ЭНЕРГИЯ - ЭТО ТОВАР, ЗА КОТОРЫЙ НАДО ПЛАТИТЬ...

гражданам, подвергшимся воздействию радиации; инвалидам 1 и 2 группы общего заболевания и семьям, имеющим детей инвалидов ст. 17 (Закон №181-ФЗ от 24.11.95 г.).
- скидка не менее 30% за коммунальные услуги и топливо предоставляется: многодетным семьям, нуждающимся и имеющим 4 и более детей до 18 лет (Согласно Указа Президента РФ, № 431

месяца.
То есть, скидка на 50% или 30% производится только, в первом случае, - на 85 квт.час, а во втором - на 71 квт.час. Остальная потребленная электроэнергия оплачивается по общему тарифу, который на сегодня составляет - 0,21 руб. за 1 квт.час.
К тому же, для стимулирования потребителей за предварительную оплату электроэнергии по рекомендации Региональной энергетической комиссии с

ПРЕЗИДЕНТЫН БЭЛЭГ - 30 КОМПЬЮТЕР

Недого жэлэй октябрь нарада Захааминай аймагай хургуулинуудта туһа болгожо Буряад Республикын Президент Л.В.Потапов 12 компьютер эльгээхэн юм. Мүнөө жэлэй намарай эхээр Президент Захаaminaар ябаад ошоходоо, компьютернуудыг үгэхэб гэжэ найдүүлһэн юм.
Наяхана Захааминай аймагай хургуулинуудта шэнэ түхэлэй 30 компьютер Президентһээ эрээб. Мүнөө үе сагта энэмнай (179630500 түх.) үнэ сэнгэй бэлэг гээшэ аабдаа. Закаменскын 2-дохи хургуулида, нуралсалай үйлэбэринн комбинадта компьютерна классууд бии. Хүдөөгэй хургуулинууд сооһоо Далахайн, Михайловкын, Ехэ-Цахирай, Баян-Голой, Утаатын хургуулинууд компьютернуудаар хангаданхай.
Мүнөө асарагдаһан шэнэ компьютернууд Закаменскын 5-дахин, Михайловкын, Үлэгшэнэй, Шара-Азаргын хургуулинуудта үгтээб.
Н.ГАРМАЕВА.

(Окончание. Начало в № 1.01.1998.)

Корр.: Что предпринимается для улучшения финансирования в 1998 году?
В.А. - Учитывая, что основным источником за тепловую и электрическую энергию перед АО "Бурятэнерго" являются организации, финансируемые из бюджетов всех уровней и прежде всего с государственного бюджета, руководство АО обратилось с письмом к председателю Народного Хурала Б.Семенову Михаилу Инновичу и депутатам Народного Хурала с просьбой рассмотреть вопрос финансирования дотационной части оплаты коммунальных услуг населению на тех уровнях его решения, т.е. в районных бюджетах, а также узаконить недостающую часть дотации в трансферте из государственного бюджета.

от 5.05.92 г.)
- освобождаются от оплаты жилья, коммунальных услуг и топлива: Герои Советского Союза, Герои РФ, полные кавалеры ордена "Славы", члены семей, совместно проживающие.

Говоря о скидках в оплате коммунальных услуг, необходимо иметь в виду, что она распространяется только на социальную норму потребления. Так, для 1-ой климатической зоны, в которую входит Республика Бурятия, при социальной норме жилья 18 кв.м. на 1 человека, минимальный норматив по электроэнергии составляет:

- в жилых домах с э/плитами - 85 квт.час в месяц;
- в жилых домах с плитами на твердом топливе - 71 квт.час в

сентября прошлого года введены следующие условия:

- для населения при оплате вперед за месяц и более за потребленную электроэнергию введена скидка в размере 10% от установленного тарифа.

Говоря о льготах по оплате электрической и тепловой энергии необходимо отметить, что выбывающие доходы от льготных скидок должны компенсироваться из соответствующих бюджетных источников. Однако, из-за отсутствия средств в бюджетах, сейчас это покрытие производится за счет тарифов на электроэнергию и тепловую энергию, т.е. за счет потребителей. Хотя это и утяжеляет тарифы, но, однако, сегодня другого пути нет.

Корр.: Прочитав в нашей газете о проблемах и трудностях энергетиков, хочется надеяться, что абоненты-неплательщики подумали и побеспокоились о своих долгах. Ведь это не просто деньги, а тепло и свет в наших домах. В конце нашей беседы остается поздравить энергетиков Бурятии с наступившим Новым годом и пожелать успехов!

Беседу вел корреспондент Д.АНГАЕВ с заместителем коммерческого директора "Энергосбыт" ОАО "Бурятэнерго" В.А.ГУДЗЬ.

ЯНВАРИН ХҮЙТЭНДЭ ЯМАР БАЙДАЛДА ОРОБОБИБДИ...

Декабрь нара мүнөө жэлдэ урданайхиһаа хүйтэн байгаагүй, гүбэшье эхин нара зарим дүрнүүдтэ нэмхээд, шэмхээд абаа. Мүнөө энэ үшэр хүндэ үе сагта, мүнгэ алтанай буталдаһанһаа боложо, зунай харануудта жэлдэ бэлдхэл эрилтэдэ хүрэмөөр оруулагданагүй гэжэ мэдээжэ.
Тиин декабринн эхээр Закаменск хотыг дулаагаар хангадаг котельнэдэ түншын буталдаһанһаа боложо, гэр байрануудыг дулаасуулдаг батарейнүүд арай шамайхан үлээжэ байхадань, ажаһуугшаддулаан хубсаһаа түмдөөд, унтаринаа ородог болоод байгаа. Аймагай захиргаан болон "Горкоммунэнерго" предприятияни хүтэлбэрлэгшэд инмэ түшүүрилгэ байдалһаа гарахын тула түргэн

зуурын хэмжээнүүдые абаха баатай болоо. Тиигэжэ Ээдын түмэр замай станцида Ангарскһаа 449 тонно түлшнэ асарагдаа.
Гэбэшье Закаменскын хургуулинуудта хүйтэн байжа, хэшээлнүүд 30 минуын туршада үнгэргэгдэнэ. Паяхана тусгаар бүридхэгдэһэн комисси хургуулинуудаар ябажа байдалынь хараад, классуудта дулаанай хэмжээн 8 градуста арай хүрэжэ, инмэ байдалда нураха гээшэ бэын элүүр энхэдэ аюултай гэжэ тобшолол хэбэ. Тээд нуралсал наатуулха аргагүй гэжэ хэшээлнүүд 30 минута хүртээр хороогдобо. Ехэ хүйтэнэй буубал, ямар байдал тогтохо юм, хэньше мэдэнгүй...

Н.ГАРМАЕВА.

"Районно (городской) газетэнүүдтэ экономическа дэмжэлгэ үзүүлэхэ тухай" Буряад Республикын Хуули Арадай Хуралай үнгэрһэн сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

ХУБИ ЗАЯАТА ХУУЛИ

Үшөө 1995 ондо иимэ удхатай Хуули Россин Федерациин Президент баталһан юм. Гэбэшье тэрэ Хуули хүсэндөө ороогүй, хоёр жэл удаа удаагаар нэгэ хашарһан түхэригшье энэ Хуулида тулгуури болгодожо, тусхай статьягаар номологдоогүй байха юм. Сэхыень хэлэбэл, Россин, тэрэ тоодо Буряадай районно (городской) сонинууд гүрэн түрын дэмжэлгэгүй болоод, редакцинууд тус тустай өөр өөрынгөө хуби заяа шийдхэхэ баатай байһанинь мэдээжэ.
Ядаралтай байдалһаа уламжалан, зарим газетэнүүд үүдэй үедэ хэлбэлгэдхээ болишонхой. Хойто-Байгалай, Тарбагатайн аймагуудай сонинууд олондо мэдээсэлгэ тараахаа болионхой, Ивалгын газетэ хэлбэлгэ найнай зогсоогдобо, мүн бусадшые зарим аймагуудай сонинууд болзртоо гаранагүй. Захааминай, Сэлэнгын газетэнүүд хэрбээ урдань саг үргэлжэ долоон хоног соо гурба дахин гарадаг наа, мүнөө А-3 хэмжээнэй дүрбэн хуудаһые неделидэ арай шамай нэгэ удаа хэлбэлэ. Тиихэдэ сэлэнгынхид өөрынгөө Гусиноозерск хотын типографида бэшэ, харин аяар Улаан-Үдэдэ газетэ хэлбэлэ.

сугларжа, районно газетэнүүдэй хуби заяан тухай хөөрлэдэһэн сайха юм. Баранай ханамжануудыг элсүүлһэн тусхай хуулин проект зохёогдоо бэлэй.

Районно хэлбэл тухай Буряад Республикын хуули баталаагүй хада, нютагай газетэнүүдэй хуби заяан улам доройтохо гэжэ хананаб. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ имагал хайн дураараа нютагай хүтэлбэри өөһэдынгөө сониние хэлбүүлжэ байна ха юм. Холын бодолгүй зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэд аймагайнгаа газетэ хаажархиха юм, зарим нэгэн албан хойргооор хандаха юм, нүгөө зариман газетээ гартаа абаад, дээрэлхүү эзэрхэг зангаар захирха, зонхилхо аашаа харуулха юм. Өрэдөөшье эрхэгүй болошон редакцинуудта туһаламжа үзүүлхэ

АЙМАГАЙ СОНИНУУДАЙ АМИДАРХАНЬ БЭРХЭТЭЙ

Ушар юуб гэхэдэ, аймагай типографинуудай үнэ сэн диилдэшгүй, редакцинууд газетэ хэлбэлгэ гаргашаа тэхэрюулжэ шаданагүй, угаа ехэ үри шэритэй болошоно. Жэ-шээлхэдэ, үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр Ивалгын редакци типографидаа 80 миллион түхэриг үритэй үлэшөө. Бүришье ехэ үритэй редакцинууд олон. Тиимэнээ аймагуудай зарим типографинууд нютагай газетэ хэлбэлхээ арсана.

гэхэдээ, үлөөдэһэ мүнгэнэй гориггүй зүйлые районой бюджетдэ үлөөдэһэншые заримдаа байдаггүй, тиимэнээ районой газетэнүүдые хэлбэлхэ аргагүй болошодог. Хахад жэл, жэл шахуу журналистнууд салингүйгөөр хүдэлмэрлэжэ байха юм.

Юундэ иимэ байдал тохеолодооб гэхэдэ, мүнөөхи Россин Хуули бэлүүлэгдэнгүй, районно (городской) газетэнүүдтэ түхэригшье номологдоногүй ха юм.
Ушар тиимэнээ Буряад Республика нютагай газетэнүүдтэ экономическа дэмжэлгэ үзүүлхэ Хуули баталан абаха зорилго табиба гэшэ.

Районно газетэнүүдэй хэрэгтэй хадань хэлбэлхэ, үгы хадань усадхаха гэхэн эрид шууд шийдхэбэри гаргаха асуулта республикын Президентын, Правительствын урда аймагуудай редакцинууд табяа бэлэй.

Энэ асуудал хэдэн жэлэй туршада шийдхэгдэжэ ядаад байгаа юм. Республикын президент Л.В.Потаповай дэргэдэ болоһон Правительствын зүблөөнүүдтэ оло дахин аймагуудай редакторнууд, типографинуудай директорнууд

Олондо мэдээсэлэй өөрын зургаан нютаг бүхэндэ байха ёһотой гэжэ нютаг нютагай өөһэдын хүтэлбэринн зургаанууд шийдээ. Тиимэнээ районно газетэ экономическа дэмжэлгэ үзүүлхэ тусхай хуули баталһанинь тон зүб. Хорин аймагуудай хорин газетэ нэрэ нэрээрнэ нэрлэжэ, өөр өөрын гаргашые хараалжа, республикын бюджетдэ тусхай статьяе оруулаад, туһаламжын мүнгэ адресаарнь номолоо хада, нютагай редакцинуудай бүхэ асуудалнууд шийдхэгдэхэ зэргэтэй.

Хажуугаар хамһаха, туһалха гэхэ мэтын хэлбэлэй комитет, али ондоо нэрэтэй бүридэл хэндэшье хэрэггүй.
Н.НАМСАРАЕВ,
Сэлэнгын аймагай газетын редактораар арбаад жэл хүдэлһэн.

ОЛОН СООҢОО ОДОД БОЛОН ТОДОРООД

Конкурсдо хабаадагшад

Буряад Республикын Президент Л.В.Потапов Ц.Б.Багдаевта гол шан барюулна

Хамба-лама Дамба Аюшеев Р.Э.Эрдыневтэ бэлэг барюулна

Зоригто, Туяна Дамчеевтэндэ гол шан барюулагдана

Түрэл арадтаа
Тухатай байха нэшхэлгүй
наа,

Юунэй тулада
Түхэрээн түбидэ
Түмэн үеые дамжажа,
Бугын дуун доро

Буряад эхэнэ түрөөбибгээд түүрээһэн поэт, багша Цырен-Ханда Ринчиновна Дарибазаровагай гүн сэдхэлэй үгэнүүд "Буряад үнэн" - "Дүхэригэй" эмхидхэнэ "Буряадай түрүү хүнүүд" ("Лучшие люди Бурятии") гэнэн конкурсын удаха зорилгодо угаа тааруу гээд тобшолмоор. Буряад орон доторнай ажалдаа, нуралсалдаа онсо шалгаржа, амжалта туйлахааа гадна урин дулаан абари зантай, урид хараһан, урагшаа тэгүүдхэн ханаан сэдхэлтэй түрүү хүнүүдэй олон байһаниие конкурс элирүүлээ бшуу.

Конкурсдо эльгээгдэхэн зураглалнуудые уншажа, али бүхы талаһаань үнэн сэгнэлтэ үгэжэ шадаха ниитын жюри 35 хүнөө бүридхэгдэн байгуулагдаа һэн. Сониноймнай редколлегиин гэшүүдһээ гадна республика дотор эдэбхитэй, эршэтэй ажал хэрэгээрээ мэдээжэ болоһон хүнүүд тус жюрин хүдэлмэридэ хабаадуулагдаа гэбэл: хамба-лама Дамба Аюшеев, Буряад Республикын Арадай Хуралай депутат, дид-хамба Данзан-Хайбзан Самаев, Буряад Республикын Правительствын аппарадай түрүү мэргэжэлтэ Н.Ч.Цыбенова, Буряад Республикын Арадай Хуралай депутат Г.А.Дождикова, Буряад Республикын эрдэм нуралсалай министрэй орлогшо Е.Б.Раднаева, Буряад Республикын Соёлой министрствын искусствын таһагые даагша Д.Б.Сангажапова, Буряадай арадай уран зохёолшо Н.Г.Дамдинов, СССР-эй арадай артист Д.Ц.Дашиев, уран зурааша-модельер Л.А.Дагданова, Россин Федерациин арадай артистка Н.Г.Токуренова, дэлхэйн чемпион, бизнесмен Б.Д.Будаев, ВАРК-ын вице-

президент Б.Д.Баяртуев болон бусад.

Конкурсдо эльгээгдэхэн 90 гаран зураглал шалгажа, эгээл эрхимүүдыень тодоруулха гээшэ бэрхэтэйхэн хэрэг. Гэбэшье хэдэн дахин сугларжа, зүбшэн хэлсэхэнэй удаа 6 номинацияар эгээн үндэр сэгнэлтэдэ (10 баллда) хүртэгшэд тодоруулагдаа һэн. Тиигээд конкурсдо олон зоной хабаадаһан ушарые хараада абан, ори ганса Гранпри бэшэ, харин гурбан гол шан олгохо гэнэн шийдхэбэри абтаа бэлэй. Энээнһээ гадна бусад хабаадагшадые (авторнуудтайнь) урмашууда ха гэжэ хараалагдаһан байгаа. Тездэ салингаашые саг соонь абахая болёод байһан мүнгэнэй хомор сагта гансахан "Буряад үнэн" - "Дүхэриг" хаанаһаа конкурсдо хабаадаһан бүхы хүнүүдые шангуудаар урмашуулжа шадаха һэм даа. Спонсорнууд тухалха байха гэжэ найдагдаа.

Буряад Республикын Президент Л.В.Потапов, Правительство, Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М.И.Семенов, министрствэнүүд, акционернэ бүлгэмүүд, республикын ветерануудай сөвет, Буряад Республикын Эхэнэрнүүдэй холбоон (Л.Ч.Нимаева), бусад ниитын эмхинүүд, нютагаархидай эблэлнүүд шадаха зэргээрээ тухалаа.

Түшгэлэһэн, найдаһан спонсорнууднай гэбэл:

"Бурятнефтепродукт" гэжэ акционернэ бүлгэм, "СБС-АГРО Бурятия", "АМ-ТА" гэжэ акционернэ бүлгэм, "Лора-мода" гэжэ салон, "Байкалфарм" гэнэн регионууд хоорондын эрдэмтэй үйлэдбэрийн нэгдэл, ВАРК, "Забайкаллес" гэжэ гүрэнэй ой модоной промышленна компани, "Данзан" гэнэн хизаарлагдамал харюусалгатай бүлгэм, БГТРК, Россин Федерациин Буддын шажанай заншалта Сангха, "Ахалар" жаса, Немец соёлой түб (А.А.Шимпф), Агын тойрогой Могойтын районой Догой нууриной

захиргаан, Могойтын районой захиргаан.

"Хүн ахатай, дэгээлэсэй", "Бууралһаа үгэ дуу бусалһанһаа ама хүрээ" гэсэн мэргэн үгэнүүд буряадаимнай гүн сэдхэһэн баялигые гэршэлэнэ, һаһуу зониие хүндэлдэг заншалыемнай харуу гээшэ. Иигэжэ эгээн түрүү "Сагаан үбгэн-97" ("Ветеран мудрости-97") гэнэн номинацияар конкурсын гаргалга эхилээ. Эндэ шангуудта хүртэгшэд онсо шалгарагшадаа нэрлэһэн.

Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрэгшэ, Папа Тушемилон 120 жэлэй ойдо, "Гэсэр" гэнэн конкурснуудта ила гараһан, Эгэтын дас бодхоолсоһон, мүнөөшэ тухалжа байдаг түүхэһэн үхибүүдэй эсэгэ, Яруунай аймагай Эгэтын-Адаг нютагай Рэгээн Эрдынеев, Эрдынеев. Авторынэ - хүдэлмэрэгшэ Полина Цыбикова

Могойтын районой захиргаанай түрүүлэгшэ, хара тугтай баатаржан Харина омогой Цыден Багланович Багдаев Россин Федерациин хүдөлмэрилэгшэ Хаанашые хүдэлхэдөө, амжалта туйлажа, зондо хүндэтэй ябадаг заншалтай Авторынэ - Догонин дунда хургуулиин буряад хэлэ литературын багш Дулмажаб Цынгуева.

Дэлхэйн абарга бүхэ классическа барилдаагай СССР-эй спортын габьяат мастер, 1964 ондо бүхэ барилдаагаар СССР-эй удаань 1966 ондо РСФСР-эй чемпион болоһон, хори гара жэлдэ тренерээр хүдэлмэрэгшэ байһан эсэгэ сусалга Нима Сосорович Ивахинов.

Авторынэ - Буряад Республикын болон Россин Федерациин габьяата багша Дамдинов Ошоров.

Гал гуламтаяа нягтаар сахин, сээрээр абажа ябаһан ажалдаа амжалта туйла улам урагшаа эрмэлзэхэн үри хүүгэдээ бэрхээр хүмүүжүүлхэн гэр бүлэнүүд

Акционерное общество "Бурятнефтепродукт" образовано по распоряжению Госкомимущества РБ в апреле 1995 года.

В ноябре 1995 года АО "Бурятнефтепродукт" вошло в состав нефтяной компании "Сиданко".

Клиентами АО "Бурятнефтепродукт" являются более 1000 организаций республики всех форм собственности, в их числе:

- АО "Бурятские авиалинии",
- Министерство лесного хозяйства,
- Министерство сельского хозяйства,
- МВД и пр.

Свои основные усилия АО "Бурятнефтепродукт" направляет на работу с клиентами: расширение их числа, обеспечение наиболее полного ассортимента нефтепродуктов, индивидуальный

подход к каждому.

АО "Бурятнефтепродукт" является активным участником республиканских программ области нефтепродуктообеспечения. В 1997 году в рамках этих программ Общество стабильно осуществляло поставки нефтепродуктов:

- производителям сельхозпродукции,
- в районы крайнего Севера,
- МВД,
- лесхозу.

АО "Бурятнефтепродукт" имеет мощную производственную и сбытовую инфраструктуру. В её состав входят: 8 нефтебаз, автозаправочных станций, 2 АЗС контейнерного типа, 5 передвижных АЗС, 2 станции техобслуживания.

АО "Бурятнефтепродукт" предоставляет клиентам широкий спектр услуг: хранение

ПАНОРАМА

нотагаймнай шэмэг болодог. Эдэеэ найхан бүлэгүүд тухай мөн бэшгүүд эрээ нэн.

"Аламжа Мэргэн Арюн Охон хоёр - 97" ("Современная семейная пара") гэсэн номинацияр илажаараа гэбэл:

Эдэеэ аймагай "Дээдэ-ургалтай колхозой түрүүшээ Зоригто Владимирович, экономист Туяна Дымбрыловна Дамчеевтэн." Олоной дундаһаа дүмүүрилгаран, хажуу тээгүүр эмтэрэн төөрингүй сэхэурда урдаһаа шэглэн ержээ, би заяагаа нилүүлхэн "Веригто Туяна хоёр..." - гээдвор Баярма Мункоева энэүл тухай урин зохидоор айруулан бэшээ. Ажалда, спортдошье, шингын эргэгтэше амжалтатай аһан залуу бүлэ.

Түнхэндэ врачнуудаар амалажа байһан Аралжан Овдокович, Майя Сыренова Прушеневтэн.

Республика дотор мэдээжэ олоһон дуу, хатарай "Хэнгэргэ" ансамбьда бабадажа, хатардаг, дууруладаг. Аралжан Дондоковичуур, лимбэнүүдые урлан халдаг шуналтай. Ажал амжалтатай ябаһанайн түлөө "Буряад Республикын габыята врачнууд" эн хүндэтгэ нэрэ зэргэдэ 15 ондо хүртэнхэй.

Авторын - Түнхэнэй ай-агай Мүнхэ-Сарьдагай ирэмжгэ литературна эгэдэлн хүтэлбэрлэгшэ Корж Юбухаев.

Захаамнай аймагай дэлхэнэй дунда хургуулин багшанар Пама Тундунович, Цыдыповна Очирова тухай "Мүнхэ зула" ансамблин гэгшүүн Дулма Очирова бэшэнэ.

Пама Тундунович уран зурагай, дуунай хэшээлүүдые ябуулха зуураа, хургуулингаа дэргэдэ арадай гэжэ үндэр нэрэдэ хүртэһэн музей байгуулаа, урматай хүдэлнэ.

"Туа сэсэн хатан-97" ("Женщина года-97") гэһэн номинацида улаан наранай шэ туяадал адли сэбэр хайхан, сэсэн бодолтой хон хатан дангинанар тухай олон зураглал гаргагдаа. Тэдэнэй дундаһаа шалгарагдадые эрлэе.

СССР-эй арадай артистка, профессор, уласхоорондын конкурсын лауреадын нэрэ эргэдэ гурбадахин хүртэһэн шэдитэ найхан хоолойтой Галина Бадмажановна Шой-

дагбаева тухай ВСГАКИ-гай профессор, Буряад Республикын эрдэмэй габыята ажал ябуулагша, хэлэ бэшгэй эрдэмэй доктор Л.В.Шулунова бэшэһэн байна.

Республикын радио ба телевидениин оркестртэ үнинэй наададаг бэлигтэй бэрхэ хүгжэмшэн, найхан үхибүүдые хүмүүжүүлхэн үнжээн саган сэдхэлтэй эхэ, залуухан тоодэй Дарима Дымбрыловна Очировае улаан наранай урихан элшэтэй Россин Федерацин соёлой габыята хүдэлмэрилэгшэ Галина Дашеева жэшэжэ, уншагшадтай танилсуулаа.

Хорин аймагай Буламай түрүүлэгшэ Дулма Сахаевна Ринчинова тухай ажалы ветеран Базар Цыбинов магтажа бэшээ. Хүшэр сагта ажамидарха арга бэдэрдэг мэргэн бодолтой ударидагша мүн.

Хонгёо хүхюун дуун, танил хүгжэм холоһоо соностон, "Буряад үнэн" - Будамшуу-97" гэһэн конкурсын дүн гаргалга эхилбэ.

Еһоорхон суутай Саша ахаяа магтаншье, шоглоншье бэшэһэн 4-дэхи классай хурагша Наташа Ламуева шалгараа. Найхан зурагуудые зурадаг, согтой шүлэг зохёодог Саша Ламуев журналист болохо хүсэлтэй.

Баруун гараа далайгаад, зүүн хүлөө бэрхэд түрэн, нюдэнэй шэмэг, шэхэнэй хужар, угаа уһанда хаяагүй, бороондо ороһон "доржоохойдол" ябаагүй, сасуутан олон нүхэдтэй Барханай хүбүүн Радна Ешоновтой залуу журналист Соёлма Раднаева танилсуулаа.

Эгэтын-Адагһаа уншагша Бардуева жэлтэйхэн Аянын юмэнэй тоо мэдэхэ гайхалтай шадабари тухай бэшэнэ.

"Наран Гоохон-97" ("Мисс-Дүхэринг-97") гэһэн конкурсно 17 онсо бэрхэ басагад хабааһан байна. Гансал сэбэр найхан шарайтай бэшэ, харин эгээн түрүүн ажалда, хуралсалда, эрдэм наукада, литература болон искусствуда тусгаар амжалта туйлаһан басагад байха ёһотой гэһэн эрилтэнүүд табигдаа. Тус конкурсдо илаа гэбэл:

Баярма Эрдэниева - Улаан-Үдэдэ хургуули алтан медальтайгаар дүүргээд, УДН-дэ орожо, экономикын эрдэмэй бакалаврай улаан

дишломтой боложо гараһан. Мүнөө УДН-эй магистратурада хурана. Авторын - журналист Антонина Фадеева.

Наташа Очирова, БГУ-гай аспирантка. Эрдэмэй орьёл тээшэ шармайн дабшаһаа гадна гитарын хүбшэргэй-цүүдэй аялгын онһыень оложо, шэхэ хужарлуулма гоё дуунуудые дууладаг. Тэрэн тухай корреспондент Лоисон Гергенов бэшээ.

Светлана Жигжитова, БГУ-гай буряад хэлэ бэшгэй факультэдэй оюутан. Уянгата найхан шүлэг, проза бэшэдэг энэ бэлигтэй басагантай Буряад Республикын габыята ажал ябуулагша Туяна Самбялова уншагшадтай танилсуулаа.

"Баатар мэргэн-97" ("Буряад үнэн-Баатар-97" гэһэн конкурсын дүн гаргахата, илалта туйлагшад тодоржо эрээ.

Бэлигтэй эрдэмтэн, техникескэ эрдэмэй доктор, энергетикын халбаридыа түрүүшын буряад эрдэмэй доктор Сергей Лубсанович Буянтуевай солото нэрэ ганса Росси дотор бэшэ, харин СНГ-эйн, мүн дэлхэйн олон оронудта мэдээжэ болонхой. Авторын - журналист Николай Намсараев.

1997 оной январь һарада Красноярскда үнгэргэгдэһэн уласхоорондын турнирта (мэдээжэ атлет, Олимпийн нааданай хоёр удаа чемпион Иван Ярыгинай шангуудта хүртэхын түлөө) Гран-при абан, энэл жэдэ дүрэ буяалдалгын барилдаагаар Россин чемпион болоһон, дэлхэйн чемпионатта хабадажа, хүндэлэлэй табдахи хурида гараһан Максим Мононов тухай Бато-Мүнхэ Балданов тодорхойлон бэшэһэн байна.

Яруунын совхозой зоние ажалаар хангажа, Гүндэ нютагаархидаа шадамар бэрхээр хүтэлбэрлэжэ байһан холын хараа бодолтой залуу директор, мүн нютагай зайһанай харюусалгатай Абида Цыдыпович Жамсуевтай журналист Бэлигма Орбодоева танилсуулаа.

Олоной дунда одод болон тодороод, улам саашадаа урматай найхан ябыт даа гэжэ Буряадай түрүү хүнүүдтэ хүсэе.

Дарима ЭРДЭНИЕВА. М.МИХАЙЛОВАЙ фото.

Дид-хамба Данзан-Хайбзун Самаев, России Федерацин арадай артист М.Елбонов, Россин Федерацин габыята артистка Н.Токуренова

Буряад Республикын Эхэнэрнүүдэй холбоной түрүүлэгшэ Л.Ч.Нимаева СССР-эй арадай артистка Г.Шойдагбаевада шан барюулна

Россин Федерацин арадай артист М.Елбонов дуу хангуурдана

Ульдэргын хургуулин багшанар Цыден, Аюна Нурбасамбуевтан

нефтепродуктов, автоперевозки, контроль качества на все виды горюче-смазочных материалов, техническое обслуживание автомобилей при АЗС.

АО "Бурятнефтепродукт" осуществляет оказание дополнительных услуг. Для улучшения качества обслуживания и удобства клиентов при АЗС существует сеть магазинов и киосков по продаже продовольственных и сопутствующих товаров.

Для удобства расчетов с клиентами АО "Бурятнефтепродукт" использует пластиковые карточки безналичного расчета БНК.

Исходя из того, что АО "Бурятнефтепродукт" является открытым акционерным обществом, интересы акционеров нашего предприятия стоят для нас на первом месте.

Высокий уровень компетенции, профессионализм, работоспособность и ответствен-

ность сотрудников АО "Бурятнефтепродукт" создали предприятию репутацию надежного партнера.

АО "Бурятнефтепродукт" рассматривает реализацию высококачественных нефтепродуктов как наиболее перспективный источник прибыли. Предприятие имеет стационарную и передвижные лаборатории, которые контролируют качество поступающих и реализуемых нефтепродуктов. Каждая партия нефтепродуктов имеет свой паспорт качества.

АО "Бурятнефтепродукт" уделяет особое внимание вопросам сохранения окружающей среды, повышению экологической безопасности, максимального снижения негативного воздействия на экологию на территории филиалов Общества.

КАК ВОЗРОДИТЬ КУЛЬТУРУ БУДДИЙСКОГО МИРА?

В буддийском мире в различных эпохах, начиная с раннего периода буддизма, культура претерпевала изменения, а лучшие традиции культуры передавались из поколения в поколение. Эти традиции духовных и материальных ценностей в 17-18 веках дошли вместе с религией и до северных регионов буддийского мира - Бурятии, Тувы, Калмыкии.

В знаменитых энциклопедиях буддийского мира "Ганчжур" и "Данчжур" культуре-соел дается наиболее полное исторически правильное определение. В это понятие вкладывается весь комплекс духовных и материальных ценностей, накопленных веками, которые укладываются по "пяти большим и пяти малым наукам".

"Пять больших наук" в буддийском мире включают: 1. философию (гүн ухаан), 2. логику (ушар, зуй), 3. грамматику (хэлэ, бэшэгэй зуй, уда, дурим), 4. технологию (үйлэдбэрин арга), 5. медицину-валеологию (элүүр, энхэ, эмшэлэлгын арга).

В "Ганчжуре" (108 томов) и "Данчжуре" (225 томов) включены произведения авторов различных эпох по этим "пяти большим наукам", включая знаменитых ученых средневековья Нагарджуны, Дэсрида Санчжай Чжамцо, Вагбхаты и т.д.

Одной из форм культурных традиций является письменность и язык народа. Наши политики в 60-70-х годах повели активную пропаганду о том, что до Октябрьской революции бурятский народ был темным, не имел ни своей письменности и грамоты, договорились до того, что бурятам бурятский язык не нужен. Да, это была коварная вертикальная идеология сверху, рассчитанная на уничтожение нации и народностей страны.

В действительности до 1917 года 17% бурятского населения владели тибетской, монгольской письменностью.

В связи с этим приведем в духе стихов Расула Гамзатова несколько строк о бурятском языке:

**Так я лежал и умирал в бессилье
И вдруг услышал, как невдалеке
Два человека шли и говорили
На моем родном, бурятском языке.
И смутно слыша звук родимой речи
Я оживал, и наступил тот миг,
Когда я понял, что меня излечит
Не врач, не знахарь, а родной язык.
Кого-то исцеляет от болезней
Другой язык, но мне на нем не петь.
И если завтра мой язык исчезнет,
То я готов сегодня умереть.
Я за него всегда душой болею
Пусть говорят, что мой язык,
Пусть не звучит с трибуны ассамблеи
Но, мне родной, он для меня велик.**

В республике Бурятия для возрождения лучших традиций бурятской культуры в 1992 году создана Всебурятская ассоциация развития культуры, президентом которой избран известный народный художник РСФСР Д.Н.Дугаров. Эта ассоциация занимается по сути дела традиционной технологией, языком и искусством бурят-монголов. Возрождение лучших традиций, духовных ценностей на основе языка, искусства, ремесла разобщенных административных структур бурят и всех народностей Прибайкалья, Забайкалья и монголоязычных народов восстанавливает и укрепляет дружбу, взаимопонимание и исклочает веяние противоречия и противостояния.

В целях изучения и пропаганды буддийской культуры как целостного комплекса наук в 1992 году организована Народная Академия буддийской культуры, президентом которой избран академик международной академии,

доктор философских наук, профессор В.В.Мантатов. В 1993 году подписан договор о сотрудничестве между Центральным духовным управлением буддистов, 1 международным Фондом Байкала и народной академией буддийской культуры.

Наша академия является структурным подразделением Международной академии информатизации, функционирующей под эгидой ООН, ЮНЕСКО.

Народная академия ставит перед собой задачи:

1. Возрождение лучших традиций культуры буддийского мира и интегрирование с современными ценностями цивилизации.

2. Изучение центрально-азиатской концепции культуры, как комплекса духовных и материальных ценностей в рамках "пяти больших наук". 3. В связи с этим Народная академия ставит вопрос о необходимости подготовки ученых-специалистов по буддийской философии, восточной логике и преподавания в ВУЗах Республики.

Изучение истории монголоязычных народов и их духовных, материальных ценностей почти невозможно без знания тибетской, старомонгольской письменности. В рукописных хранилищах, архивах Москвы, Ленинграда, Бурятского научного Центра, Иволгинского дацана нетронутыми лежат огромное количество уникальных письменных памятников культуры буддийского мира. Поэтому Народная академия будет способствовать изучению тибетской, монгольской письменности в филиале НГУ, педагогическом вузе и институте общественных наук, а также в религиозных центрах.

В отношении технологии и искусства восточной медицины определенные шаги сделаны учеными БНЦ и центра восточной медицины, а также Всебурятской Ассоциацией развития культуры.

4. Разработка новой модели постиндустриальной модели общественного развития (на основе изучения буддизма как культурно-цивилизированного комплекса).

5. Развитие экологической этики и медицины, образования и культуры в регионе, а также международных гуманитарных связей и делового сотрудничества с различными общественными, государственными и коммерческими структурами и буддийскими организациями.

6. Оказание интеллектуальной помощи отечественному бизнесу в овладении духовным и социальным пространством азиатского континента.

Возрождение духовных и материальных ценностей буддийской культуры - дело всех общественных и государственных, республиканских структур, требует вложения немалых финансовых средств и объединения усилий всех, кто искренне болеет душой за культуру нашего народа.

Мы надеемся на поддержку и сотрудничество со всеми, для кого слово "культура" не является пустым звуком.

Э.БАЗАРОН, вице-президент академии - академик МАИ, доктор медицинских наук.

АГААРАЙ ДОЛГИНДО ТУУГДАН.

Америкэдэ агаарай аппаратавр нийдэн тамарха дуратайшуул олон юм. Тэдэнэй нэгэн Стив Фоссет шэнэ жэлэй урда тээ Сан-Луис хотоһоо (зураг дээрэ харанат) агаарай шаар дэгдээхэдэе, газарта нэгшье дахин буунгүй бүмбэрсэг дэлхэйе бүхэлэнниидхэб гэжэ ханаһан байгаа. Атлантическа океан болон хойто Африка дээгүүр ямаршье

хаадгүй гараба. Те аппаратдын агаар хүсэтэ долгиндо туугдараалагдаһан замна хажуу тээшээ хадуур хойто зүг - Росси дээгдээхэ ха. Тиигээдэ аппарат дулаасуулдаг түхээрэ хүдэлхээе болжэ Фоссет гарагай хоёр эртэ үглөөгүүр Хара далай шадар оршод Анапа хотын хойто зүг талмай дээрэ буу баатай болоо.

КОМПЬЮТЕР 2000 ОИНИЕ 1900 ГЭЭД ХАРУУЛЖА МАГАДГҮЙ

Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы компьютерна (программануудыг зохиодог) болон компьютернуудаар сүм хангагдаһан эмхи зургаанууд хоёр мянгадахи оной буужа ерэхые жэхэдэ хүрэнгээр хүлээнэ. Ушар юуб гэхэдэ, сагай эрьсэтэй холбоотой бүхы программанууд эхинһээ хойшо хоёр разрядтай (тоотой) байхаар хараалагдан зохиогдонхой. Жэшэнь, 1998 он бэшэ, харин юрэл 98 гэхэн хоёр тоо. Саашаадаа юун болохоб гэжэ хараад үзэе. Дэлхэйн түмэн зоной шампанскатай хундагануудаа хүжюүтэй шууяатайгаар мүргэлдүүлэн, Шэнэ, 2000-дахи оние угтажа эхилхэдэ, компьютернууд 1900 оние харуула болоно. Харин зариманинь программада алауу хэгдэ гэжэ тоолоод, бүхы операцинуудаа тогтоожо, үгы гэдэл нэргээгдэхээр бэшээр болуулжа магадгүй. Иигэжэ транспортнуудай расписани, банкнуудай процент тоололгын гурим, биржэнүүдэй акцинуудай курснууд, пенсионно болон нөөсэлгын программанууд, урьһаламжануудыг бусаалга, үшөө тинхэдэ томо гүрэнүүдэй оборонно компьютерна системнүүд үгы хэгдэжэ, халгаагдажа болохо бшуу.

Иимэ байдалые эртээнһээ хубилгаха хэрэгтэй гэхэн асуудал эрид табигдана. Гэхэ зуура, алдуу заһалгада зургаан зуун миллиард доллар гаргашалагдаха юм ха.

ХИПЫН ХАРУУЛШАН... АРСАЛАН

Мозамбигһаа Урда Африка руу һүнийн харанхыда хилэ эбдэн, шурган орохые һэдэһэн хоёр хүнийе мантан томо арсалан эдижэрхиб гэлэн нураг суу хаа хаангүй сахилгаан түргэнөөр тараһан байна. Һүнийн харанхые һамбаашалан, хилэ эбдэһэн олон лэ хүн арсалантай ушаржа, гэдэргэ тэрьедэжэ үрдиһэн гү, али арьятанай гэдэһэн соо ороһон байха гэжэ хилэ шадарай паркын ажалшан Бен Преториус хөөрөө гэхэ.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ҮЗЭГДӨӨГҮЙ...

Мексикын археологууд эндэ һая Гватемалын болон Юкатан гэжэ хахад аралай джунгли соо мүнөө хүрэтэр хэндэшье, хаанашье мэдэгдээгүй байһан эртэ урда сагай түхээрэлгэнүүдэ олоо. Тэдэнэй талмайнууд Египедэй пирамидануудаһаа (10 дүрбэлжэн километр), мүн Хеопсын пирамиданаһаа (40 дүрбэлжэн километр) үшөө үргэн эхэ байха юм.

Гол тулгануудын газар дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй материалнуудаар бүтээгдэнхэй гэжэ элрүүлэгдэе.

ХАДУУЖА АБАХАДАА БЭРХЭШЬЕ ҺАА...

Телефоной 20 мянган номер, һүүлэй 100 жэлэй туршада Олимпийн наадануудай чемпионнууд болоһон хүнүүдэй нэрэнүүдэе, тинхэдэ һүүлшын гурбан харын туршада хараһан машинануудайнгаа номернуудыг сээжээр мэддэг эди шэдэтэй Том Мортон өөр тухайн теле-дамжуулга буулгаха үдэрье мартажархиһан байха юм.

Түбэй һонинуудһаа Д.ЭРДЫНЧЕВА бэдгэбэ.

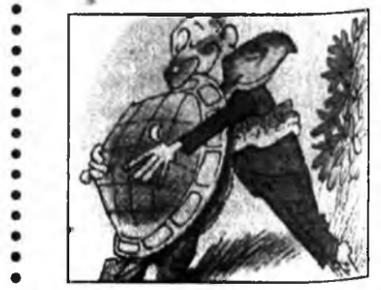

ЖАБАР ҮБГЭНЭЙ АЯГ ААША

Баруун Европодо һаягаа үзэгдөөгүй янгинама хүйтэн жабар буужа, Шэнэ жэлэй һайнгэрнүүдтэ һаалта хэбэ. Гол горхонууд богонихон саг соо мүльһэн хуялгэ баригһаа, харгы замууд гүнзгэ саһан хүнгэрэгтэ абтажа, ябагааршые, машинааршые ябахын аргагүй болошоо.

Хул гараа хүлдгэһэн олон хүнүүд больницага ороо. Мүн хүйтэнһөө боложо, һаһа бараха ушарнуудшые гайралдаһан байна. Аляскын зон саһангашье, хүйтэнгэшье гаданхай аабгаа. Гэбэшье 42 градус хүйтэн гээшэмнай эндэ хоморой үзэгдэл болоно.

35 ЖЭЛ ҮНГЭРЭН ХОЙНО... ҮНӨӨХИЛ ГАЗАРТАА

Мальколм Эдвардс 35 жэлэй саада тээ Ливерпулин городской парк соо Честер гэжэ нэрэтэй залуухан мэлхэйгээ алдажархиһан байгаа. Тэдэ эды олон жэлэй үнгэрһэн хойно үнөөхил паркын үндэр ногоон соо аалихан мүлхижэ ябаһан мэлхэйгээ өбөөрһон нэгэ залуу хүн хуяг дээрхи тэмдгээрнь һаһатай болоһон үзэндэнь бусаагаа ха. Аяар 35 жэл соошые мэлхэй холо мүлхижэ ошоогүй даа. Мэлхэйдэл адли газар хорооногүйш гэхэн үгэнүүд зүбтэй хаһ.

БОРШОГОРОЙ ЛАМА

Боршогорой лама тухай тодолжо асуухадам:

- Боршогорой лама гээшэшни манай нютагай хүн, Хангирада тоонтотой. Бүнжэд Бадмын түрэнэн аха байгаа юм. Анчик Журбан гэжэ алдартай Маарагтын Боршогортой огто холбоотой бэшэ. Нархатааа урагшаа Боршогор гэжэ газар

байгаарайгты, - гэбэ.

Тиигээд багшамнай номоо урдаа табяад, хуудас лэ гуримаараа хууба. Удангүйгэлүү ербэ. Багшымнай хаанаб гэжэ асууба. Бидэ юушье "мэдэбэгүйбди". Газаагуур хараашалба, ой соогуур бэдэрэсэгээбэ. Тиигээд лэ ябаха баатай болоо хэн. Хэдэн хоногой

үнгэрэн хойно дахин ербэ даа. Багшамнай дахин тэдэндэ "харагдабагүй". Баһал ябаба.

Хэдэн хоногон хойно багшамнай хэлэбэ:

- Үнөөхидүүлнай мүнөө баһал ерэхэн даа. Сагай эрхээр ябаһан зон зэмэтэй бэшэ даа. Хүнэй хүбүүдые зобоонхаар, бээ тушаахам ха...

Тиигээд аймагшаа хоёр гэлүүгэй ерэхэд, багшамнай хуужал үгөө хэн даа.

- Абгамнай нээрээл шэдитэй болошогон байгаа гэшэ аабза. Боршогорхоо асарһаар, абгыне аймагай түрмэдэ хаб-яб хаажархихадань, час тухай болоод, абгын газаагуур ябажа ябахынь хараһан милисын нүдэн ехэ болошоо юм гэбэ. Ходол газаагуур ябажа ябадаг болоходонь, түргэн баруулжаны эльгээгэд гэдэг. Хөөрхы даа, түрэл гаралгатаа баяраа хэлсэжэ хахасаха забда олонгүй, баруун тээшэ ябуулагдаһан байгаа даа. Эрхүүтэй область абаашаад, нэгэ үбгэн хүгшэн хоёрой ямаашан болоод байхадань, эсэгэмнай ошожо уулзаһан хайтай юм.

"138 наһа хүрэхэб гэжэ багшамнай хэлэдэг хэн. Би багшатаа уулзахал ёһотой хүнби", - гэжэ Жалсан габжа ходо хэлэдэг хэн. "Монголой Губи руу ябашаһан байха", - гэжэ Жалсан габжа Монгол ошоод, тэрээгүүр бэдэрээд туршаһан байха. Тээд юу олдохоб даа. Үнөөхи ямаата үбгэн хүгшэн хоёройдо байтараа, үгы болошогон хурагтай юм. Эсэгынгээ наһа барахаа байхада, Барда гэжэ үбгэни ерүүлээ хэмди. Барда гэшэ дала тулдэг, номтой үбгэн байгаа. Эжымнай дүү. Аба Барда үбгэндэ хэлээ ха: "Энэ хүни ахайгаа хаража зүүдэлээб. Намайгаа эрьез юм аабы". "Эрьез бэд даа, эрьез бэд даа", - гэжэ Барда дохижо байгаа хэн гэжэ эжы хэлэдэг бэлэй.

- Аба тухайдань Бутит Бадмаевнтай хөөрэлдэхэдэм, юу хээ хэлэжэ үгөө хэн. - Аба тухай ехэшье юумэ мэдэхгүйб даа. Абгамнай үнэхөөрөөл даяанша лама байһан юм. Анчик гэжэ нэрэтэй юм хэн гэжэ мэдэхэб. Юундэ "Журбан" болоһон юм - мэдэнгүйб. Боршогорто даяанда хуухадань, хажуудань габжа зиндаатай хоёр шабинанынь туһамаршад болоод байлсаа. Нэгын мэдэхэ байхаш даа. Манай Эгэтын Жалсан габжа ааб даа...

Зүб, Жалсан габжыне би таниха нэнби. Ехэ лама байгаа. Жараад онуудаар миний эсэгын улаан хоолойдо нэгэ түглэгэр юумэ бии болоод, аба хахадаг, юумэ залгижа шадахаа болинтоо юм. Тиигээд Жалсан габжада хандахадань, оройдоол арбан тан үгэрэн байгаа. Тэрэниень уугаад, хоолой соохи юумэниинь хоггүйгөөр үгы болошоо хэн. Тиигээд буряадаараа 82 хүрээ, 1986 ондо түрэл уригараа, абын хоолойн үбшлөөгүй юм.

Бутит Бадмаевна абга тухайдаа Жалсан габжада хөөрүүлдэг байһан байна. Жалсан габжын хөөрөөе Бутит Бадмаевнагай ямараар хадууһы эндэ хэрэглэе: "Багшамни ёһотойл шэди (сиддхи - Ц.Д.) туйлаһан юм даа. Энээниень гэршэлхэн имэ хоёр ушар хөөрэхүү. Гушан долоон оной хүйхэр хатуу саг ерээд байгаа. Нэгэтэ багшамнай хэлэбэ:

- Намайе тушаахаа гэлүү ерэжэ ябаба. Намайе урагшахадань, бидэ юушье мэдэнгүйбди, үгыл даа гэжэ

Сиддхи шанар олоһон даяанша үһээ тархингаа орой дээрэ монсогойло жо уядаг байһан юм гэдэг. Боршогорой ламын дүрэ зурагы харахада, үһэниинь тархингаа орой дээрэ монсогойлогдожо уяатай гэжэ эли байла.

Тэрэнэй гэгээржэ, сиддхи болоһон тухай ондоо баримтын олдоо наа, одоо Яруунын гэгээшүүлэй тоодо оруулаха бата үндэһэн боложо үгэхэ бэлэй.

Ц.ДОНДОГОЙ.

КОНСТИТУЦИЯ. СУДЬБА НАРОДА

Несмотря на недоработанность в части точного определения собственности народа, по праву ему принадлежащей, гражданства бурят, не по своей воле проживающих в других регионах РФ и за границей, спорности избрания Президента РФ, вызывающей межнациональные трения между малочисленным государствомобразующим народом и многочисленными русскими переселенцами из-за отсутствия национального паритета во всех сферах их жизненных интересов, в вопросах экологии и защиты исторической среды обитания бурят-монголов и др., Конституция Республики Бурятия, принятая всего три года назад, в основных своих положениях на обозримое будущее является незыблемой, ибо предварительно прошла через всенародное обсуждение, слушания и была одобрена народом.

Так, мы, члены общенационального объединяющего объединения "Гражданское Соглашение Бурятии", как и другие общественные объединения, принимали активное участие в разработке Конституции РФ, провозглашении ее суверенитета и др., работая во всех комитетах представительного органа власти республики. Нами, в частности, был предложен проект Государственного флага Республики Бурятия ("Бурятия" от 30 апреля 1992 г.). Впервые в истории России в нем было возрождено соембо - традиционный символ государственности бурят-монголов. На нашем государственном флаге, в отличие от европейцев с их извечной проблемой "отцов и детей", символически отобразены древняя традиция народов - единство и согласие трех поколений бурят-монгольского народа: прошлого, настоящего и будущего - на нашем Государственном флаге пылают трехязыкое пламя.

На флаге РФ предлагалось отразить и другую нашу древнюю традицию - защиту народа как от внутренних врагов отечества (прозелитов, манкуртов, разного рода апатридов, людей без родины и пятой колонны), так и защиту его от внешних посягательств: в виде четырех черных полосок, со всех сторон отражающих нашу землю - мать Бурятию. А также на проекте флага изображались символ вечного движения и развития народа. Было также предложено отметить объективную сущность самоорганизации и самоусовершенствования народа - восьмеричный срединный путь саморазвития без общественных взрывов и катаклизмов, без насильственного навязывания ему чуждой воли, чуждых идеалов и чуждого образа жизни - в виде изображения Колеса Учения. Триколор на Государственном флаге РФ отражает нашу неразрывную связь и единство со Вселенной.

Конституцию РФ чуть ли не на всех заседаниях (сессиях) Народного Хурала из соображений экономии выгоды определенных людей (как местных, так и наезжающих из центра и других регионов РФ) грозят выхолощить нашу Конституцию и превратить ее в недовольный документ, не отражающий наших реалий и не выполняющий своей основной функции - защиты жизненных интересов государствомобразующего аборигенного бурятского народа.

В Бурятии бурят-монголы не гости, у нас нет другой родины, кроме Бурят-Монголии. Это наша родина, и мы ее никому не отдадим. Все другие, живущие в нашей гостеприимной Республике Бурятия являются представителями других субъектов РФ (республик, округов и областей) и других стран.

Произошла потеря бурят-монголами языка как интеллектуального ключа-кода к его многотысячелетней генетической памяти - к духовным ценностям народа, толографически "записанным" в соответствующих информационных биографических структурах, наследуемых потомками. Мы плохо знаем обычаи своего народа, плохо знакомы с творениями наших древних и даже современных бурятских поэтов, писателей, композиторов, художников и др. Многие молодые буряты вообще не умеют говорить и непонимают родной речи и поэтому ничего не знают из обычаев и традиций своего народа. Кто они: манкурты или "иваны, не помнящие родства"? В школах и вузах Бурятии не изучается даже тысячелетний бурятский героический эпос "Гэсэр", бурятские классические произведения, детей не знакомят с памятниками бурятской национальной культуры, этнографии, музыки. Знают ли они, кто такие А.Банзаров, Э.А.Ринчино, Н.Балдано, С.Балдаев, Г.Цыдынжапов, Ц.Сампилов и другие? Музей истории и культуры бурятского народа давно замурован. За что и зачем?

1. Защитить Конституцию Республики Бурятия Людям, которых не интересует ничто, кроме потребностей их собственного всепоглощающего желудка, и ничто, кроме природных богатств нашей Бурятии для утоления их вечной жадности наживы, "до фени" и "до лампочки" проблемы возрождения бурятского народа. Им будет легче на душе, когда нас вообще не будет. Поэтому все мы - свободные граждане РФ, как зеницу ока, должны оберегать нашу Конституцию от любых посягательств, например, под надуманным предлогом, что она якобы входит в противоречие с Конституцией РФ.

Но мы приняли не Конституцию РФ, а свою Конституцию, отразив в ней собственное видение нашей жизни на дальнюю перспективу. Центр должен уважать Федеративный договор, считаться с нами, а не подминать нас под себя. Наша Конституция не должна быть, как Конституция БМАССР, точной копией Конституции РФ. Наоборот, последняя должна учитывать коренные интересы своих субъектов и как раз не входить в противоречие с Конституциями Республик (чтобы не получить новые Карабахи и Чечни, вернувшие себе то, что по праву принадлежало им), ибо это может привести к новому накоплению недовольства народов Федерации и привести к взрыву и распаду РФ. Разве недостаточно того, что все у нас забирает Москва?

Надо заметить, что мы не имеем экономического суверенитета, и это не позволяет Бурятии по-настоящему развиваться. Наши природные богатства, ее недра не принадлежат народу Бурятии. Идет посягательство и на нашу землю, которую при нашей бедности может скупить любой богатый человек (в том числе иностранец - через подставное лицо). А земля наша Бурят-Монголия очень богата. У нас отличный климат, обусловленный расположением Бурят-Монголии в Байкальском бассейне. РФ имеет очень выгодное геополитическое положение в центре Азии, являясь восточными воротами России в страны Азиатско-Тихоокеанского региона.

М.ЗОИХИЕВ, доцент БГУ.

(Продолжение следует)

Все мы - свободные граждане РФ, как зеницу ока, должны оберегать нашу Конституцию от любых посягательств.

БУРЯАДАЙ ТҮРҮҮ ХҮНҮҮДЭЙ

Буряад Республикын Президент А.В.Потапов

Агуухэ гүрэн – досоомни Аймшагтай хүсэнүүдынь сэрэглэн, Хэтэ мүнхэдөө түгдэрөөгүй Хэрэмые добтолон шухатарна. Замбуулинай бүхы нюуса Замгуудайнь саана юм лэ, хайхан юумэнэй гээжэ Ханануудайнь саана юм лэ. Наһанай жаргалһаа абьяастай Найр зугаа тэндэ юм. Түмэн жэлэй ажалай Аша үринь тэндэ юм.

Урдан (ИТЭР) К.В.

ТАЙЗАН ДЭЭРЭ ТАЛАРХАН УРИГДААД...

“БУРЯАД ҮНЭН” - “ДҮХЭРИГЭЙ” ЭМХИДХЭНЭН “БУРЯАДАЙ ТҮРҮҮ ХҮНҮҮД” ГЭНЭН КОНКУРС ОЛОНИИТЫН УДХА ШАНАРТАЙ, ТОН НОНИРХОМООР ҮЗЭГДЭЛ БОЛОН ҮНГЭРӨӨ. БУРЯАД ДРАМЫН АКАДЕМИЧЕСКЭ ТЕАТР СОО ҮНГЭРЭН ЖЭЛЭЙ ДЕКАБРИН 26-ДА ОНСО НАЙРУУЛГААР, УРАН НАЙХАНАЙ МАЯГТАЙГААР ДУНГУҮДЭЙНЬ СОГСЛОГДОХОДОНЬ, ХЭДЭН ТОБШОЛОЛ ХЭМЭЭР БЭЛЭЙ.

1. ҮНГЭРЭН ЖЭЛЭЙ ОКТАБРИН 9-НӨӨ ЭХИЛЭЭД, КОНКУРСЫН СОНОСХОГДОХОДО, СОНИНОЙ ЭХИН ТҮҮХЭНЭЭ ҮЗЭГДӨӨГҮЙ ОЛОН БЭШЭГҮҮД “ДҮХЭРИГЭЙ” АБДАР РУУ ГЭНТЫН ААДАРТАЛ “АДХАРБА”. ИИГЭЖЭ УНШАГШАДТАЯА ИЛАНГАЯ ДУТЫН ХАРИЛСААТАЙ БОЛОХО АРГА ОЛДОБО.

2. КОНКУРСЫН ДУНГУҮД - БҮГЭДЭ БУРЯАДАЙ НАЙНДЭР БОЛОО. “БУРЯАД ҮНЭН” СОНИН ҮНДЭНЭ ЯНАНАЙ АСУУДАЛНУУДААР ХҮДЭЛДЭГ ЭБЛЭЛ, НЭГЭДЭЛНҮҮДНЭЭ ДУТУУГУЙГӨӨР (ҮЛҮҮГЭЭР) ОНСО ИИМЭ ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГА ЭМХИДХЭЭ ГЭЭШЭ.

3. СОНИНОЙ ЗОХЁОХЫ ЁНОНОЙ, ЭЛСҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ ИИМЭ ҮНДЭР ХЭМЖЭЭНТЭЙ, ҮРГЭН ДЭЛИСЭТЭЙ БАЙЖА МАГАД ГЭЖЭ ЭЛИРБЭ.

Буурал Сагаан үбгэдые Буумал хаанай орон түбидэ бэшэ, Гуа сэсэн хатадые гунан дэлхэйе тойрожо бэшэ, харин хажуудаа, хүршэ хүбөө зон сооһоо шэлэн, олондо сэнтэйень оношолон харуулаха, сэдхэлэйнь сэбэрые сэгнэн дуулаха - иимэл дэмбэрэлтэй зорилготой байгаал энэ конкурс. Октябрийн 9-нөө эхилээд толилогдон зуугаад шахуу зураглалнууд соо Буряад ороной, хүн зонийнь 2000 зуун жэлэй эхинэй хүгээлтын тобшоохон түүхэ харуулагдаа гэе.

... Ирагуу буряад хүжэм эдэлнэ. найндэрэй жолооо онсо оносо абьяастайгаар хүтэлэн эхилхэн Россин Федерациин габыята артистка Нина Токуренова, Россин Федерациин арадай артист Михаил Елбоното халуун баяраа хүргэе. Дүрбэн час шахуу үргэлжэлхэн энэ найрые эршэтэй мэргэнээр эдэмнай залан хүтэлөө, найндэрэймнай Баатар мэргэн Гуа сэсэн хатан хоёрнай гээд урдаа хараха бэлигтэнээ хүндэлэн ёлохо дуран хүрэнэ.

“Буряад үнэн” сонинной ахамад редактор А.А.Ангархаев сугларһан зондо амаршалгын үгэтэйгөөр хандажа, найндэрые нээбэ. Хүшэгын сэлгидэхэдэ, тайзан дээрэ дүхэриглээн Сагаан үбгэдүүд, Гуа сэсэн хатанууд, Баатар мэргэнүүд, Аламжа мэргэн ба Арюун гоохонууд, Наран гоохонууд, Будамшуунууд... Эдэнэрэй амжалта, аза талаан тухай найруулан түүрээһэн авторнууд хажуудань зэргэлээ. СССР-эй арадан артист Дугаржаб Дашиевай

Газетын редактор А.А.Ангархаев

Хамба-лама Дамба Аюшеев үгэ хэлэнэ

Республикын Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Д.Д.Сундарон

Ахамад заабаряар Будамшуугай

дуу бэлгээ хүрөөгэй эдэлээтэйгээр ханхинуулахадань, энэ үдэшэдэ сугларһаад түрэл сонинтойгоо нэгэн амин холбоотой болоһондол, шэг шарайнь хурсадаһандал, сэдхэл ханааниинь сэлмэнхэндэл үзэгдөө бэлэй. Республикын засагай дээдын зургаанууд конкурсдо онсо анхаралаа хандуулаа. Буряад Республикын Президент А.В.Потапов, республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Л.Ч.Нимаева, республикын Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Д.Д.Сундарон, республикын ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ М-Ж.Ц.Гармаев, халбарнин министрствэнүүдэй түлөөлэгшэд энэ хэмжээ ябуулгада ямар туһа хайрын үзүүлэгдэн тухай, удха шанар тухайнь өөһэд өөһэдынгөө бодомжонуудые элрхэйлхэн байна.

Нэн түрүүн А.В.Потапов “Буряад үнэн” сонинной бүлэг хүдэлмэрилэгшэдэ республикын Правительствын хайра шагналнуудые барюулба. Редакциин харюусалгата секретариин орлогшо Д.Д.Эрдыниевада “Буряад Республикын соёлой габыята хүдэлмэрилэгшэ” гэһэн нэрэ зэргэ, компьютерна түбье даагша Ф.В.Хабитуева, корректор Т.Р.Дугдановада Буряад Республикын Правительствын, компьютерна түбэй верстальщик А.Ц.Цыреновада, оператор Г.А.Доржиевада Арадай Хуралай Хүндэлэй грамотанууд барюулагдаа. Республикы толгойлогшо “Буряадай түрүү хүнүүд” гэһэн конкурсын удха, онсо шэнжэнүүдые тэмдэглэбэ.

Буряад орондо ажаһуугшадаһаа гадна Эрхүүгэй, Шэтын областнуудай түлөөлэгшэд, эдэб яһанай, эдэб наһанай зон хабаадаа. Юугээрээ тус конкурс сэнтэйб гэхэдэ, мүнөө сэмүүн хатуу сагта оюун ухаанай баялигай сэнгээ агдахагүйн түлөө, энэ баялигы бүри үндэр дээрэ үргэхын түлөө конкурс оролдоо. Ажал үйлдэбэридэ, соёл болбосоролдо, эрдэм гэгээрэдэ - али бүхы халбариде шалгаран, обществодо, гэр бүлэдөө аша туһантай ябаһан зоной алдар нэрэ гансал дүтын хани хамаатанай дүхэриг соо бэшэ, харин үргэн үнэр дэлхэйн зондо мэдээжэ болохо зэргэтэй.

Тиймэнээл тус конкурсдо түби дэлхэйн ямаршые буланде ажалладаг, ажаһуудаг буряад угсаатан, мүн Буряад оронһоо, урган гараһан ямаршые яһанай түлөөлэгшэд хабаадаха аргатай гээд газетын редактор А.А.Ангархаев тэмдэглэе бэлэй.

Конкурсын зургаан номинацяар туд бүридөө түрүүшын гол гурбан нуури эзэлэгшэдэ шангуудые барюулха ёлоло илангаяа шухала байгаа. Алаг хайхан Агын тойрогой Могойтын районной захиргаанай толгойлогшо Ц.Б.Багдаев, Россин Федерациин габыата тренер Н.С.Ивахинов, үлгэршэн Р.Э.Эрдынеев - эдэ гурбан Сагаан үбгэд сооһоо онсо тодоруо бшуу. Өөр өөрынгөө ажалда элитэ тобоймо амжалтануудые туйлан, өөһэдынгөө дабаһан дабаанууд тээшэ залуу үетэниие уржалан хүмүүжүүлхэ дэмбэрэлтэй үүргэ эдэнэр бэелүүлнэ. Тиймэнээл эдэнэр бэлиг шадабаряа түмэндөө зориулһаар. Бусадшые Сагаан үбгэд, жэшээлбэл, Буряад драмын академическ театрай артист, Россин Федерациин габыата артист Цыден Цырендоржиев, уран зурааша, поэт Ц.Ц.Найданов гэгшэд дүр-образуудые, уран бүтээнүүдээ удхалан зохиоһоор лэ. Энэ удаа шүдэлүүдэйнгээ хоёрдон ном хэблүүлэн гаргуулан Цыбикжаб Цыденович редакциин жасада бэлэг-зурагуудаа эльгээгээ.

СЭДХЭЛЭЙ НАЙНДЭР СЭНТЭЙЛ БАЙНА ДАА

...Тайзан дээрэнээ бусад хабаадагшадай зал руу буухадань, Сагаан үбгэдэй дүхэриг үлэжэ, найндэр үргэлжэлбэ. Хүн бүхэндэнэ хүхэ номин хадаг гарай бэлэгүүдтэйгээр барюулагдаа. Буряад орон соогоо суутай үлгэршэн Рыгзэн Эрдынеевич Эрдынеев моориной соло

түүрэн гүйсэдхэбэ. Фантастическ булимтарагшадаһаа Москва хотой Шигаурович Гармаев, Буряадай арадай уран зохиолошо Бадма Шойдоков Шойдоков гэгшэд үндэр наһанай хэмэ үрэл магтаалаа дэлгээжэ, сугларһан зоние баясуулба.

Дайнай хүшэрые, даараха үлэһэн нилээн үзэһэн, халуун шулуу долоёо Сагаан үбгэдэй үшөөшые нэгэ хэдэ тайзанһаа бууха дурегүй, хүндэ ёлололоо, бэлэгүүд сэлэгүүдһээ урдуу хуухадань, сэдхэлэй найндэр сэнтэйл байна даа гэжэ шэбшэгдээ.

Удаань “Будамшуу-97”, “Аламжа мэргэн Арюун гоохон хоёр-97”, “Гуа сэсэн хатан-97” гээд лэ найндэрэй урдые “долгин” урдан миралһаар нэн. Буряада гол Будамшуугай (гушан жэлэй турши Михаил Елбонов гүйсэдхэнэ) жэшэ ханаан, аза талаанаа туршаһаа хольон Хурамхаанһаа, Захааминий ниислэлэй түб буужа ерэхэн Рад Ешоной, Амгалан Будаевай шог ябуу үгүүлэлнүүд согтой гээшэнь! Адам дэлхэйдэ түрээһөө оройдоол нэгэ нэгэ гүйсэбэшые, тэды тоотой юумэ асары гэхэдэ, тоогоорнь тордихогүйхэнь абаад ерэдэг Аяна, Аянахан! Жэлтэй хаһадаа жэгтэй үндэр шанда хүртэбэ Тоо бодолгоор томо гэгшын эрдэм болохо гүш, али зүбье элирүүдэ зурхайшан болохо гүш? Хэрбээ Аяна эжытээ тайзан дээрэ гараа хаань, шан барюулагдажа, харагшад одоол урды бэлэй. Бэлигээ гэршэлээд, “бэрхэ гүүлэдэг Баргажан нютгай Саша Ламу тухай дүүнэ - Наташа одоол зохидохон бэшэ нэн. Саашадаа байгша онго февральин 1-нээ заншалта болохо конкурсдоннай бага наһанай, эдир үнэ хүбүүд, басагад бүри олоор хабаада бээ.

“Аламжа мэргэн Арюун гоохон хоёр”... Ажал хүдэлмэридөө, айл бумад адли тэгшэ, зон соогоо золтой үгэ һамган хоёр орой дээдэ огторгойн үршөөл хайраар ушаран уулзан хамтардаг гү? Гурбан гол шангуудта хүртэһэн Замгай аймагай “Дээдэ-Бургалтай” колхозной хүтэлбэрилэгшэд Зоригто, Туяна Дамчиевтэн, түхэрэн ехэ Түнхэн соого мэдээжэ эмшэд Аралжин, Майя Прушеновтэн, Захааминий аймагай Үлэгшэнэй дунда хургуулиин багшанам Пама, Сэндэмэ Очировтан...

Дээдэ-Бургалтайе дэмжэн үргөөд, Дэмь һандаралһаа абарһан хоёрнай, Үбшэнэй һабарһаа үтэр сүлөөлөөд, Үнэн һэшхэлээр эмшэлхэн хоёрнай, Угай домог удхалан согосоолод, Үлэгшэн тоонтодоо суурхалан хоёрнай.

Эдэ геройнуудһаа гадна Улаан-Үдэ телевидениин ветеран - диктор Софья Гончикова ба спортивна ажал ябуулагша Мижитдоржи Митыповтэнэй гэр бүл онсо ёно хүндэдэ хүртөө. Буряада телерадиокомпаниин коллективэй республикын Эхэнэрнүүдэй холбоонь зүгһөө эдэнэртэ, мүн автортанай журналист Вера Токтохоевой, дураһаалай бэлэгүүдэй барюулагдай байхадань, үдэр бүри сэнхир экранай урин дулаанаар амаршалан байда дикторнай нөөхил урданайхидаал амар урилгы залуу шөгтэй зандаа гэжэ адала баясаа, эбтэй энэ бүлэдэ найн хайханай хүсөө һэмди.

Аяар хольон Ахаһаа, Яруунаһаа тусгай зориго ерэхэн Лопсон Самбуев, Мария Гончиковна Манхановтай Намжил Юмсрунович ба Цыпыловна Цыдыповна Намсараевтан Буряада үндэһэн театр соо нэрээ дураууды солоёо дуудуулан хүхихэн баясаһан мартха аал?

Ганса сусал гал болохогүй, хоёр хүсэн - ехэ. Хоёрой хүсэн гурба, аур табан... болон арьбажадаг. “Хүдэлмэр байдал хоёртоо хүнэй зэргэтэйл аба хубшын буга, ногоондлн хэргэлэн һомо ябая” - монгол яруу найруулагшын урды үгын дээжэ хэды гоёб даа.

ХАТ ХАМ Буряад хатанууд шэнжээр бэ? Энэ асуу гээбэл, “Ду конкурсдо асар 22 зур үбөөргэ зан абари бэшэ лам үһэрин ажалдаа ур элээр хара Нарибчи роориноуд мониний (гу, али али багша ту улаараа а байшоо. дабгадахэ намтарые ажабайда баримтану хөөрбэлд Гол гур СССР-эй гүрэнэй с Г.Б.Шойа “Булам” Д.С.Ринч адай и түгжэмша мон ондэ гүртэһэн сониннойн бахлаа. сэнтэйгээ Агаһаа Алайһаа үншагша, яһанай К шалшалан удам тух хөөрөө Шэмэрүү Байгалһа зураглал Болдоев зонходох эзлүүдгү хамаагу аатнай” өөртөө мэндэшэ Гуа с цаглаала Эгэтын- штатнаб Ханда Ж постесса тухай э эльгээгээ хубүүдэ уншаһан Эрдэм н Е.Б.Радн барюулс Хүндэ хүдэлж О.С.Гон эмхидхэ шэди сэ “Баат элээ х эрдэмэй С.А.Бу директ Федер

БУУРАШААГУЙ СОЛЫЕНЬ ДУУДАЯ

ХАТАН НЭРЭЭ ХАМГААЛАДШЬЕ ТУРШААЛ

Буряад орондойнай хэды Гуа Сэсэн хатанууд бии гэжшэб? Ямар үнэн шэнжээр бодото Гуае тодорхойлооор бэ? Энэ асуудал дэмы табигдаагүй. Юуб гэбэл, "Дүхэригэй" сонсохоон тус конкурседо энэ номинацияр эгээл олон аяр 22 зураглал толилогдоо бшуу. Бардам хөөргэ зантай эртэ урдын баян хатадай абари бэшэ, харин дэлгүүрэй "долгинтой" дам үһэрин тэмсэхээр гал гуламтата сахин, ажалдаа урагшатай ябаһан эхэнэрэй дүрэ элээр харагдахадал гэнэ бшуу.

Нарибшалан шэнжэлээд үзэхэдэ, хөрйнуудай, мүн авторнуудай хахадһаа олонинь багшанар мүн. Ушар иимэхээ гү, али алибаа ондоо шалтагаанаар гү - багша тухай зураглалууд алишье талаараа адирхуу, "эхирэй шэнжэтэй" байшоо. Саашадаа иимэ юумэнэй дабгарахагүйн тула багша-геройнгоо намтарые дурдаад лэ бэшэ, харин ажабайдалһаань һонирхолтой баримтануудые, ушарнуудые түүбэрилэн хөөрөөл дээрэ ха гээд ханагдана.

Гол гурбан шангуудта хүртэгшэд - СССР-эй арадай артист, Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой академиин профессор Г.Б.Шондагбаева, Хориин аймагай "Булам" колхозой түрүүлэгшэ Д.С.Ринчинова, Буряадай радиогой арадай инструментнуудэй оркестрэй гүлжэмшигчи Д.Д.Очирова... Түби дэлхэйн олон ондоо булангуудта үнэтэ шангуудта хүртэһэн Галина Шойдагбаева түрэл сонинийнгоо гол шанда хүртэхэдэе, тон баярлаа. Нютаг зоной хүндэ ёһо үлүү сэтгэйгээр ханагдажашье болоо.

Агаһаа - Кундуз Будажапова тухай, Алайһаа - Валентина Түшемилова тухай уншагдаһаа хөөрөө һэмди. Киргиз ханай Кундузай бодо бэеэрэ мандаа айшалан ерээд, һананайнгаа нүхэрэй уг дам тухай уһан буряадаар гулуулан хөөрөө хаань, гоёшоохол бэлэйбди. Шэмэрүүн хүйтэн хизаарһаа - Хойто-зайгалһаа автор В.Мансуроновагай зураглалай герой Роза Алексеевна Болдоеватай ерэхэмнай гээд хонходоходонь, харгын гаргаша тухай эзлүүдгүй һануулаабди. "Харгын гаргаша хамаагүй, хани һайханаар угтаал һаатнай", - гээд, эдэ хоёрнай үндэһэн театртаа буужа, тайзан дээрэнэе талархан мэндэшлээ бэлэй.

Гуа сэсэн хатанууд хатан нэрээ хамгааладшые туршаа. Яруунын аймагай Эгэтын-Адагһаа газетын эдэбхитэй штатнабэшэ корреспондент Цырен-Ханда Жамьянова нютагайнгаа багша, шотесса Цырен-Ханда Дарибазарова тухай зохид һайшаамаар зураглал эльгээгэе һэн. Багша мэргэжэлтэй, найман үхибүүдэй эхын шүлэгүүдээ уран гоёор уншаһанайнь удаа Буряад Республикын Эрдем нуралсалай министрэй орлогшо Е.Б.Раднаева дурасхаалай бэлэгүүдые барюулба, халуун альга ташалган болобо.

Хүндэ энэ сагта хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлжэ ябаһан Г.Д.Дабаева, О.С.Гонжитова, бусадшые... Эхэнэрэй эмихидхэ шыдабари, зоноо эблэрүүлдэг шэди сэмүүн энэ сагта тон хэрэгтэй ха. "Баатар мэргэн-97". Буряадууд сооһоо элшэ хүсэһэй халбаридэ техникческэ Эрдемэй эгээл түрүүшын доктор болоһон С.А.Буянтуев, Яруунын совхозой директор А.Ц.Жамсуев, Россин Федерациин чемпион Максим Молонов

- гурбан гол шангуудта хүртэгшэд.

Баатар мэргэнүүд! Удаадахи конкурсуудта Гуа сэсэн хатануудаа тоогой талаар хойнотохогүй бээт, оройдоол 10 мэргэнүүд энэ удаа элэрээ ха юм. Тэдэниие бэдэрэн шэлэдэг авторнууд, һэримжээ дээшлүүлт!

"Наран гоохон-97" гэхэн номинацида гол гурбан шангуудта хүртэһэн Арадуудай Хани Барисаанай университедэй аспирант, экономист Баярма Эрдыниева, БГУ-гай студент Светлана Жигжитова, БГУ-гай аспирант Наталья Очирова... Наран гоохонуудай халбарма һайхан һанандаа хатар дуунда дуратайгаа ханамжатайгаар харуулахадань, гоёшоонгүй яалай.

ХАТАР, ДУУГАА — ХАНАМЖАТАЙГААР

Энэ үдэһын туршада харагшадые сэнгүүлэһэн бэлигтэниие дурдая. Бүхэроссин I фестивалин лауреат гэхэн нэрэ зэргэтэй Дымбрыловтэнэй гэр бүлын ансамбль композиторнууд Баир Хамаевай, Баир Батодоржиевай, Пурбо Дамирановай дуунуудые оролдосотой ордоһотойгоор гүйсэдхэбэ. Наталья Дымбрылова "Шинийн түрэн үдэр" гэхэн дуу илангатай һайханаар аянгатуулаа.

Республикын лицей-интернадай хоёр бүлэг монголой ба башкир хатарнуудые ульгам хүнгэнээр гүйсэдхэбэ.

"Тоонто" ансамбляда, "Тэнгэри" студийн дуушан Елена Антоновада, Сагаан үбгэдэ дуугаа бэлэглэһэн Владимир Бухаевта, буряад зондо түрэлһөө түрэл болоһон Будамшуугай дууе гүйсэдхэһэн Михаил Елбоновто - сониний зүгһөө манай баяр.

ХАЙРА ТУҺАЯА ҮЗҮҮЛЭЭЛ

Энэ үдэшэ бэлэг сэлэгүүдэй булаг дэлбэрээ гү гэхээр һэн. Сониний зүгһөө шангуудай барюулагдахын хажуугаар олон ондоо эмхи зургаанууд оөһэд оөһэдынгоо хүдэлмэридэ, ажал ябуулгада хабаатай геройнуудай, авторнуудай гарын сагаалаа, ганзагын дүүргэлсээ. Хэллэлэй үүргын хэмжүүр, шэгнүүр нилээхэн байна даа гээд ойлгомоор һэн.

Шүүмжэлхы ажаглалтануудшые бии. Хэргэеэ буряад арадай Конгресс гэхэн нийтын байгууламжын зүгһөө конкурс үнгэргэлгэдэ тусгаар туһын үзүүлэгдэггүй хаа, немец соёлой түб (толгойлогшонь Ал. Шимпф), "Русская община" эмхиин түлөөлэгшэ С.И.Прониной толгойлодог "Амта" гэхэн акционернэ бүлгэм аха аргаараа дэмжээ, бэлэг сэлэгүүдээ дэлгээгээ. 1997 ондо Москва хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын 5-дахи выставкэ-ярмаг дээрэ "Амта" бүлгэмэй амтатай продукция түрүүшын һуури эзэлээ һэн.

Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэлэй, хизаарлагдамал харюусалгатай "Данзан" гэхэн бүлгэмэй, "Лора Мода" салоний түлөөлэгшэд, хамба-лама Дамба Аюшеев, "Ахалар" лама Данзан Хайбзан тус бүридөө үндэһэн сониноо энэ үдэшэ дэмжэлсээ.

"СБС-Агро Бурятти" - мүнгэн һангай-урьһаламжын шэнэ эмхидэ хүлгүүтэйхэн найдалтайгаар хандаһаннай, үлүү асуулта

үйлэдэнгүйгөөр, үнэтэ бэлэгэе дамжуулаа бэлэй. Мүнөө үедэ "СБС-Агро Бурятти" (эрхилэгшэнь И.Т.Павлов) Буряад орондоо дээрээ оройгүй томо, найдамтай банк мүн гээд тодорхойлоо.

Эрдэмэй-үйлэдбэрин регионууд хоорондын "Байкалфарм" нэгэдэл (хүтэлбэрилэгшэнь Э.И.Матханов) эм домой, сэбэр ундын эрьесэтэй үйлэдбэри байгуулаад, амжалта түгэс ажаллаһаар. Гүрэнэй ой модоний промышленна "Забайкаллес" компаниин генеральна директор Гаврил Дабаевич Дашиев һананайнгаа нүхэр Зоя Намжиловнатай суг "Аламжа Мэргэн Арюун гоохон хоёр" гэхэн номинацияр геройнууднай болоо бэлэй. Мүнгэ тангаар туһалһан энэ нэгэдэл мүнөө экономика, маркетингын ажал ябуулга урагшатайгаар эрхилнэ, Буряадай ой модоний ажакын комплексын хүтжэлтын программа зоёон табина.

"ҮҮРЭЙ САЙТАР ЯЛАРХАБ ДАА"

"Буряадай түрүү хүнүүд" гэхэн һайндэрые газетын редактор, Буряадай арадай уран зоёолошо А.А.Ангархаев үүсхэн зоёогоо, эмхидхэн хүтэлбэрилөө юм.

Энэ хэмжээ ябуулгын сониний захил хэлгэдэ дам нүлөөлхэ байһаниинь ойлгосотой. Мүнөө "Буряад үнэмнай" - долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг "Дүхэриг" болон "Бизнес Олоо" гэхэн хабсаргалтануудтайгаа - хамта дээрээ 23000 хэлгээр хэлбэгдэхэ болонхой. "Буряад үнэн" - "Дүхэригтэ" байгша оной февралын I-һээ сонсохогодо "Буряадай түрүү хүнүүд" гэхэн ээлжээтэ конкурседо эһыт, гээд уряалай.

Гэбэшье энэ удаа зураглал-бэшэлгэдэ эрилтэнүүд 1997 онойхиһоо шанга байха. Хэргэеэ энээнэй урда "далан үгэ сооһоо долооень шэлэжэ" гэхэн гуримаар тон наринаар заһажа, гаршагуудыень сүм һэлгэжэ гаргаа һаа, энэ удаа конкурседо таарахагүй, дан һаланаар, ойлгосогүйгөөр, удха муутайгаар (заримдаа фамилиинь, угайхдаа хаана ажаһуудаг бэ гэжэ бэшэнгүй эльгээнэ) бэшэгдэһэн зураглалуудые эзэдтэн бусааха баатай болоходи. Тиимэхээ "Дүхэриг" соогоо шэнэ конкурс тухай толилох соносхольемнай анхаралтайгаар уншаарайт, эрилтэнүүдыень анхараарайт...

... "Дүхэригэймнай" носоһон нааданай галууд ошотон, түүдэг болон дэбжээ һэн гү? Түүдэгһээ дулаасаһан хүнүүдэй анхаралда Буряадай арадай уран зоёолошо АРДАН АНГАРХАЕВАЙ эдир залуудаа бэшэһэн шүлэгыень дурадхья.

ТҮҮДЭГ

Буряад нааданай дүхэриг соо Бултаниие гэрэлтүүлэһэн Түүдэг болоод дүрэжэ һууха хүсэл түрэнэ. Дуулалдахыень шагнажа, Дуулим тэнгэриин одогто Эмнеэ, эмнеэ абахаб. Элдэб бодолдо эзэлгдэһэн Эгэ олон хүнүүдэй Эрээн марян сэдхэлые Ошохонуудаараа харбажа, Ойлгон сэгнэжэ һууһайб. Үнэхэ шандаруугаар хуигэнгүй Үүрэй сайтар ялархаб даа, Үгэһэн эльшье ойлгоншыегүй Үбэртэлөөд зон тарахал даа.

Галина ПУШКИНА
газетын тусхай корр.
С.Б. ПУШКИНА Ил фото.

Сагаан үбгэдэй дүхэриг

Республикын ветерануудай советэй түрүүлэгшэ М.-Ж.Ц.Гармаев

"Тоонто" ансамблин дуушан Ц.Ц.Батурова

Буряадай арадай уран зоёолошо Б.Ш.Шойдоков

Һайндэрей үедэ

ПРОГРАММА ТЕЛЕ-РАДИОПЕРЕДАЧ

с 19 января по 25 января 1998 года

19 ПОНЕДЕЛЬНИК

КАНАЛ "ОРТ"

До 16.00 - профилактика.
16.00 Новости.
16.20 М/с "Насекомусы".
16.45 Марафон-15.
17.05 Звездный час.
17.40 Т/с "Похищенный".
18.10 До 16 и старше...
18.30 Вокруг света.
19.00 Новости.
19.20 Т/с "Роковое наследство".
20.05 Час пик.
20.30 Угадай мелодию.
21.00 Человек в маске.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.40 Х/ф "Иван Грозный", 1 с.
00.40 Новости.

КАНАЛ "РОССИЯ"

До 17.00 - профилактика.
17.00 Мультфильм.
17.30 Т/с "Маленький бродяга".
18.00 Вести.

БУРЯТСКОЕ ТВ

18.30 Х/ф "Айболит".
20.05 Байгал.
20.20 Телетайп.
20.25 Музыкальные встречи.
20.55 Телетайп.
21.00 Деловое время.
21.15 Республиканские новости.

КАНАЛ "РОССИЯ"

21.45 Т/с "Санта Барбара".
22.50 Довгань-шоу.
23.20 Т/с "Графиня де Монсоро".
00.30 Вести.
00.55 Национальный интерес.
01.25 Дежурная часть.
01.40 Автошоу.

ОТБ

До 17.00 - профилактика.
17.00 Т/с "Даллас".
18.00 События дня.
18.10 Рек-парад.
18.15 Клип-презент.
18.30 Подземорье.
18.55 Реклама.
19.00 Т/с "Беверли Хиллз, 90210".
20.00 Двадцать ноль-ноль.
20.25 Рек-парад.
20.30 Самые-самые.

III КАНАЛ "БУРЯТИЯ"

21.45 Телетайп.
21.50 Х/ф "Джулия".

АРИГ УС

16.00 Мультфильм.
16.20 Концерт Вячеслава Малевича.
16.55 ТСН-6.
17.05 Нью-Йорк, Нью-Йорк...
17.35 Т/с "Флиппер-2".
18.00 Благая весть.
18.30 Т/с "Мамочки".
19.00 Муз. подарок.
19.15 Нон-стоп лист.
19.20 Аптека.
19.30 Скандаль недели.
20.00 Телефестиваль хорового пения. Женский камерный хор "Ариг Ус" (РЦНТ).
20.20 Нон-стоп лист.
20.25 Т/с "Вавилон-5".
21.15 Нон-стоп лист.
21.20 Обзоратель.
22.25 Дорожный патруль.
22.40 Х/ф "Среди волков".
00.30 Диск-канал.

РАДИО

6.12 - Радиожурнал "Земля родная"

6.50-7.00 - Информация, реклама, объявления
7.12 - "АНФАС".
7.35 - Радиостудия "Биракан" Национальная интеллигенция о проблемах местного (эвенкийского) населения
12.00-12.10 - Дневной выпуск новостей.
19.10 - Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
19.45-19.55 - "У микрофона - учитель"

20 ВТОРНИК

КАНАЛ "ОРТ"

07.00 Доброе утро!
10.00 Новости.
10.15 Т/с "Роковое наследство".
11.40 Смехопанорама.
12.15 Домашняя библиотека.
12.30 Угадай мелодию.
13.00 Новости.
13.15 Вместе.
14.05 Г. Жженов, М. Ножкин в детективе "Ошибка резидента", 1 с.
15.25 Футбольное обозрение.
16.00 Новости.
16.20 М/с "Насекомусы".
16.55 Счастливый случай.
17.40 Т/с "Похищенный".
18.10 До 16 и старше...
18.30 Вокруг света.
19.00 Новости.
19.20 Т/с "Роковое наследство".
20.05 Час пик.
20.30 Угадай мелодию.
21.00 Тема.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время
22.40 С. Светличная, В. Высоцкий в комедии "Стряпуха".
00.10 Женские истории. Л. Федосеева-Шукшина.
00.40 В. Винокур, Л. Вайкуле, В. Меладзе, Л. Лещенко в программе "В кругу друзей".
01.40 Новости.

КАНАЛ "РОССИЯ"

08.00 Мультфильм.
08.15 Проснись!
08.30 Вести.
09.00 Дежурная часть.
09.15 Товары - почтой.
09.20 Мир здоровья.
09.25 На заметку.
09.30 Деньги.
09.45 Графоман.
09.55 Православный календарь.
10.00 Диалоги о животных.
11.05 Т/с "Санта Барбара".
12.00 Вести.
12.30 Т/с "Графиня де Монсоро".
15.00 Вести.
15.35 Мелодрама "Призраки зеленой комнаты".

КАНАЛ "РОССИЯ"

08.00 Мультфильм.
08.15 Проснись!
08.30 Вести.
09.00 Дежурная часть.
09.15 Товары - почтой.
09.20 Мир здоровья.
09.25 На заметку.
09.30 Деньги.
09.45 Графоман.
09.55 Православный календарь.
10.00 Диалоги о животных.
11.05 Т/с "Санта Барбара".
12.00 Вести.
12.30 Т/с "Графиня де Монсоро".
15.00 Вести.
15.35 Мелодрама "Призраки зеленой комнаты".

КАНАЛ "РОССИЯ"

08.00 Мультфильм.
08.15 Проснись!
08.30 Вести.
09.00 Дежурная часть.
09.15 Товары - почтой.
09.20 Мир здоровья.
09.25 На заметку.
09.30 Деньги.
09.45 Графоман.
09.55 Православный календарь.
10.00 Диалоги о животных.
11.05 Т/с "Санта Барбара".
12.00 Вести.
12.30 Т/с "Графиня де Монсоро".
15.00 Вести.
15.35 Мелодрама "Призраки зеленой комнаты".

БУРЯТСКОЕ ТВ

17.00 Мультфильм.
18.30 Байгал.
18.45 Улгур.
19.05 Телетайп.
19.10 Тайзан.
19.40 Авоська.
19.50 На спортивной орбите.
20.05 Дела деревенские.
20.25 Телетайп.
20.30 Республиканские новости.

КАНАЛ "РОССИЯ"

21.00 Вести.
21.30 Подробности.
21.45 Т/с "Санта Барбара".
22.50 Т/с "Собачий мир".
23.20 Т/с "Графиня де Монсоро".
00.30 Вести.
00.55 Национальный интерес.
01.25 Дежурная часть.
01.40 Горячая десятка.

ОТБ

07.00 Двадцать ноль-ноль (повтор).

07.30 Музыка на СТС.
07.50 "Тропические дождевые леса".
08.30 Т/с "Странная семейка".
08.55 Реклама.
09.00 М/с "Черный Плащ".
09.30 М/с "Новые приключения Винни-Пуха".
10.00 Т/с "Мелроуз Плейс".
11.00 М/с "Привет, Арнольд!".
11.30 Мир животных.
11.55 Реклама.
16.00 Мультфильмы.
16.30 Подъем переворотом.
17.00 Т/с "Даллас".
18.00 События дня.
18.10 Рек-парад.
18.15 Клип-презент.
18.30 Камня цвет и серебра сияние.
18.55 Реклама.
19.00 Т/с "Беверли Хиллз, 90210".
20.00 Двадцать ноль-ноль.
20.25 Рек-парад.
20.30 Есть мнения!

III КАНАЛ "БУРЯТИЯ"

21.00 Телетайп.
21.05 Т/с "Графиня де Монсоро".

АРИГ УС

16.00 Мультфильмы.
16.35 Любимый - смотри.
17.00 ТСН-6.
17.10 Диск-канал.
17.30 Т/с "Флиппер-2".
18.00 Благая весть.
18.30 Т/с "Мамочки".
19.00 Муз. подарок.
19.15 Нон-стоп лист.
19.20 Аптека.
19.30 Телефестиваль хорового пения. Вокальные ансамбли муз. колледжа им. П.И. Чайковского.
19.50 Спорт недели.
20.20 Нон-стоп лист.
20.25 Мы и налоги.
20.40 Т/с "Вавилон-5".
21.30 Нон-стоп лист.
21.35 Акулы пера: Александр Градский.
22.30 Дорожный патруль.
22.40 Комедия "Подкидыш".
00.05 Диск-канал.

РАДИО

6.12-7.00 - Программа "Утро Бурятии".
7.12 - "Гуламта"
7.37-8.00 - Общественно-политическая передача
12.00 - Дневной выпуск новостей
12.10-13.00 - Музыкальная передача (на бур. яз.) посвященная 30-летию оркестра народных инструментов БГТРК. Автор передачи - народная артистка России Ч.Шанюшкина
19.12 - Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)

21 СРЕДА

КАНАЛ "ОРТ"

07.00 Доброе утро!
10.00 Новости.
10.15 Т/с "Роковое наследство".
11.00 Тема.
11.45 В мире животных.
12.25 Джентльмен-шоу.
13.00 Новости.
13.15 Вместе.
14.05 Х/ф "Ошибка резидента", 2 с.
15.25 Здоровье.
16.00 Новости.
16.20 М/с "Насекомусы".
16.45 Классная компания.
17.15 Зов джунглей.
17.40 Т/с "Похищенный".
18.10 До 16 и старше...
18.30 Вокруг света.
19.00 Новости.
19.20 Т/с "Роковое наследство".
20.05 Час пик.
20.30 Золотая лихорадка.

21.10 Человек и закон.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.40 Комедия "Операция "Тушенка".
00.45 Сергей Эйзенштейн. Заклинание тиранов.
01.20 Новости.

КАНАЛ "РОССИЯ"

08.00 Мультфильм.
08.15 Проснись!
08.30 Вести.
09.00 Дежурная часть.
09.15 Товары - почтой.
09.20 Медицинское обозрение.
09.25 На заметку.
09.30 Деньги.
09.45 Графоман.
09.55 Православный календарь.
10.00 Городок.
10.30 Т/с "Собачий мир".
11.05 Т/с "Санта Барбара".
12.00 Вести.
12.30 Т/с "Графиня де Монсоро".
13.30 Моя семья.
14.30 Национальный интерес.
15.00 Вести.
15.35 Х/ф "Я больше не верю в любовь" (Италия).
17.00 Мультфильм.

БУРЯТСКОЕ ТВ

17.30 Мультфильм.
17.50 М/ф "Красавица и Чудовище".
19.10 Байгал.
19.25 Три, четыре...
19.40 Телетайп.
19.45 Будет ли свет у горожан?
20.00 Алтан сэргэ.
20.25 Телетайп.
20.30 Республиканские новости.

КАНАЛ "РОССИЯ"

21.00 Вести.
21.30 Подробности.
21.45 Т/с "Санта Барбара".
22.50 Сам себе режиссер.
23.20 Т/с "Графиня де Монсоро".
00.30 Вести.
00.55 Национальный интерес.
01.25 Дежурная часть.
01.40 Живая коллекция.

ОТБ

07.00 Двадцать ноль-ноль (повтор).
07.30 Камня цвет и серебра сияние.
08.00 Музыка на СТС
08.30 Т/с "Странная семейка".
08.55 Реклама.
09.00 М/с "Черный Плащ".
09.30 М/с "Новые приключения Винни-Пуха".
10.00 Т/с "Мелроуз Плейс".
11.00 М/с "Привет, Арнольд!".
11.30 Есть мнения!
11.55 Реклама.
16.00 Мультфильмы.
16.30 ХХ век. Страницы футбола.
17.00 Т/с "Даллас".
18.00 События дня.
18.10 Рек-парад.
18.15 Клип-презент.
18.40 Порядок.
18.55 Реклама.
19.00 Т/с "Беверли Хиллз, 90210".
20.00 Двадцать ноль-ноль.
20.25 Рек-парад.
20.30 Слово за слово.

III КАНАЛ "БУРЯТИЯ"

21.00 Телетайп.
21.05 Т/с "Графиня де Монсоро".

АРИГ УС

16.00 Мультфильм.
16.20 Диск-канал.
17.05 Те, кто...
17.35 Т/с "Флиппер-2".
18.00 Благая весть.
18.30 Т/с "Мамочки".
19.00 Муз. подарок.
19.15 Нон-стоп лист.
19.20 Шоу Бенни Хилла.
19.45 "Круглый стол" телефестиваля хорового пения.

20.05 Добро пожаловать!
20.20 Нон-стоп лист.
20.25 Т/с "Вавилон-5".
21.15 Нон-стоп лист.
21.20 Профессия: повец бродячих животных
22.10 Дорожный патруль.
22.20 Х/ф "Большой кусок (США).
23.55 Ночной диск-канал

РАДИО

6.12-7.00 - Программа "Утро Бурятии"
7.12 - "Выбор". Передача республикан. программы "Молодежь Бурятии на 1998-2000 гг". В передаче принимало участие пред. Госкомитета по делам молодежи, физической культуре, туризму и спорту С.В. Мантуров.
7.35-8.00 - Программа "Юность Республики". О подростковой клубе "Миф" Хоринского района
12.00-12.10 - Дневной выпуск новостей
19.12 - Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)
19.45-20.00 - Передача для школьников "Мы из малой академии"

22 ЧЕТВЕРГ

КАНАЛ "ОРТ"

07.00 Доброе утро!
10.00 Новости.
10.15 Т/с "Роковое наследство".
11.00 Человек и закон.
11.35 Пока все дома.
12.20 Домашняя библиотека.
12.25 Эти забавные животные.
13.00 Новости.
13.15 Вместе.
14.05 Детектив "Судьба резидента", 1 с.
15.30 "Ералаш".
16.00 Новости.
16.20 М/с "Невероятные приключения Джонни Квеста".
16.45 Классная компания.
17.10 Лего-го.
17.40 Т/с "Похищенный".
18.10 До 16 и старше...
18.30 Вокруг света.
19.00 Новости.
19.20 Т/с "Роковое наследство".
20.05 Час пик.
20.30 Эти забавные животные.
21.05 Чтобы помнили... Владимир Высоцкий.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.40 О. Даль, В. Высоцкий в х/ф "Плохой хороший человек".
00.45 Каскадеры. Мир трюков.
01.15 Новости.

КАНАЛ "РОССИЯ"

08.00 Мультфильм.
08.15 Проснись!
08.30 Вести.
09.00 Дежурная часть.
09.15 Товары - почтой.
09.20 "Стронг" представляет...
09.25 На заметку.
09.30 Деньги.
09.45 Графоман.
09.55 Православный календарь.
10.00 Вовремя.
10.30 Сам себе режиссер.
11.05 Т/с "Санта Барбара".
12.00 Вести.
12.30 Т/с "Графиня де Монсоро".
13.30 Совершенно секретно.
14.30 Национальный интерес.
15.00 Вести.
15.35 Политический детектив "Клан".

БУРЯТСКОЕ ТВ

17.00 Мультфильм.
17.25 Х/ф "Телеграмма".
18.55 Байгал.
19.10 Мунхэ зула.
19.30 Телетайп.
19.35 Современница.
20.00 Жилищно-коммунальная реформа: за и против.

20.25 Телетайп.
20.30 Республиканские новости.
КАНАЛ "РОССИЯ"

21.00 Вести.
21.30 Подробности.
21.45 Т/с "Санта Барбара".
22.50 Т/с "Собачий мир".
23.20 Т/с "Графиня де Монсоро".
00.30 Вести.
00.55 Национальный интерес.
01.25 Дежурная часть.
01.40 Подиум.
02.10 Лучшие игры НБА.

ОТБ

07.00 Двадцать ноль-ноль (повтор)
07.30 Порядок.
07.45 "Антарктика".
08.30 Т/с "Странная семейка".
09.00 М/с "Черный Плащ".
09.30 М/с "Новые приключения Винни-Пуха".
10.00 Т/с "Мелроуз Плейс".
11.00 М/с "Привет, Арнольд!".
11.30 Мир животных
11.55 Реклама.
16.00 Мультфильмы.
16.30 XX век. Страницы футбола
17.00 Т/с "Даллас".
18.00 События дня.
18.10 Рек-парад.
18.15 Клип-презент.
18.30 Армия любимчиков.
18.55 Реклама.
19.00 Т/с "Беверли Хиллз, 90210".
20.00 Двадцать ноль-ноль.
20.25 Рек-парад.
20.30 От и до.

АРИГ УС

16.00 Мультфильм.
16.20 Диск-канал.
17.05 Те, кто...
17.35 Т/с "Флиппер".
18.00 Благая весть.
18.30 Т/с "Мамочки".
19.00 Муз. подарок.
19.15 Нон-стоп лист.
19.20 Шоу Бенни Хилла.
19.45 Катастрофы недели.
20.10 Нон-стоп лист.
20.20 Киноподробно.
20.40 Нон-стоп лист.
20.45 Т/с "Вавилон-5".
21.35 Нон-стоп лист.
21.40 Дорожный патруль.
21.50 Джессика Ланж в х/ф "Кошка на раскаленной крыше", 1 и 2 с.
00.20 Ночной диск-канал.

РАДИО

6.12-7.00 - Программа "Утро Бурятии"
7.12 - Утренний концерт
7.35-8.00 - Программа "Вера, Надежда, Любовь"
12.00 - Дневной выпуск новостей
12.10-13.00 - Музыкальная передача "Встреча для вас"
19.12 - Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)

23 ПЯТНИЦА

КАНАЛ "ОРТ"

07.00 Доброе утро!
10.00 Новости.
10.15 Т/с "Роковое наследство".
11.05 Клуб путешественников.
11.55 Смак.
12.15 Домашняя библиотека.
12.25 Играй, гармонь любимая!
13.00 Новости.
13.15 Вместе.
14.05 Х/ф "Судьба резидента", 2 с.
15.20 Чтобы помнили... Владимир Высоцкий.
16.00 Новости.
16.20 Фильм-сказка "Король Полярный медведь".
17.55 Улица Сезам.
18.25 50x50.
19.00 Новости.
19.20 Т/с "Роковое наследство".
20.15 Здоровье.

20.45 Поле чудес.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.40 Коломбо в детективе "Этюды в черных тонах".
00.35 Взгляд.
01.25 Новости.
01.40 Боевик "Настоящая любовь".

2 КАНАЛ. БУРЯТСКОЕ ТВ
КАНАЛ "РОССИЯ"

07.00 Утро комментаторского ТВ.
08.00 Мультфильм.
08.15 Проснись!
08.30 Вести.
09.00 Дежурная часть.
09.15 Товары - почтой.
09.20 Мир здоровья.
09.25 На заметку.
09.30 Деньги.
09.45 Графоман.
09.55 Православный календарь.
10.00 Красная книга.
10.30 Т/с "Собачий мир".

БУРЯТСКОЕ ТВ

11.05 День комментаторского ТВ.
КАНАЛ "РОССИЯ"

12.00 Вести.
12.30 Т/с "Графиня де Монсоро".
13.30 Старая квартира. 1963 г. (часть 2-я).
14.30 Национальный интерес.
15.00 Вести.
15.35 Х/ф "Время, отведенное для жизни".
17.20 Мультфильм.
17.30 Т/с "Маленький бродяга".

БУРЯТСКОЕ ТВ

18.00 Вечер комментаторского ТВ.
КАНАЛ "РОССИЯ"

21.00 Вести.
21.30 Подробности.
21.45 Т/с "Санта Барбара".
22.50 Маски-шоу.
23.20 Т/с "Графиня де Монсоро".
00.30 Вести
00.55 Национальный интерес.
01.25 Дежурная часть.
01.40 Турнир по кик-боксингу.

ОТБ

07.00 Двадцать ноль-ноль (повтор).
07.30 Армия любимчиков.
08.00 Музыка на СТС.
08.30 Т/с "Странная семейка".
08.55 Реклама.
09.00 М/с "Черный Плащ".
09.30 М/с "Новые приключения Винни-Пуха".
10.00 Т/с "Мелроуз Плейс".
11.00 М/с "Привет, Арнольд!".
11.30 От и до.
11.55 Реклама.
16.00 Мультфильмы.
16.30 Лицо с обложки.
17.00 Т/с "Даллас".
18.00 События дня.
18.10 Рек-парад.
18.15 Клип-презент.
18.40 "Ералаш".
18.55 Реклама.
19.00 Т/с "Беверли Хиллз, 90210".
20.00 Двадцать ноль-ноль.
20.25 Рек-парад.
20.30 Осторожно: модерн!

III КАНАЛ "БУРЯТИЯ"

21.00 Т/с "Графиня де Монсоро".
22.10 Телетайп.
22.15 Т/с "Графиня де Монсоро".

АРИГ УС

16.00 Мультфильмы.
16.35 Любишь - смотри.
17.00 ТСН-6.
17.10 Диск-канал.
17.30 Т/с "Новый Геркулес", 1 с.
18.00 Благая весть.
18.30 Т/с "Мамочки".
19.00 Муз. подарок.
19.15 Нон-стоп лист.
19.20 Аптека.
19.30 Шоу Бенни Хилла.
19.50 Видеокипсы.
20.00 Штаб-квартира.

РАДИО

6.12-7.00 - Программа "Утро Бурятии"
7.12 - Утренний концерт
7.35-8.00 - Программа "Вера, Надежда, Любовь"
12.00 - Дневной выпуск новостей
12.10-13.00 - Музыкальная передача "Встреча для вас"
19.12 - Республиканские известия (выпуск на бур. и рус. яз.)

20.25 Нон-стоп лист.
20.30 Т/с "Вавилон-5".
21.20 Нон-стоп лист.
21.25 Сделай шаг.
22.20 Дорожный патруль.
22.30 Синтия Ротрок в комедии "Быстрее смывайся-1".
23.55 Те, кто...
00.25 Фильм ужасов "Кладбище домашних животных" (США).

РАДИО

6.12-7.00 - Программа "Утро Бурятии"
7.12 - Программа "Встречи". Реформы: политика, экономика - по материалам поездок по районам республики
7.35-8.00 - "Тоонто нютаг" (на бур. яз.)
12.00 - Дневной выпуск новостей
12.10-13.00 - Музыкальная программа по заявкам радиослушателей "Час вашего письма"
19.02- Информационно-аналитическая программа "Вчера, сегодня, завтра"

24 СУББОТА

КАНАЛ "ОРТ"

09.00 Л. Сенчина, Д. Банионис в х/ф "Вооружен и очень опасен".
10.40 Лотто-миллион.
10.45 Слово пастыря.
11.00 Новости.
11.10 Домашняя библиотека.
11.30 Музыкальная почта.
12.10 Каламбур.
12.45 Смак.
13.05 Возвращение Третьяковки.
13.30 Умники и умницы.
14.20 Рождественский концерт.
16.00 Новости.
16.20 Триумф.
16.50 Мультфильмы.
17.25 В мире животных.
18.05 Как это было? Дело валютчиков.
18.50 Новости.
19.10 Чердачок "Фруттис". Арина Шарапова.
19.50 Т/с "Спрут-3".
21.10 Джентльмен-шоу.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.55 М. Дуглас, В. Килмер в триллере "Призрак и тьма".
24.00 Хоккей. Евролига.
02.40 Коллекция I канала: х/ф "Врубай на всю катушку".

КАНАЛ "РОССИЯ"

08.00 Утренний экспресс.
08.50 Мультфильм.
09.00 Утро крестьянина.
09.30 Книжная лавка.
09.45 На дорогах России.
10.00 Поле зрения.
10.25 Позвоните Кузе!
10.50 Мультфильм.
11.05 Д/с "Мак и Матли".
11.25 Доброе утро, страна!
12.35 У всех на устах.
13.10 Х/ф "Неуловимые мстители".
14.30 Футбол без границ.
15.00 Вести.
15.30 Люди и деньги.
16.00 Федерация.
17.00 Т/с "Закон и порядок".
18.00 Русский бой.

БУРЯТСКОЕ ТВ

19.05 Мультфильм.
19.25 Буряад орон.
20.10 Примите поздравления...
КАНАЛ "РОССИЯ"
21.00 Вести.
21.45 Б. Уиллис, М. Гриффит в х/ф "Без дураков".
23.50 "Аншлаг" и Ко.
00.50 В. Высоцкий в х/ф "Интервенция".

ОТБ

12.00 Х/ф "Петающий корабль".
13.10 Реклама.

13.15 Мультфильм.
14.00 Т/с "Счастливич Люк".
15.00 Слово за слово.
15.30 Лицо с обложки.
16.00 Клип-презент.
16.30 М/с "Привет, Арнольд!".
17.00 XX век. Страницы футбола.
17.55 Рек-парад.
18.00 Клип-презент.
20.00 Т/с "Детектив Вульф".
21.00 Т/с "ОТЕЛЬ".
22.00 Х/ф "Алькатрас", 1 с.

АРИГ УС

09.00 Мультфильмы.
09.30 Любишь - смотри.
09.55 Детский сеанс: х/ф "Крепыш".
11.30 Стильно!!!
11.45 Нон-стоп лист.
11.50 Д/с "Путешествия с Национальным географическим обществом".
12.50 Л. Прыгунов в х/ф "Чертова дюжина".
14.10 Нон-стоп лист.
14.15 Назло рекордам.
14.40 Х/ф "Мамлюк".
16.15 Д/с "Тайны и мифы XX века".
16.45 Нон-стоп лист.
16.50 Благая весть.
17.20 Звезды о звездах. В. Меладзе.
17.50 Т/с "Таинственный остров".
18.45 Нон-стоп лист.
18.50 Муз. подарок.
19.10 Вы - очевидец.
19.40 Комедия "Табачный капитан".
21.20 Нон-стоп лист.
21.25 Обзор.
22.15 Нон-стоп лист.
22.20 Синтия Ротрок в комедии "Быстрее смывайся-2".
24.00 Шоу Бенни Хилла.
00.25 Ночной сеанс: х/ф "Китайский шоколад".

РАДИО

6.12 - 7.00 Программа "Утро Бурятии" (на бур. яз.)
7.12 - "О пенсиях в новом году" - беседа с зам. начальника Управления пенсионного обеспечения республики О.И. Звержевич.
7.40-8.00 - "Радиобиблиотека". (на бур. яз.)
8.10-9.00 - Информационный выпуск "Вчера, сегодня, завтра"
19.01-19.58 - Радиожурнал "Степные мелодии" (на бур. яз.)

25 ВОСКРЕСЕНЬЕ

КАНАЛ "ОРТ"

09.00 Мультфильм.
09.10 Б. Андреев, Н. Крючков в х/ф "Максимка".
10.30 Дисней-клуб.
10.55 Спортлото.
11.00 Новости.
11.10 Непутевые заметки.
11.30 Пока все дома.
12.10 Утренняя звезда.
13.00 Служу России!
13.30 Играй, гармонь любимая!
14.00 Сельский тележурнал.
14.30 Д/с "Подводная одиссея команды Кусто".
15.25 Смехопанорама.
16.00 Новости.
16.20 Клуб путешественников.
17.05 Футбольное обозрение.
17.35 Дисней-клуб.
18.30 Колесо истории.
19.25 Концерт памяти В. Высоцкого.
21.55 Киноафиша.
22.00 Время.
22.35 Комедия "Кокон".
00.55 Хоккей. Евролига.

КАНАЛ "РОССИЯ"

08.00 Утренний экспресс.
08.50 Мультфильм.
09.00 Служу Отечеству!
09.25 Там-там...
10.25 Позвоните Кузе!
10.50 Мультфильм.
11.05 Д/с "Мак и Матли".
11.25 Доброе утро, страна!
12.15 Русское лото.
13.00 Х/ф "Новые приключения неуловимых".
14.30 Очевидное-невероятное
15.00 Вести.
15.30 Пульс.
16.00 Парламентский час.
17.00 Т/с "Закон и порядок".
18.00 Диалоги о животных.
19.00 Мультфильмы.
19.55 Старая квартира. 1964 (часть 1-я).
21.00 Зеркало.
22.10 Музыкальный ринг.
23.50 Вовремя.
00.20 Сиреневый туман.
01.05 "К-2" представляет...

ОТБ

12.00 Х/ф "Шаг с крыши".
13.25 Реклама.
13.30 Мультфильм.
14.00 Мастера иллюзий.
15.00 Т/с "Ралли".
16.00 Однажды вечером.
17.00 Спорт на грани.
17.55 Рек-парад.
18.00 Т/с "Ралли".
19.00 Музыкальный проспект.
19.30 Красный угол.
20.00 Т/с "Детектив Вульф".
21.00 Т/с "ОТЕЛЬ".
22.00 Х/ф "Алькатрас", 2 с.

АРИГ УС

09.00 Мультфильмы.
09.30 Любишь - смотри.
09.55 Детский сеанс: х/с "Золотой ключик".
11.15 Д/с "Путешествия Национальным географическим обществом".
12.15 Нон-стоп лист.
12.20 Х/ф "Броненосец "Потемкин".
13.40 Пальчики облизешь.
14.10 Нон-стоп лист.
14.15 Х/ф "Крепостная актриса".
16.00 Благая весть.
16.30 Нон-стоп лист.
16.35 Вячеслав Добрынин "Браво, маэстро!".
18.05 Т/с "Таинственный остров".
19.00 Муз. подарок.
19.15 Нон-стоп лист.
19.20 Школьный мир.
19.45 О.С.П.-студия.
20.30 Нон-стоп лист.
20.35 Джеймс Блуши в х/ф "Провал во времени".
22.25 Т/с "Мистер Бин-2".
23.35 Партийная зона.

РАДИО

7.15-8.00 - Программа "Утро Бурятии" (на бур. яз.)
8.10-9.00 - Литературно-художественная программа "Алтаргана": Из новой тетради Ц.Дондогой: "Композиция по стихам Ю.Друниной".
9.10-10.00 - Школьный канал "Школа, которую ты выбрал" - у микрофона участники республиканской Олимпиады школьников; "Эдиршүүл".

суглаа зарлаха, сангарил хэхэ, маани сахиха, нүүхэ, шэнэ газарта бууса түхээрхэ, наһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ, үхибүү хүлдэ оруулха, бага хүүгэдые гэрһээ ондоо тээшэнь эльгээхэ, гүлгэ абажа гэжээхэ, нохой үгэхэ.

хэхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые арамнайлаха, нүүхэ, наһа барагшын үйлэ үйлэдэхэ, сор шатааха, гэрһээ хэрэглэл гаргажа, хүндэ үгэхэ, гүрэм уншуулха, бэлэг үгэхэ, бэлбэнэн хүнэй бузар

ХУДА УРАГУУД БОЛОХОДОО...

Мүнөө үедэ уг гарбал тухай сонинуудта бэшэнэ, нургуулин үхибүүдтэ ойлгуулдаг боложо байна. Энэ ехэ хайн. Угы хаа, хэн хэнэйшье байханаа мэдэхгүй, өөһэд хоорондоо хухасалдаха, үбгэ намган бололсожо, шуһа ниилэхэ болоно. Аха дүү ойрохи түрэл гаралаа 7-дохи үе соо хүн мэдэхэ ёһотой гэжэ ханагдана.

Тэрэнһээ сааша хари болоходоо, хамагүй гэгдэдэг. Ойрын үе соо ниилэхэ гээшэ муу хойшолонтой гэжэ хүн зон ойлгохо ёһотой. Иимэ ябадал болоо хаань, бэе нултай, эрэмдэг үхибүүд түрэжэ, богони наһа абана ха юм. Урдань хэлэдэг байгаа: "Уһа түлээнэй ойронь хайн, ураг эльгэнэй холонь хайн" гэжэ. Энэ ехэ зүб удхатай.

Урданай зоние харанхы, юушье юумэ мэдэхгүй мунхаг зон гэхэ улад мүнөөшье олдохо байха. Тэрэ тинмэ бэшэ. Хараад үзйт: "Монголой нюуса тобшо", "Балжан хатанай туужа" ямар сэсэн гүнзэгы ухаатай зохёолнууд гээшэб.

7-дохи үеһөө сааша үе таһалха гэжэ урдань байгаа. Үе таһалхадаа, долоон үеын аха дүүнэр сугларжа, хара ямаа гаргажа, тайлга хэжэ тарадаг байгаа хаш. Тэрэнһээ саашанхи зон хари болоно гэдэг.

Угай бэшгүүдтэ басагадые оруулдаггүй, хүбүүн хүниие оруулдаг. Эрхүү талын буряадууд басагадаа оруулдаг гэдэг. Угай бэшгүүдтэ эсэгтэй хүбүүн оруулагдадаг. Хадамда гараагүй хүнһөө гараан хүбүүе уг гарбалда оруулдаггүй. Э х ы н г хадамда гараа н а а н ь д а х а б а р и хүбүүн гээд тэмдэглэдэг, байгаа.

гарахада, хурим түрэдөө оло дахин урихан байна. (Би энэ бэшэг соогоо хэнэйшье нэрэ, обогые бэшэхгүйб, энээн тухайда хүндэтэ уншагшаа намайе хүлисөөрэйт). Би ноёбрь-декабрь нара соо гурбан хуримда ошооб, ошоходоо, хуу басагантай талада. Голхормоор юун байгааб гэхэдэ, басагаа абаашахаа ерэнэн худа, худагынарнай нэгшье уг гарбал, ёһо заншал, наһа, жэл, мэнгэ мэдэхгүй байба. Басаганай гэртэ нара зүб ержэ ородог ёһотой ха юм. Үүдэ орохотоео адли бурханда үргэлөө үргэнэд. Ороод, хэрэг зоригтоо хэлэхын урда столдо нуужа, сай барнжа, гурбан юрын духаряагай һүүлтэнь аха захань бодожо хэрэгээ хэлэхэ болоно ха юм. Хэрэгээ хэлэхэдэ, иимэрхүүгээр гээд тодоохоё: - Эртэ урдын ёһо заншал бии - ганса хүн айл болохогүй, ганса сусал гал болохогүй. Тинмэһээ бидэнэр наранай гараха зүгһөө гол горхые гаталжа, харгын тооһые бурьюулжа, унаһан мориео хүлэргэжэ, үрнээ хүн болгохо, үрээгээ морин болгохо гэжэ я б а н а б д и. Манай хүбүүн тинмэ угай, нэрэ обогын, наһа, жэл, мэнгэнь т и н м э

Зан зандаа зохид, Залаа малгайдаа зохид

Халуун зүрхэнэй хани нүхэр болохо басаган танайда байна, тинмэ угай, тэды наһатай, тинмэ жэлтэй, мэнгэтэй байна гэжэ ябанабди. Хоёр хүүгэдэ хамтаруулжа, аба, эжынгээ гал гуламтынь үргэжэ, ажал хүдэлмэриний дамжуулха, уг гарбалаа үргэлжлүүлэхэ нүхэд болгоод, татахада таһаршахагүй, матахада хухаршагагүй, амтата эдегээ агсажа эдихэ, хэмүүн эдегээ нэлгэжэ эдихэ ураг эльгэн болоёл гэжэ ербээ гээшэбди. Хэрэгээ бүтээхымнай зүбшөөгыт гээд, бурханда хадаг, архи, сагаан эдеэ, мүнгэ юумэ табиха ёһотой.

Харин үнэн дээрэ хуримаар ябаад харахада, үүдэ орохотоео адли, бурханда юумэе үргэнэд, столдо ержэ, бага зэргэ һуутаад элдэб янзын хөөрэлдөө үүсхэнэ, гар хүлөө нишэ-тийншэнь арбагануулаа зан гарганад.

Нэгэ айлайда түрүү худанаа асуубаб: "Ямар хэрэг зоригтой, ямар уг гарбалтай зон, юу бүтээхэ ябанат?" Харюу: "Бидэ Баруун голойбди, хүбүүгээ хүн болгохо, үрээгээ морин болгохо гэжэ ябанабди. Үхибүүдэйнгээ жэлэе, мэнгэньшье мэдэнгүйбди."

Хоёрдох худа уг гарбал, жэл, мэнгэ тухай юушье мэдэхгүй байба. Бэриимнай асаратгы, бэриэе абаашахамнай гэжэ нууха юм. Гурбадахи худань баһал уг гарбал, жэл, мэнгэ тухай хаанаһаа мэдэхэбиди, юутээ нурана гээшэбта гэбэл даа.

Цигээд байхада, ханаандаа ехэ гайхамаар, халагламаар байнал даа. Ёһо заншалаа мэдэхгүй ушарһаа ойро дүтын аха дүүнэр үбгэ намган бололсоно, энээн тухай хөөрэлдөөн хэрэгтэй гээ би тобшолхо байнаб. Тинмэһээ "Буряад үнэн" сонин соогоо энээн тухай ханамажаа хубаалдаха ёһотойбди гээд хананаб.

Бимба ЦЫБЕНОВ, ажалай ветеран. ТОГООГЫН ЭНХЭБАЯРАЙ

ХVII ЖАРАНАЙ ГАЛ УЛААГШАН ҮХЭР ЖЭЛ (1997-1998 онууд)

ҮБЭЛЭЙ ҮЛҮҮ ДУНДА НАРА

Буряад литэ	22	23	23	24	25	26	27
Европын литэ	19	20	21	22	23	24	25
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабаа Лара понед.	Мягмар Марс вторник	Лагба Меркури среда	Пүрбэ Юпитер четверге	Баасан Солдон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наран воскр.
Үнгэ Үдэр	Шлаан Дар	Улаагшан Тиммэй	Шара Луу	Шарагшан Могой	Сагаан Морин	Сагагшан Хонин	Хара Бишэн
Мэнгэ	2 хара	1 сагаан	4 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан	5 шара
Хуудал	түмэр	огторгой	уһан	уула	модон	хин	гэл

Гарагай 2-то хуушанай 12 (январин 19).

Улаан бар, 2 хара мэнгын, тэмэртэ һуудалтай үдэр. Үүдэ мэдэ мургэхэ, даллага үгэхэ эм найруулха, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бүтээхэ, гэдэниие арамнайлаха, үзэгтэ болон уранда нураха, зурхай шудалха, городто хэрэг эрхилхэ, хубсаһа эсхэхэ, гэр бариха амгалан байдалтай гүлөө үргэл үргэхэ, караал сараха, дайсаниие юмгоруулха, модо отолхо, тангаригаа болюулха, гал мандал бүтээхэ, абаһанаа бусааха, үүсэ хэхэ, бэри буулгаха, түрэ хэхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр угаал хэхэ, нүүхэ, шэнэ газарта бууса түхээрхэ, наһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ, үхибүүдые сэрэгтэ үдэшэхэ, үхибүү хүлдэ оруулха, багашуулые гэрһээ ондоо тээшэнь ябуулха, ханаха, төөнэхэ, тэнгэри тахиха, һүни ябаха, уйлаха, гажарха, балин гаргаха, шэнэ хубсаһа, замда гараха, үмдэхэ, ном шагчаха мэтын үйлэнүүдые тэбшэхээр. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, эдеэн, ундан элбэгжэхэ.

Гарагай 3-да хуушанай 23 (январин 20).

Улаагшан туулай, 1 сагаан мэнгын, огторгойдо һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, тахиха, үлзы буянай үйлэ үйлэдэхэ, номой үйлэ эхилхэ, гүйсөөхэ, гүрэм уншуулжа, эльбэ дараха, тэнгэри тахиха, ехэ хүниие барааллаха, үхэр малаа, хонидоо онсо хайнаар харууһалха, юм номнохо, дайсаниие болон ада шүдхэр дараха, наһа утадхалгын, амгалан байдалтай гүлөө хэрэг бүтээхэ, тараг бэрнэхэ, айраг халааха, абаһанаа бусааха, городто хэрэг эрхилхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Харин хадаг табиха, бэри буулгаха, хубсаһа эсхэхэ, хутага хурсадаха, замда гараха, наһа барагшын хэрэг үйлэдэхэ,

үбшэ аргалха, шулуу шорой хүдэлгэхэ мэтын үйлэнүүд хорижултай.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, эд бараан, эдеэн, ундан элбэгжэхэ.

Гарагай 4-дэ хуушанай 23 (январин 21). Энэ нарада 23-най үдэр дабхасалдаба.

Шара луу, 9 улаан мэнгын, уһанда һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, тахиха, тэнгэри тахиха, хии бараа сараха, муу юумэнэй харюулга хэхэ, түмэрөөр уһанай зүйл бүтээхэ, даллага абаха, хэшэг дуудаха, бисалгал хэхэ, хубсаһа оёхо, тангаригаа болюулха, дайсаниие болон ада шүдхэр номгодхохо, наһа утадхалгын ёһо бүтээхэ, амгалан байдалтай гүлөө үргэл үргэхэ, эм найруулха, тараг бэрнэхэ, айраг халааха, абаһанаа бусааха, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые арамнайлаха, городто хэрэг эрхилхэ, эд бүтээхэ, зурхай шудалха, юумэ худалдаха, худалдажа абаха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Гэхэ зуура наһа барагшые хуудөө табиха, нүүхэ, шэнэ газарта бууса түхээрхэ, загаһа бариха, онгон газар номгодхохо, агнуури хэхэ, амитанай ами таһалха, төөнэхэ мэтые сээрлэхээр. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, эд бараан, эдеэн ундан элбэгжэхэ.

Гарагай 5-да хуушанай 24 (январин 22).

Шарагшан могой, 8 сагаан мэнгын, хада уулада һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, тахиха, сахюусадта үргэл үргэхэ, лүн абаха, муу үйлэ буруудхаха, ламые барааллаха, үлзы буянай үйлэ үйлэдэхэ, сан табиха, үбшэ аргалха, нүүхэ, мал үүсэлхэ, ном номнохо, тэрэниие шагнаха, бэриин хэрэг үйлэдэхэ, гэр байшан бариха, гэрэй нуури табиха, ваджрын, пүрбын харюулга хэхэ, замда гараха, андалдаа

буртагнаа зайлаха, хүншүү хөрбоһо гаргаха мэтын үйлэнүүдые тэбшэхээр. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, үбшэн хэжэг хүрэхэ.

Гарагай 6-да хуушанай 25 (январин 23) Хандамаанарай үдэр.

Сагаан морин, 7 улаан мэнгын, модондо һуудалтай үдэр. Түгэс буянта зурхайн ёһоор, энэ үдэр тэрсүүд гэхэ гү, али харшалдаһан удхатай гэнэ. Гэбшье хандамаанарай үдэр хэнхойнонь арюудхалай үйлэ үйлэдөөд, бурханай ном, тарни уншахада болохо гэнэ. Зүгөөр энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, нүдэнэй хараа муудаха.

Гарагай 7-до хуушанай 26 (январин 24).

Сагаан хонин, бсагаан мэнгын, хииндэ һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, тэнгэри тахиха, хэшэг уриха, даллага абаха, тантрын тарнинуудые уншаха, буян хэхэ, хубсаһа эсхэхэ, эд бараа худалдажа абаха, тараг бэрнэхэ, айраг халааха, наһа утадхалгын хэрэг үйлэдэхэ, үзэгтэ нураха, зурхай шудалха, дайсаниие дараха, бэриин үйлэ үйлэдэхэ, галзуу ногтуе номгодхохо, нүүхэ, нүгэлөө наманшалха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Харин бузар гаргаха, хүниие үзэн ядаха, тэрэмэ бариха, суглаа зарлаха, тангариг үргэхэ, гэрһээ хэрэглэл гаргаха, замда гараха, андалдаа хэхэ, шуһа ханаха, төөнэхэ мэтын үйлэнүүд сээртэй. Энэ үдэр хүнэй үһэ абабал, зол ушарха.

Гарагай 1-дэ хуушанай 27 (январин 25).

Харабишэн, 5шарамэнгын, галда һуудалтай үдэр. Дунда нарада бишэн үдэр тохёолдоходоо, модон хохи шанартай байха гэдэг. Тинмэһээ энэ үдэр хайн үйлэ үйлэдэнгүй, замда гарангүй үнжэхэ юм. Энэ үдэр хүнэй үһэшье абажа бололгүй.

Захаамнай аймаг.

Басаган хүн харида гэжэ, хадамда гаража, Бэлүүрэй аймагай Хаяа нютагай ажалша айлай Бадма Дамбаевич Цыдыпов гэжэ үгэн найхан инаг нүхэрөө оложо, нимээбгэй айл бүлэ болоод байна.

Арбан таба наһатайнаан тэрэ наалшанаар хүдэлжэ эхилээ нэн. Тэрэ холын суурьята жэлнүүд... Эртэ

шалгарһанай түлөө" гэнэн табан медалаар, Ажалай Улаан Тутай орденээр шагнагдаһан юм.

- Наһанайм нүхэрэй эжы, хайрата һанаха Самажап Батуевна булта хүүгэдыемнай үндылгэлсэжэ, хүл дээрэн гаргалсаа юм даа... Хадам эжынгээ үнэтэ үгые, ашата габьяае мүнөөшье болотор мартангүй, үри хүүгэдтээ, ашанар эзэнэртээ хэлэжэ

ЖАРА НАНАНАЙ ЖАРГАЛ

Тоотой жэлнүүд ямар гайтайб - болгой минни сагаан болгоо, үлэгэртэл золоо өөрөө гэжэ жаргаалби... - Эхэ захгүй үргэн Захаамин гэжэ поэт Мэлс Самбуевтай шэнэн шүлэгэй энэ мүннүүд арбан үхибүүдэй аба, эжы оложо жаргаһан, жара наһанайнгаа үндэр дабаае наһан Бадма Дамбаевич ба эхэ-геройн нангин нэрые дээрэ эхэ ажалай габьягай үндэр эрэ солодо хүртэһэн Елизавета Жамсарановна Цыдыповтэндэ оршуулаа даа...

байгшаб, - гэжэ Елизавета Жамсарановна дурсан намда хөөрэнэ.

Ашата арюухан арбан үхибүүдэйнь ехэ басаган Валентинань Дээдэ-Саянтын хургуулин багша. Гурбан эзэнэрые аба эжыдээ бэлэглээ. Хоёрдохи басаган Галинань - Хэжэнгын аймагай арадай эрдэм хуралсалай таһагта хүдэлнэ. Баһал гурбан үхибүүдэй эжы даа. Дабаажаб хүбүүнинь - жоолошон, гурбан үхибүүдэй эсэгэ. Балдан хойто зүгтэ, Таксимодо дүрбэн хөөрхэн үхибүүдтэй, оператор-машинистээр ажалладаг. Галсан Амгалан хоерын Бурядайнгаа ниислэл хото - Улаан-Үдэдөө ажаһуудаг. Хоёр хүбүүдтэй, хоёр басагадтай золтой. Баярмаа басаганинь Улаан-Үдэ хотынгоо Железнодорожно районуой арадай сүүдтэ хүдэлдэг. Нэгэ хөөрхэн хүбүүтэй, гэр бүлэ болонхой. Сээсгма басаганинь худалдаа наймаанай таһагта хүдэлдэг, баһал Улаан-Үдэдөө ажаһууна. Туяана хадаа улаан дипломтойгоор манай Бурядай гүрэнэй университет дүүргэдэ, дээдэ эрдэм шэнжэлэгийн орёо хүндэ замые шэлэжэ, аспирантурада хурана. Одхон хүбүүн Дамба Номгон далайн сэргэй албанда татагдажа, амжалтатайгаар, эрхимээр дүүргэжэ ерээд, гэртээ, аба эжыдээ туһална.

үглөөнһөө үдэшин орой болотор альганайнгаа холотор ажалаа хэхэдээ, үнээдээ үдэрэй гурба дахин гараараа наахадаа, сэдхэлэйнгээ оёорһоо билтарһан солгёон залине дуулажа байһан дуун соогоо уяран, нютагаа наһан наһа бараһан эжыгээ наһан дурсагша нэм гэжэ Елизавета Жамсарановна хөөрэнэ. Бадма Дамбаевичай грамотанууд, шагналнууд дутуугүй олон. Хоюулаа шударгыгаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө "Бурядай АССР-эй габьяата механизатор", "Бурядай АССР-эй габьяата малшан" гэнэн нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэнхэй.

Бурядайнгаа ниислэл хото - Улаан-Үдэдөө ажаһуудаг. Хоёр хүбүүдтэй, хоёр басагадтай золтой. Баярмаа басаганинь Улаан-Үдэ хотынгоо Железнодорожно районуой арадай сүүдтэ хүдэлдэг. Нэгэ хөөрхэн хүбүүтэй, гэр бүлэ болонхой. Сээсгма басаганинь худалдаа наймаанай таһагта хүдэлдэг, баһал Улаан-Үдэдөө ажаһууна. Туяана хадаа улаан дипломтойгоор манай Бурядай гүрэнэй университет дүүргэдэ, дээдэ эрдэм шэнжэлэгийн орёо хүндэ замые шэлэжэ, аспирантурада хурана. Одхон хүбүүн Дамба Номгон далайн сэргэй албанда татагдажа, амжалтатайгаар, эрхимээр дүүргэжэ ерээд, гэртээ, аба эжыдээ туһална.

Бадма Дамбаевич, Елизавета Жамсарановна ВДНХ-гай выставкэдэ хоюулаа гурба дахин эльгээгдһэн байна гэшээ. Гэрэй эзэн сүлөөтэй сагтаа минн хуудаггүй, барилгаһаа гадна үшөө уран зурагта дуратай. Унгын шэрэ, биирэ урдаа табяад лэ, сэдхэлээ амаруулжа, сээжынгээ баярые уран зурагаар шэмэглэн харуулдаг зантай хүн. Багшаар хүдэлдэг Валентина, Галина басагадын, Баярмаа Туяана хоёр багшанарай педагогическа практика гарахадаа, абаһаар уран зурагай хэшээлнүүдые, заабаринуудые абадаг гэшээ. Иимэл хүндэтэ абатай байһандаа ходоодоо омогорходог.

Аба, эжыдээ арбан нэгэн ашанарые, долоон эзэнэрые бэлэглээд, үнэр дээрээ үшөөл үнэр баян бүлэнүүд болон ажаһууха гэжэ найдагдана...

Жара наһанай жабхаланта сагай нара угтаһан Бадма Дамбаевич Елизавета Жамсарановна хоёртоо сэдхэлэйм имээ үгэ:

Ури хүүгэдээрээ үргүүлжэ,
Үнэн жаргал эдлэжэ,
Ута наһа наһалжа,
Удаан жаргахатнай болтогой!
Нина АРТУГАЕВА.

Елизавета Жамсарановна Эхэ-геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэһөө гадна "Ажалдаа

Үндэхэтэнэй цирк

ШЭНЭ УДХАТАЙГААР

Унгерһэн хуралсалай жэлдэ республикадамнай үндэхэтэнэй циркын студийн үрүүшынхией эмхидхэгдэжэ, хэдэн концерт харуулжа, арад зондоо мэдээжэ болоо бэлэй.

Хуралсалай жэлэй дүүрэхэдэ, циркынхид хуралсалай гаража, тэндэхи тойроогоор гастрольдо наһан байна.

Цирковой хургуули-студийн хурагшад үндэхэтэнэй программая харуулжа эхилбэ.

Төлүлбэ недондой номернууд байгаашье бэлэй, нэгэ хэдэн шэнэ номер оруулагдаа.

Циркын багша Борхуутай хөөрэлдэхэдэмнай, зунайнгаа гастрольнуудаар сэдхэлээ хананги байһанаа тэмдэглээ нэн. Агаһаа бэлэгтэй 4-5 басагад, хүбүүдые олоһондоо омогорхон бэлэй.

Үбэлэй амаралтын үе соо цирк ходо хүдэлжэ байба. Театр соо сэнхир хүхэ хасуури-ёлко табигданхай, Жабар-Убгэн утгажа, жэгтэй һонин үльгэрэй ороной шэнжэтэй байгаа.

Сагаан нара Сагалганааршые циркын студийн концертнүүдые хабархан хараха аргатай.

Манай омогорхол болохо Л.В.Потапов инженер байһанаа, Бурядай Президент болоод байна. Энэ хүн багаһаа найн зантай, буряад үхибүүдээр үелжэ, томо болон, олон үхибүүдтэй бүлэдэ түрбэн хүн. Би мүнөө ямар найн эхэтэй байгаа гэшээ гэжэ наагашаб. Хургуулидамнай хүйтэн байха, перементадэ булта Лениингоо гэртэ оржэ, булаһан хартаабха эдижэ дулаасаада, бэе бээнгээ харахан хошоорнуудые хараад, энээлдэһээр, наадаһаар хэшээлдээ ошохош. Эхэсэ

В.ТОКТОХОЕВА.

Владислав ТУГДЭМЭ

ДЭЛГЭР СЭЛГЭЭН ДЖИЛИНДЭ

(дуун)

Энэ жэлэй июль һарада саһаа урид наһа бараһан Джиллиндэ нютагай өөөһдын хүтэлбэрин захиргаанай толгойлогшо, хүдөө ажахын нэгэдэлэй директор байһан Борис Дагбаевич Базаровай гэрэлтэ дурахаалда.

Бугын дуугаар дууряалан
 Буурал энгэр Бууралзай,
 Адуу малаар нэмжүйһэн
 Арюун тамир Муйсуумнай.

НҮХЭД ОЛОН ГҮ?
 Аянай холье һэтэлхэ
 Ардаг морида ургаа гү,
 Аласай түбиие шэнжэхэ
 Алтан хүбүүд түрөө гү?

Түргэн сэнхир Витимэй
 Түшэг бэлэйш сэдхэлдэм,
 Дэлгэр сэлгээн Джиллиндэм
 Дэнзэл бэлэйш нюдэндэм.

Харгын хүндые дабаха
 Хүлэг морида дэгжээ гү,
 Хизаар дэлхэе энхэрхэ
 Хүнэй хүбүүд һэргээ гү?

Хүнгэр, Аянай хүбшэнүүд
 Хүсэл замтайм эршэлэй,
 Эльбэ, Сагаан нуганууд
 Энхэ сагайм сэргэлэй.

Хатуу ханые тэбшэхэ
 Хазаар морида тэнжээ гү,
 Халуун хүйтые тэсэхэ
 Хани хүхэд олон гү?

Түргэн сэнхир Витимэй
 Түшэг бэлэйш сэдхэлдэм,
 Дэлгэр сэлгээн Джиллиндэм
 Дэнзэл бэлэйш нюдэндэм.

Хүхэ номин огторгой,
 Хүсэн түгэс нютагнай
 Хүлээн намай байхал даа
 Хүрөөд шамдаа бусахаб даа

Үргэн хангай Баунтым
 Үндэр заян найжатай,
 Үльгэр шамбай хүхэдэйм
 Үршөөл байха найдамтай.

Нара, һарые ээжэлһэн
 Наадан соохи наһаннай,
 Ажал, хургаал дэжэлһэн
 Амар мэндэ нүхэднай.

Түргэн сэнхир Витимэй
 Түшэг бэлэйш сэдхэлдэм,
 Дэлгэр сэлгээн Джиллиндэм
 Дэнзэл бэлэйш нюдэндэм.

Намжаа намарай дууриан,
 Наһанайм алхамай суурян,
 Он жэлнүүдэй һубаряан
 Олон нүхэдэй дүхэриг.

АРГАТА - МИНИИ ТООНТО

Аргата ошожо ябахандаа, үндэр Хүнтэйһөө харахадаш, урдуураа хадаар хүрээлдэгдэхэй, налгай аалим урадхалтай Аргата мүнэмнай мойһо бургааһаар эрьсэ шэмэглээд, урдаһаар барууддаг. Үргэн хабтагай Хүнтэймнай таряагаар, Үртөөхэй, Харам Модон, Элигшэн, Саландай, Загадхаан гэхэ мэтэ багахан малай байранууд, урданай буусанууд, хагда ноогоогоор, тэндэхи нуурнууд загараар, ой модондоннай дэлхэйдэ сууда гараһан булган, олон ондоо ангиудуудар баян даа минии нютаг. Энэ нютагта минии нагасанар һэнгэдээр угтай зон хуудаг.

Һажааһан хүбүүн золтой байдаг, зангыншые абажа түрөөл даа, манай Леонид Васильевич.

Минии бага балшар наһан, эрдэмтэй дээжэ "а" үзгэ заһан багшанар, үетэн нүхэдни тэндэхи юм. Бүхы наһандаа зүрхэндөө баярттайгаар һанажа ябаһан багшанарни Г.Б.Бадмаева, Д.Х.Э.Эрдэниева, А.Р.Харпухаева, В.Б.Хышигтуев, А.Б.Будаин гэхэ мэтэ олон даа. Минии үетэн 40-50-яда ондоо дүлэтэ дайнай үедэ, дайнайшые һүүдээрхи хүндэ жэлнүүдтэ түрэл Аргатадаа хуража гараабди. Хургуулидаа түлээ бэлдэхш, хоолос түүжэ, тэрэнээ хуураад, тээрмэлдэ, гурил хэжэ эдидэг һэмди. Тэрэ гэнээр олон жэл үнгэрөө, тийгээшые наа, панахадам, һаял шонги үзэгдэдэг. Мүнөө болотор үелжэ ябаһан нүхэдни минии зүрхэндэ эгээ дүтэ зон болоо. Эдэ Гомбоев Б.Н., Соликова Н.С., Людофун Л.Н., Потапов Л.В., Санжиев А., Базаров Б., Бухаев Б.Н., Намдакова А., Саидкова Ц. Олон даа, минии үетэн нютагайхидни. Эдэни олоһонии нютагтаа хүдэлжэ, алдар солодо хүртэһэн.

Манай Аргатада олон яһанай хүнүүд нютаг-жанхай юм. Тэдэнэй дунда минии эсэгэ П.Е. Пышняк украин, олон удаан жэлдэ эмшэн байһан. Дээдэ Аргатада ородууд, Шанхайда хитадууд, түрэл дайдаһаа хамагдуулан тагаарнууд, ухаатай наймааша бэрхэ еврейнууд байһан юм. Бидээр бага наһанһаа хоорондоо эбтэй, аха дүүнэр шонги томо болоһон байнабди.

Манай омогорхол болохо Л.В.Потапов инженер байһанаа, Бурядай Президент болоод байна. Энэ хүн багаһаа найн зантай, буряад үхибүүдээр үелжэ, томо болон, олон үхибүүдтэй бүлэдэ түрбэн хүн. Би мүнөө ямар найн эхэтэй байгаа гэшээ гэжэ наагашаб. Хургуулидамнай хүйтэн байха, перементадэ булта Лениингоо гэртэ оржэ, булаһан хартаабха эдижэ дулаасаада, бэе бээнгээ харахан хошоорнуудые хараад, энээлдэһээр, наадаһаар хэшээлдээ ошохош. Эхэсэ

Булта буряадаар хөөрөөдөө, дуугаа дуулаһаар, еохороо наадаһаар айлшан болообди. Мүнөөшье хүн зоной хоорондоо ород, буряад гэлсэхэдэ, доосоһонии ехэ муу болодог. Мүнөө бидээр наһатай болообди, аша эзэнээрэ үргэжэ һуунабди. Жэлдээ нэгэ тоонтодоо ошожо, нүхэдөөрөө уулзажа, орон дайдынгаа бурхадта мургэжэ, хүсэ шадал абажа ерэдэгби. Хүндэтэ нютагайхидда Шэнэ жэлээр амаршалаад, элүүр энхэ, амгалан тайбан байхые хүсэнбэ.

Бага наһанайминии нютаг Баргажанай урдахаана, Баян Хүнтэйни саанахана Байдаг юм даа

Аргатамни.
 Аляа залуухан ябахандаа,
 Аргата мүнэни эрьсэдэ
 Анда найхан нүхэдөөрөө
 Аляалан хүхижэ

Хатуу дайнай үедэ
 Хүндэлһэн даа хурахада,
 Хүндэтэ манай багшанар
 Хүтэлэн бидэнэ хургаал даа.

Хүйхэр бидэнэр
 Хүтэрхэйһөө,
 Хитад хүбүүд
 Шанхайһаа,

Холо нютагай
 татаарнууд
 Хушуулан хургуулидаа
 ерэдэг һэмди.

Баабан эжын хургаалаар
 Бархан үндэр ууладаа,
 Байгал ехэ далайдаа,
 Боолон-Түмэр эхитэй
 Баргуужан ехэ дайдадаа
 Булта зальбаржа

ябанабди.
М. ПЫШНЯК,
 багшын ажалай
 ветеран.

**УРИД
ХЭЛЭГДЭХЭ ҮГЭ**

Поэт Дугаров Эрдэни Чимгович хүүгэдтэ зорюулхан шүлэгүүдые бэшэхэнээ гадна, үхибүүдэй аяг зангы олон талаһаань зураглаһан бишыхан расказуудые бэшэдэг юм.

Э.Ч.Дугаров Буряад ороной Хориин аймагай Ашанга нютагта түрэн байна. Дунда һургуули дүүргээд, сэрэгэй албанда ябаа.

Сэрэгэйнгээ алба дүүргэжэ ерээд, Хоридо барилгашанаар олон жэлдэ ажаллаа. Удаань "Хараасгай" журналда хүдэлбэ.

Бүри һургуулида һуража ябахандаа шүлэг бэшэжэ эхилһэн юм. "Буряад үнэндэ", "Байгал", "Хараасгай", "Сибирские огни" журналнуудта, "Литературная Россия" сониндо, хамтын согсолборинуудта шүлэгүүдынь толилогдонхой.

Буряадай залуу уран зохёолшодой олон конференцидэ хабтадаһан байха. Гадна залуу уран зохёолшодой бүхэсоюзна 8-дахи зүблөөндэ (Москва) хабтадаһан золтой.

Хүүгэдтэ зорюулхан олон ном буряад хэлэн дээрэ гаргуулаа. 1989 ондо Москвагай "Мальпи" хэблэл "Отправляясь в дальний путь" гэнэн согсолбориень ород хэлэн дээрэ гаргаа һэн.

1994 онһоо Россия Федерациин Уран зохёолшодой холбооной гишүүн.

Мүнөө поэт Хоридо ажаһууна, ажаллана.

Эрдэни ДУГАРОВ

**"ХАШАРТАЙГТЫЛ
ДАА..."**

Эжы баабайнгаа ажалдаа, ошоходо, гурбатайхан Ханда хүгшэн эжытээ үнжэнэ. Бүхэли үдэртөө хүгшөөтээ зугаалжа, уһан торгон хэлэтэй болоо. Үшөө таба хүрэтэр тоо заалгажа, нэмээлгэ, хороолгодо һураа.

Ороһон гараһан зон энээниень мэдээд, ходо тоо бодолго асуудаг болобо:

- Зай, Хандахан, нэгэн дээрэ нэгы нэмэхэдэ хэдыб даа?

- Хоёр, - гэжэ басагахан баяртай харюусана.

- Хоёр дээрэ хоёры нэмэхэдэ?

- Дүрбэн!

- Гурбанһаа нэгы хорооходо?

- Хоёр!..

Тиигээд тэдэ зон Ханды магтаха:

- Яагаа бэрхэ басаган бэ! Ехэ эрдэмтэн болохол дөө!

Ханда магтуулһан хүн, урма баяртай боложо хүхихэ.

Нэгэтэ хүршэнэ ороод:

- Зай, Ханда хэлэл даа, нэгэн дээрэ гурбы нэмэхэдэ хэдыб даа? - гэжэ эхилбэ.

Ханда хүршээ ехэл хожоргүйгөөр хардаа:

- Хашартайгтыл даа, ходо нэгэ юумээ һураад халахагүй зон гээшэбта? Хүрөө болохоор болодоггүй юм гү? - гэбэ.

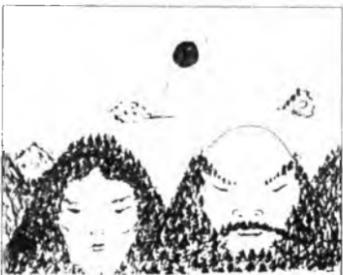
ХАДЫН ҮНЭН

Жаахан Дарма баабайтаяа ой ошоод, бусажа ябатараа асууба:

- Баабай, модод юундэ урғанаб?

Баабайнь үг-маг гээд, иимэ тинмэ гээд, балай муртэй юумэ хэлэжэ үгэбэгүй.

Дарма ханаандаа тааран харюу абаагүйдөө урмаа хухаржа, хэдэрлэдэн, уралаа шомбойлгон гонгиноод, нөөхиел һураад халаба-

гүй. Баабайньше тиһээр сухалдажа:

- Хашартай саашаа, - гэжэ хүбүүгээ зандарба.

Эбтэй ябаһан хоёр, уһа балгаһандал, үгэ дуугүй боложо, нилээд удаахан аниргүй ябаба. Гэнтэ Дарма угаа баяртай боложо:

- Модод - хадын үһэн!

Нээрээ, харагты, - гэжэ тааһандаа урмашан, хургаараа ойтой хада тээшэ зааба.

**ХАШААГАЙ
ДЭРГЭДЭ ГҮ, АЛИ
ДУУҢАШАГҮЙ
ҮГҮҮЛЭЛ...**

Хулгана нүхэнһөө гараад, хашаагай захын үрмэдэ-нэ хурмадан соогуур харшаганаба. Хашаа дээрэ дууража хэбтэһэн миисгэй абяашархаад, доошоо хүржэ бууба. Хулгана айгаад, нүхэ

руугаа орошобо. Үйлсэ хэсэн гүйжэ ябаһан нохой миисгэе хараад, тэрэниие бариха ханаатай намнаба. Миисгэн айгаад, хөөргөө хашаа дээрээ гарашаба. Үйлсөөр ябаһан хүбүүн нохойе хараад шулуудаба. Нохой айгаад, саашаа тэрьедэбэ. Ерэжэ ябаһан буха хүбүүе хараад, хүлзэн бүрхирбэ. Хүбүүн айгаад, хорёо соо орошобо. Моритой үхэршэн ерээд, бухые туугаад ябашаба.

Хүбүүн хорёоһоо гараад ябана. Нохой үйлсэ хэсэн гүйнэ. Миисгэй хашаан дээрэ дууран хэбтэнэ. Хулгана нүхэнһөө гараад, хашаагай захын үрмэдэ-нэ хурмадан соогуур харшаганаба. Хашаан дээрэ дууража хэбтэһэн миисгэй абяашархаад, хүрэн бууба...

ҮНДЭГЭНҮҮД

Һуралсалайнгаа жэл дүүржэ, дүрбэдэхи клас-саархин ой руу экскурсида ошобо. Хада ойгоор үдэ болотор сэнгээд, зохидхон талмайда эдеэлхээ һууба. Үхибүүд асарһан бүхы эдээ хоолоо хамталан табяад, дүхэриглэн һуужа, ехэл амтархан эдеэлбэ. Эдеэлээд, нэгэ бага амараад, замаа үргэлжлүүлбэ. Сэдэн Сэрэн хоёрой харахада, Гунгар гээгдэд гээд, тээ хажуу тээхэнэ таһараад ябаба.

Хүбүүд наадангаа тэрэниие бага-сага айлгаха гэлсэбэ. Тиигээд урид гүйдэжэ ошоод, хажуу тээшээ гаража, бүлэг бургааһан соо Гунгарые отон хоробо. Уданшьегүй Гунгар дүтэлбэ. Тэрэ хармаанһаа үндэгэ гаргаад, хальһыень арилгажа ябаба.

Сэдэн Сэрэн хоёр урда урдаһаа харалсамсаараа, бэе бээ ойлгобо. Сэдэн гүйжэ гараад:

- Гараа үргэ! Харин тагнуулшан баригдааш, - гэжэ Гунгарые утаба.

Гунгар эдижэ ябаһан үндэгээ ама руугаа булгыень шэхэжэрхөөд, залгижа ядан хүлхэлэжэ байба. Сэрэн гүйжэ гараад хашхарба:

- Гарыень хүлие!

Хоёр хүбүүд Гунгарта аһажа, даран унаба. Мэдээшгүй болоһоншуугаар хармаануудыень нохаба. Гунгарай нюужа ябаһан хэдэн үндэгэн абяатайгаар низаржа, хармаануудыень зутарааба. Хүбүүд бодожо,

горхоһондоо, бээ магта тэндэхи шулуудта өөдэргэ эхилбэ:

-Таанад гэжэ, жээшье урилжа ша хагүйшүүл, хэбтэжэл ба гүт? Намайе харыт, нүгөө эрьһеэ уһан дээрэ халюухайдаһаар ерээб. И эди шэдитэйб!

Тиихэдэнь шулууд хэлэбэ. - Зай, эди шэдиенш хажуу хоёргоо нүгөө эрьез гэдэ даа.

Халюухай шулуун дэлхэшье аргагүй байһа ойлгоод, аһирда хатаа һаа.

ҺҮҮДЭР

Аяма-бууяма наран хаша шатана. Харгыда ябаһа үхибүүд талын ганса модоо һүүдэртэ ерэжэ оробо. Тэ аяма даран амаржа, һүүдэртэ магтаба:

- Яагаа нэрюухэн һүүдэ гээшэб! Энэ һүүдэрэй үрһаа, иимэ халуунда бидэ яа байгаа гээшэбибди? Ехэ зохид, ами бэе нэргээһэн һүүдэр байна даа нэрюусэбэбди.

Бишыхан расказууд

Гунгараа туугаад, бэшэгтээ хамтарба.

Гунгар үмдэн оингоо нойто урьһан, нялдагар хармаанууды сээрлэхэ аргагүй, мааяргаһаар, бэшэгтээ суг ябаха баатай болобо.

ХАЛЮУХАЙ

Хада уула эсэгэтэй, газарай умай эхэтэй хүхюухэн горхон налуухан хоёр эрьез нэшэн, хабтагай талаар урдана. Горхоной налуухан эрьедэ олон мянган хайр шулууд хэбтэдэг һэн. Тэдээн соо нэгэ түхэрээхэн аад, хабтагархан халюухай шулуун байдаг бэлэй.

Тэрэ үһэ үерэй болоходо, уһанай урасхалда таашаажа, уһанай татахада, наранай элшэдэ игаажа урмашахе Иимэхэн байдалаа ухаангүй ехэ жаргал гэжэ, хажуугаархи шулуудаа хани нүхэдни гэжэ баясаха.

Нэгэтэ горхоной эрьээр ябаһан хүбүүн тэрэниие абаад, уһан дээгүүр халюухайдуулан шэдэбэ. Халюухай шулуун ехэтэ сошобошье, уһан дээгүүр далитай юумэдэл нийдэн хүрэн ябахадаа, омог сэдхэлдэ абтаба. Нүгөө эрьедэ хүрэ хүрэхөөр гараад, адлил хайр шулуудай дунда унаба.

Тиигээд ехээр омо-

Тиигээд үхибүүд сааша ябаба.

Үхибүүдэй үгэ хулгай дуулаһан һүүдэр бээ дээрэ абажа, модондоо оролго эхилбэ:

- Ши, модон, дуулаа гү тэдэ үхибүүд нам тухай ямар хайн найхан үгэнүүдэй хэлэбэб? Харин шам тухай шийдэшь гэлсээгүй.

Энээнһээ хойшо намаар хүндэлжэ, намаар оролго горхожо бай!

Энэ үедэ түргэн аадаар үүлэн дүтэлжэ, тэнгэрэй бүрхэшэбэ. Хаахаржа байһа һүүдэрэй шадал тэнхээн тэрэ дороо бууража, үгэ хүүр алдажа, үгы болон хүнзэбэ.

А.ГЕРГЕНОВЭЙ зурагууд

Ураам үгэгэ

ПЕРВОЕ ОТКРЫТИЕ

(Рассказ)

БИМБА долго смотрел вслед Жаргалову, и чмокнув языком, сказал: Это вол, который никогда не станет скакуном. Это почему же?

Если рассказать - долгая история. Бумажный он человек, ему нужен показной результат. Я всю жизнь таких боюсь. Обещают, но не делают. Такие всю жизнь начальства вьются, чтобы угождать. Сами толком ничего не делают. А такие, как Зориктуев Даши, действительно шут. Да еще как пашут! Я Даши уважаю за талант, за прыть хватку. Он, как изобретатель, самый смелый. За что бы работу не взялся - всегда делает хорошо и быстро. Сам башковитый и руки у него золотые. Добрейший человек, - сказав это, Бимба глубоко вздохнул, развел руками и зашагал дальше по коридору.

Дарима некоторое время стояла в нерешительности, шептала словами Бимбы, и впервые серьезно задумалась над тем, что ей делать, которые работали рядом с ней.

Зориктуев Даши был по-своему красив, интеллигентен. Его лицо украшали глаза. Умные, они всегда смотрели на тебя так, будто ты что-то скрываешь. Она боялась этого взгляда, но украдкой все же любила смотреть и наблюдать за ним. И видела в нем человека, ушедшего куда-то далеко вперед во всем. Своим знаниям, и воспитанию. В нем было обаяние человека преуспевающего во всем. Ей нравилось, что она живет в одной комнате с ним, научилась читать его мысли, и радовалась его успехам. Он на редкость был одаренным, талантливым человеком. По десять-двенадцать часов работал в день. Вот-вот должен закончить кандидатскую диссертацию. Но к нему Зориктуеву, в институте относились с уважением. Вот например, тяжеловесный и медлительный профессор, только год назад перевелся сюда на должность профессора преподавателя. Квартиры ему не дали, он с женой снимал у кого-то комнатку. Он в Зориктуеве видел свой идеал. Резкий и грубоватый со всеми, но с Зориктуевым он был почтителен. Их обоих объединяла большая любовь к науке. Однажды, при Даши Цыбикове

Жизнь есть жизнь, в ней иногда полезно, чтобы человек имел официальное признание. Ведь в тот день Хулуев лиса, который на побегушках у Жаргалова пролезил же пальцем, что без бумажки он никто. Находятся такие идиоты, которые на бумажках и на связях режут как по ковру.

В институте Жаргалов был своим человеком. Руководил лабораторией, доставал дефицитные материалы, мог где-то достать путевки на курорт, потому все с просьбой приходило к Жаргалову. Кому-то он любезно отказывал, кому-то он сам предлагал:

- Это только тебе.

Эти два человека не похожие друг на друга дружили. Они сидели над одной проблемой: кто-то опережал, кто-то отставал, Жаргалов руководил лабораторией, а он, Зориктуев работал под его руководством. Однажды после трудного рабочего дня, увидев Зориктуева, Жаргалов сказал:

- Я работаю, как вол. Я стараюсь. Почему все достается тебе?

- Брось, не обижайся, ведь все равно начальником станешь ты.

- Почему?

- Ты больше подходишь для начальства. А мое дело потратить да работать...

- Почему же тебе в жизни легко дается?

- Если честно говорить, не очень-то легко. Я много думал, работал, чтобы прийти к такому результату. Ты же который работаешь начальником лаборатории, много времени проводишь у тебя на административные дела. А в нашем институте это еще недопустимая щедрость, нам еще науку надо своими руками шупать. Не обидишься, если на чистоту скажу:

- Да, да, говори.

- Ты слишком торопишься. Хочешь многое взять, все успеть.

- Конечно же, а как же иначе? - перебил Зориктуев Жаргалов.

- Ты пойми о чем я толкую. В жизни надо ежедневно ставить перед собой цель. А сама цель должна быть высокой, понимаешь? Если любишь науку посвяти себя ей и не трать себя на мелочи...

Он, Зориктуев, был красив в эту минуту. Он сидел неподвижно, напряженно поднимая голову, пристально смотрел на Жаргалова.

Дарима невольно любясь им, подумала: "Зоркий же глаз у старика Бимбы, и на этот раз не ошибся." Она опять наклонилась над рукописями, её машинка снова стала выводить азбуку морзе: тик-так, тик-так... И стук ее будил вечернюю тишину...

Мэри Хамгушкеева

На берегу реки Обусы, недалеко от нашего дома стоял конный двор. Это заведение было загорожено на большом расстоянии высокими заборами. Во ограде всегда было много лошадей, а с ними находились жеребята.

Мы приходили сюда играть с жеребятами, кормили их с рук, кто хлебом, кто сахаром. Среди них самым резвым, самым забавным смысленным был Белолобый. Он был весь черный, как будто его покрасили несмываемой краской черного цвета и на лбу у него была белая метка, поэтому мы называли его Белолобым.

Он бежал, легко закидывая свои тонкие длинные ноги, а за ним бежала ватага таких же маленьких жеребят, обгоняя друг друга наперегонки. Они каждый день резвились на лужайке около речки, щипали траву, отдыхали под тенью деревьев, устраивали между собой соревнования и Белолобый опережал всех, а затем мокрой мордой тыкал наши ладони, как-бы намекая на что-то, и мы, ему как победителю, давали принесенный кусочек хлеба или золотистый початок кукурузы. Научили кушать морковку и вареную картошку. Белолобый оказался большим озорником, однажды он разжевал, как сито, зеленый Катин платок. За шалуном ни на шаг не отставая, бегали все жеребята, поэтому их всех назвали командой Белолобого... Весело проводили мы лето с командой Белолобого. Наступила осень, я и мои сверстники пошли учиться в школу в первый класс, нам прибавилось много забот, уже некогда было играть.

На следующее лето весь молодежь отправили на пастбище в урочище Мойлто, поэтому много лет я не видела Белолобого. Однажды в середине июля, когда земляника наливалась соком, я решила идти в лес за ягодами. Взяла самое легкое ведро и надела защитную шляпу от солнца, направилась в сторону Митюшкиной горы, к правой пади. Думала о том, что сегодня надо собрать ягоды, сварить варенье, а завтра мне придется поехать в магазин в Обусу за учебниками для шестого класса. С этими мыслями поднялась на гору, земляники было много-ведро мое быстро наполнялось. Вдруг слышу мерный звук колокольчика дзиль-дзиль, поднимаю голову, вижу - на поляне пасется табун. Вожак стоял чуть в стороне от табуна. Это был крупный черный жеребец с белой отметиной на лбу.

Да ведь это же Белолобый. Вот так здорово,

он уже водит табуны по этой зеленой непроходимой тайге, а я только нынче закончила пятый класс... Каждый день я что-то узнаю, открываю. И моим удивлениям нет конца. Где-то я читала, что в природе происходит естественный отбор, но такие поединки я видела впервые.

На поляне черный жеребец с белой отметиной на лбу призывно протяжно заржал и взрывая копытами землю, внезапно налетел на противника и ударил соперника копытом по левой лопатке, встав на дыбы. Удар был сильный, ошеломляющий, лошади, спокойно пощипывающие траву, подняли головы, обнюхивая воздух, смотрели в их сторону. Два гиганта встав на дыбы, боролись. Жеребцы яростно трясли головами, их гривы развивались на ветру, глаза горели и колотили они друг друга беспощадно. На миг они отскочили друг от друга с громким ржанием, чтоб отдышаться и в следующее мгновение снова ринулись в бой.

Белолобый налетел на противника, вцепился зубами в его шею, тот отбивался и еле отскочил в сторону. Черная струя крови фонтаном лилась, окрасив грудь багровым цветом. Он тихо, неспеша направился к лесу зализывать свои раны. А Белолобый победно торжествуя заржал, и тут же подбежал к кобыле, неподвижно стоявшей в стороне от табуна и погнав её к стаду. Она скакала послушно, лишь один раз повернулась к удалявшемуся в лес жеребцу. Белолобый обжал кругом свой табун, сомкнув их в маленькое шевелящееся кольцо. Это был сильный самец, на широкой груди под черной поблескивающей шкурой играли мускулы, шея была гордо вытянута. Из-под быстрых мускулистых ног

летели комья земли, длинная грива развивалась на ветру при каждом движении, широко раздутые ноздри издавали угрожающий храп, при неповиновении кусался, лягал, и, подталкивая головой провинившегося, приводил к стаду. Могуций жеребец зорко стоял на страже, охраняя свой табун. Сильнее его не было во всей долине, поэтому он отбил у своих соперников всех кобылиц, чтобы такие же, как он, потомки шагали на этой зеленой земле.

Пораженная удивленным, я вернулась домой, долго рисовала Белолобого, ведь так красив был он в борьбе, но у меня ничего не получилось. Белолобый был красив в движении, сильные мускулы под черной поблескивающей шкурой, горящие глаза, раздутые ноздри, развивающаяся на ветру грива, а у меня получился обыкновенный конь, спокойно пощипывающий траву. Недовольная собой, я спрятала этот рисунок между тетрадами.

Второй поединок Белолобого я видела зимой, когда возвращалась со школы домой.

Табун скакал по освещенной солнцем равнине, а за ними гнались волчица с волчатами. Лошади проваливались в снег, а волки легко бежали по ледяному насту, быстро сокращая расстояние. Белолобый остановился, призывно заржал, табун по знаку вожака остановился, жеребята оказались в центре шевелящегося замкнутого круга, образованного кобылами, которые повернулись головами к жеребяткам. Кобылы бешено вскидывали сильные задние ноги, создав таким образом стену, не позволявшую волкам напасть на жеребят. Белолобый обжал табун с бешеным рыком, нападая на атакующую волчицу, нанося удары копытами. Волчица от удара копытом отлетела в сторону. Но в следующее мгновение налетела на жеребца, повисла на его шее, вцепившись зубами. Жеребец встав на дыбы, скинул волчицу, ударил задними ногами так, что та уже не могла встать, а волчата, получив удары от кобылиц, убежали в лес. Жеребец, с зияющей раной на шее, облитый кровью, всхрапывая ржал, его сильные ноги били землю, мертвый противник лежал у ног Белолобого. Он достойно защищал жеребят, кобылиц, свой табун от волков. Белолобый сегодня снова вышел победителем. Сильнее, красивее жеребца не было во всей долине.

"РОМАНОВАЙ НУРГУУЛИ" ТУХАЙ БОДОЖО ҮЗӨӨРЭЙТ

Залуу наһан... Хүнэй богонихон наһан соо энэ хаһа тон гоё найхан гэжэ тоологдодог. Мэдэгдэнгүй түргөөр үнгэрдэг, үзэсхэлэн мэтэ хугасаае тон туһатайгаар, эршэмтэйгээр, нэгшье минута минн алдангүй үнгэргэхэеэ оролдохо ёһотойби.

Тээд юундэ "наһан залуу, нарандээрэ" ябаһан манай үетэн ама халамгай гү, үгы гэбэл, тамхи зууһан ябадаг гэшэб? Мүнөө сагта бүхы тээ худалдагдадаг болоһон архи тамхинай элбэгжэхэдэ, залуушуул зайжа-зуража, харгы мүрөө алдана. Архи тамхи уужа ябахын орондо спортивна секци үүдтэ гү, али батар нааданай, дуу бүжэгэй бүлгэмүүдтэ, үгы хаа, элдэб мэргэжэлдэ хургаха курсануудта ябахада, нурахада яанаб.

Унаа хүлээжэ буудалнууд дээрэ зогсоходоо, минншье гудамжануудаар ябахадаа, тобшо тодоор бэшээтэй, үнгэ түхэлөөрөөшье зохид "Школа Романова" объекляет набор в группы..." гэһэн рекламна хууданнуудые хараһан лэ байхат. Манай хотодо хаяхан нэгдэһэн энэ хургуули юу хэдэг, ямар түхэлтэй, ямар юумэндэ хургадаг гэшэб гэжэ һонирхобоб.

хургуулин түүхэхээ: "1978 оной ноябрь нарада каратэгээр түрүүшын бүхэосоюзна семинар үнгэргэгдөө. Эндэ 250 спортсменүүд ба тренерүүд хабаадаһан байна. Гүрэнэй квалификационно комисси энэ семинар дээрэ СССР гүрэндэ гүрүүшынхээ 75 хүнүүдтэ "каратэгээр тренер" гэхэн үндэр нэрэ зэргэ хүртөөгөө. Тэрэ холын 1978 онһоо эхилээд СССР гүрэндэ каратэ бии болоһон гэжэ тоологдодог.

Семинарай һүүлээр Эрхүү хотодо каратэгэй федераци (ба манай секци) бии болгогдожо, манай секци бүридхэлдэ абтаһан байна. 150 хүн бээ хорижо, мурьсөөнүүдтэ хабаадаха эрхэтэй болоо. Тинхэдэ маанадта өөһэдын түсэб, ёһо гурим гэжэ үгы байгаа.

1992 ондо нэгдэлнай дахин мүнделөө гэжэ хэлэхэдэ болохо. Апрель нарада Эрхүү хотын Академгородогто өөһэдын байшан бариха хүсэлтэй түрүүшын субботник үнгэргэгдөө. Өөһэдын мүнгэгүй, хангалтагүй байһанһаа боложо, хүн бүхэн жэлэй 240 час ажал хэхэ ёһотой байгаа. "Хэн ажал хэнэгүйб, тэрэ хүн бээ хорихогүй" гэхэн урьал залуушуулай спортын нэгдэлэй үндэһэн боложо үгөө һэн. Энэ

хадаа бэшэ хургуули, нэгдэлнүүдхээ манай гол илгаа болоно. "Бидэ нэгдэл бии болгохоодоо, Эхэ орондоо, арад зондоо туһа хэхэ зонни ургуулха, хүмүүжүүлхэ гэхэн эрилтэ табяа һэмди. Энээнээ ажабайдалдаа бсөлүүлхэ гэжэ оролдонобди..." гэжэ "Романовай хургуулин" хүтэлбэрилэгшэ, Эрхүүгэй областьһоо Дүүмын депутат, олон жэлнүүдтэ залуушуулай спортын ба соелой хүмүүжүүлгын хэрэгүүдэй таһагые даагша, каратэгээр хара бүһэдэ хүртэгшэ Антон Васильевич Романов 1992 ондо "Советская молодежь" газетэдэ хэблэгдэһэн статья соогоо хөөрэхэн байна.

Мүнөө сагта "Романовай хургуули" Эрхүүгэй, Шэтын областнуудта, Буряадта хоёр мянга гаран гэшүүдтэй. "Бэе махабадаа арюун сэбэрээр абажа ябаха, хургуулингаа ёһо гуримуудые тон наринаар сахиха" гэхэн шанга хатуу эрилтэнүүд эдэнэрэй урда табяатай юм.

Ииншээ орохын тула медициннй справка, анкетын асууданнуудта харюусахаһаа гадна тусхай физическэ бэлэдхэл хэрэгтэй. Мүнөө сагта сүлөө спортзал, спортивна хэрэгсэлнүүдшье гэжэ үгы гэшэ аб даа. Тиймэхээ секциин түдбэргитэйнь ойлгосотой.

Түрүүшын жэл ябажа байһан бүлэгүүдтэ хэшээлнүүдын 7 хоногой гурба дахин хоёр сагай хугасаа соо болодог. Хожомдожо, хэшээлээ гэжэ болохогүй. Гудамжаар үдэшэ орой ябахадаа, ногтуу галзууһаа, элдэб дээрэмшэдхээ холоур тойрожо ябаха саг ерэдэг.

Романовецүүд ямаршье сагта танда туһа хүргэхөөр бэлэн юм. Эдэниие харахадаа, үхибүүгээ энэ хургуулида үгөө һаам, ямар гэшэб гэжэ бодожо үзөөрөйт.

Оюун-Бэлиг МУНКОЖАРГАЛОВА.

ОНЬОН УГЭНУУД

1. Арадай тулада аладда, Зоной тулада зоболдо.
2. Үншэниие хайрлаха, Үгытэе гэдхэхэ.
3. Бахын наһан далайда, Бандийн наһан хүрээндэ.
4. Сээжын сэсэн сэрэг хүнтэ, Гарай хүсэн ганса хүнтэ.
5. Өөдэлхэ уладай үгэ нэгэ, Үдэхэ малай зүһэ нэгэ.
6. Олоороо хэлсэһэн үгэгүй, Оолёор сабшанан өөгүй.
7. Түмэрэй һайн жэбэрхэгүй, Нүхэрэй һайн мартагдахагүй.
8. Мэхэнь зосоогоо, мэнгирьнь газасагаа.
9. Уймарта үгэ бү алда, Урыда урга бү алда.
10. Эрьюугээр эмшэниие бү хэ, Галзуугаар газаршаниие бү хэ.
11. Залхуу хүнэй залуу хооһон, Намуу хүнэй һаба хооһон.
12. Найжархые хүсэбэл - Залууһаа эрдэмдэ нура. Наали хүлээбэл - үбэлһөө үнээгээ таргалуула.
13. Нарын һаруудда хулгайшан дурагүй, һайн хүндэ муу хүн дурагүй.
14. Номоёо харбаад, номоёо нууба.
15. Ургаар мори бариха Улаан гарай хүсэн, Урин зантай байха Ухаан бодолой хүсэн.

Саһан хүүхэнэй сарюуханиинь алим бэ?

Залуу наһан - залитай үел:

Эдир наһан - эхин дуун

Базаровна Батуева абгайн ехээр нүлөөлһэн, түрүү алхамуудтань дүнгэн туһа байна.

"Жэлэй гүрбэн саг" аюу айлайхи нэрэтэй шүлэгүүдэй түрүүшын суглуулбаршье шэмэглэжэ, гар бэшэмэ номоо "Бүхы Россин хүүгэ ном" гэхэн конкурсно (1996 табиһан юм. 1996 ондо округой хурагшан олимпиадага хабаадаха "Өөрын сохёол" гэ номинацига хоёрдохи түрүүлэһэн байна. Нютагайн хургуулин элдэб һийн туһа Алын тойрогой "Толон" сон

УРАН ШҮЛЭГТӨӨ, УРЛАЛДААШЬЕ УЛЬХАТАЙ ЯБЫШ ДАА!

Светлана Содбоева редакциин залуушуулай таһагта шүлэгүүдэйнгээ гар бэшэмэл дэбтэр эльгээбэ. Светлана 1980 оной эхиндэ Агын аймагай Аргали нютагта түрэхэн. Үбэр-Аргалин дунда хургуулида нураха үедөө, 7-дохи класста түрүүшын гэ шүлэгүүдые бэшэһэн байна. Буряад хэлэнэй багша Юмжигма Арьяновна Дашинимаева хургуулидаа "Сагаан булаг" гэжэ бүлгэм эмхидхээд, хэлэндэ, уран үгэдэ дуратай, татасатай хүүгэдые суглуулжа, гурһаа туршадаһан юм. Светланын бэшэхээр, Любовь

бэшэжэ байдаг.

Светлана уран гарта шабараар элдэб юумэ урлажэ. Үнгэрхэн жэлдэ эмхидхэгдэ округной выставкэ шабараар хэхэн (керамика) бүтээһын түрүү нуури эзэлһэн. Мүнөө үгэдэ Светлана Шэтэ хотодохи Забайкальск гүрэнэй педагогическэ университетэй оюутан.

Хүндэтэ уншагшан Светлана Содбоева шүлэгүүдтэй танилсаһаа, Светланын саашадашье уран үгэтэй нүхэсэн ябаха байһанай найданабди.

Т.САМБЯЛОВА

Светлана Содбоева

ҮНЭГЭН

Сэбэрхэн шарахан шарайтай, Сэмэг хара нюдэтэй, Ой шугыгаар гүйдэлтэй, Олзодоо бэрхэ үнэгэн. Элдэб зэрлиг амитадые Эрьюулэн тархинь

мэхэлдэг, Алтан шара дэгэлээрээ Алдаршан ходоодо ябадаг.

БОРБИЛОО

Борохон жаахан шубууе Борбиллоо гэжэ нэрлэдэг. Үбэлэй саһатай үедэ Үнжэн орондоо үлэдэг. Хүбхэн дулаан

хубсаһатайшье һаа, Хүлынь дааража байдаг. Манай гэрэй хушалта доро Уурхайгаа дулаалан нуудаг.

ШАРЛУУ МИИСТЭЙ

Шара үнгэтэй Шарлуу миистгэйтэйб. Мяха эдижэ, Мяу-мяу гэдэг. Арюун үдэшэ Агнахаа гаража, Боро хулганаа Барижа эдидэг. Нэрюун һүүдэртэ һуняан хэбтэжэ, Шэхээ һэртылгэн Шагнаархан хэбтэдэг.

"ЭРЬЕЭШХЭ"

Хүбхэн сагаан ноһотой Хүгшэн эжын хонин "Эрьешхэ" гэжэ нэрэтэй

Эрьен эрхэлжэ ябадаг. Олон хонидой дунда Онсо тодоор илгардаг. Хамта ябаһан хонидын Ходоодоо "Эрьешхы" дахадаг

Зунай эхин болоходо, Зоя гэжэ абгаймни Бамбагар ноһынь хайшалаа

Залуу наһан гоё даа

Наһатай болоһон Налгай зохид эжыдээ "Залуу наһан, Залуу наһан" - гэхэдэм. Хурса нюдэдын Хурданаар ялалзан байжа Энэбхилэн һагад, Энхэрэн зохидоор эхилэнэ "Гоё даа..." Залуу наһан гэшэмнай Золтой хүхюутэй, Зугаа наадатай үе юм. Бултадаа сугларан, Баяртай хайханаар хөөрэдэм.

Ёохор татан, Жаргалтай урматай Энээлдэдэг юм..." Эжын хөөрэхэн Эдэ үгэнүүдтэ нэмээ һаа, Халуун зурхые Хэды дахин доһолгон, Арюун дуран Аятай хайханаар гуниглаа. Гэнтэ шамда Гэнэдхээн жэргэн ерэхэл... Залуу наһан, Залуу наһан гэшэмнай, Золтой хүхюутэй Зугаа наадатай үе лэ.

ТҮМЭН ЗҮБ

Юумэн бүхэниие "түмэн зүб" гэдэг нэгэ хүн байхан ха. Хүнэй өрөжэ, тэрэнтэй хэрэг ябадалаа зүблэхэдэнэ, алишье ушарта "Энэ хэрэг түмэн зүб" гэдэг байхан ха.

Тэрэ хүнэй эхэнэр тэсэжэ ядаад, үбгэндөө хэлэбэ:

- Хүн шиидэжэ шадахагүй юумээ шамһаа ерөжэ асуугаад, зүблэжэ байхадань, ерэнэн хүнтэй анхаралтайхан, аятайхан ярилдахагүй, юушье мэдээгүй байжа, "Түмэн зүб, түмэн зүб" гэхэ юум бэ. Игээд энэшиерэнэн зондо ямар туһа болохоб?

Харин тэрэнэ, эхэнэрэйнгээ үгын харюуда:

- Шинии энэ үгэ "түмэн зүб"! - гэнэн юм гэлсэдэг.

ҮХЭР ЖЭЛТЭЙ

Нэгэ түшмэлэй түрэнэн үдэрэйнгөө ойн баярые үнэргэхэ үедэ да х у л ш а н и н ь түшмэлэйнгөө хулгана жэлтэй байһые мэдэдэг ушарһаа түшмэлдөө

ХИТАДАЙ ХОШОН ЯРЯАН

шэжэр алтаар томо хулгана шудхажа, бэлэг болгон бариба. Түшэмэл толгойнгоо соорохоор баярлажа, хэлэбэ ха:

- Манай эхэнэрэй түрэнэн үдэрэй ойн баяр удахагүй болохонь гэжэ мэдэжэ байгаа бэээт? Эхэнэрни үхэр жэлтэй.

ОЮУТАН ШАЛГУУЛХЫН УРДАХАНА

Нэгэ оюутан шалгуулханаа урдахана хэдэн хоног нойр, хоолгүй ном үзэжэ, шалгалтата яжа тушааха гэжэ ханаа үнөөн болоод, зобохоууһыень эхэнэрнын хараад, асууба:

- Шинии "шалгалта" гэдэг минии хүүгэдэ түрэдэгтэй адли зоболонтой юм гү?

- Шинии хүүгэдэ түрэдэг минии шалгалта хоёрто адли юун байха. Зоболон ехэл! - гэбэ оюутан Энэниие дуулаһан эхэнэрнын:

- Одоо яжа, юүгэ хэлэжэ байнаш! - гэбэ.

Оюутан:

- Шинии юумэн гэдэн сооши элитэ ха юм. Миниихи өөртэмни байхагүй муутай, - гэбэ ха.

Д ДАРИЖАПОВА
хэблэлдэ бэлдэбэ.
Л ГЕРГЕНОВЭЙ зураг.

"ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРНӨӨ ДУРАЯА ТЭНГЭРИДЭ ХҮРЭТЭР ҮРГЭХЭ"

Үдэр бүри шамайгаа хүлээһэн
Уншэн зүрхыем,
хайрлыш намайа,
Һүниин зүүдэн бодол болон
Унинэй холбоотойл шамтаяа.

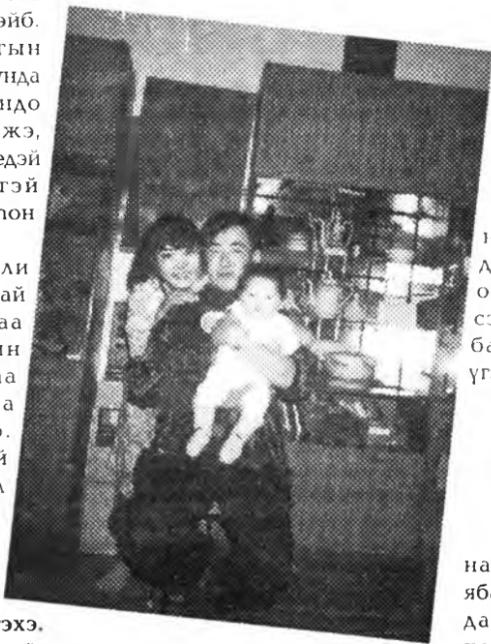
Светэтэй ханилһан нүхэрнын Тумур гартаа дүйтэй, ухаатай, уранаар оёдог, зөөлэн сагаан сэдхэлтэй хүн. Эдэ хоёрто баһал Элбэг Манзаровой үгэнүүдээр хандаа.

Эмээлэй хоёр ганзагадал Эбтэй тэгшэхэн нуубал, Хэдыш хүндэ ашаае Холборуулангүй абажа ябахал.

Тумур Света хоёр, ута наһатай, удаан жаргалтай ябахатнай болтогой! Урагшаа дабшаһан харгыдатнай хабсагай шулуунай дайралдаашье һаань, дуранай охөөр бута сохёод, хэдышые хүндэ гасалангай дайралдаашье һаа, дабаад лэ, хуралсадаа амжалтатай, үри хүүгэдые үдхэжэ, үнэр баян нуухыень сэдхэлэйни ээ гүнһөө хүсэнэб.

Амгалан БУДАЕВ,
БГУ-гай оюутан

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тумур Света хоёр Сарана басагантаяа.

үгирнэб?
hanaха бүрээ дурдан
ябанаб.
hanaанһаам гарахаа
боһон инаг.
Утын намарай тэнгэри
сэнхиигээд,
Аянай шубууд субаа татана.
Арайхан байһан сэдхэлыем
Аялга дуугаар дуудан
хүндэнэ.

ИШЕННЫМ ЧУВСТВА ЮМОРА ЧИТАТЬ НЕ РЕКОМЕНДУЕТСЯ!

Привет, первокурсник!
Твои старшие товарищи продолжают вести тебя по жизни.
Май, переваривай, усваивай. И делай это разборчиво.

НАЧИНАЮЩИМ МАМАМ ПОСВЯЩАЕТСЯ...

Если вы обнаружили, что случайно (не намеренно) немножко беременны, не пугайтесь: все когда-нибудь проходит.

Радуйтесь, ибо этот ваш шаг продвинет вас по пути к окончанию института скорее, чем вся ваша учебная деятельность. Мама-студентка - еще не самый потерянный для общества человек.

Выше голову, а также другие части тела, в том числе и будущий живот, - и вперед на лекции. Положение беременной студентки дает вам много преимуществ. Нужно только уметь ими пользоваться.

Смело идите на все экзамены, не заглянув в конспект: в вашем положении (преподаватели должны это понимать) надо больше знать.

Не волнуйтесь, пустоту в вашей голове прекрасно заменит "подержимое" другой части вашего тела, а также карточка беременной в пониженных руках, чуть зеленоватый цвет лица и постоянные попытки упасть в обморок.

Постарайтесь, чтобы долгожданный момент совпал с экзаменационной сессией, тем паче с самым страшным экзаменом. К нему готовьтесь заранее: вызовите к институту "скорую", ложитесь в уголке аудитории узелок с вещами для похода в роддом, принесите кушетку и требуйте постоянного присутствия рядом с вами акушерки.

Новоиспеченной мамаше рекомендую один-два раза в месяц появляться в учебном заведении, дабы преподаватели не забывали про "фэйс". Чаше лучше не ходить: это опорочит вас как мать в глазах окружающих.

Напомните о вашем присутствии на лекции изможденным и недосыпающей молодой мамаше, дребезжанием детских стульчиков и шушанием памперсов. Делайте это эффектно и артистично!

На экзамены (боже! Когда они закончатся?!) лучше приходигь маленьким чадом, чтобы оно своим криком напоминало маминатору о нелегкой судьбе его собственной матери.

И самый последний, самый важный совет: постарайтесь никогда не следовать этим советам.

ИАНА АНДРУХОВИЧ,
студентка ВСТАКИ,
молодая, но уже опытная мама.

64 наһатай ДАНСАРАНОВА
ДОЛЖИННОО БГУ-гай III - дахи
курсын оюутан ОЮНА
ЦЫЦЫКОВА бэшэжэ абаба.

шандаага шангатай хүбүүд олоороо хабаадажа, (Үбэр Монголдоо тийхэдэ хоёр

харагшадай дунда хониной шагай хаялгын мурьсөө түрүүшынхнээ эмхидхээ нэмди.

Сагаалганышье угтуулан

ЭХИН ХАЙНДЭРНӨӨ ЭРШЭЭЭ АВААД...

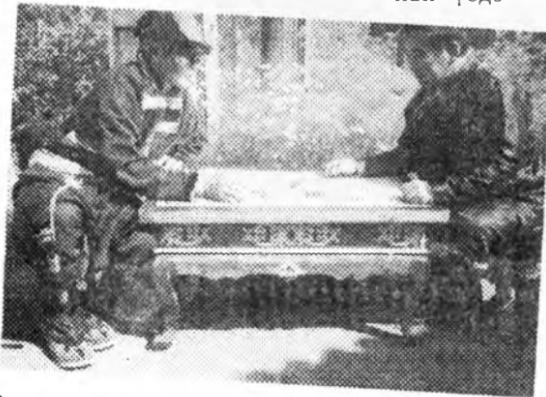
Улаан-Удын аэропорт шадарай нууринда Буряадай ондо ондоо нютагууднаа ерэнэн зон ажаһуудаг. Жэл бүри энэ нютагта Сагаалганаа эдэбхитэйгээр үнгэргэдэг заншалтай болонхой.

Улаан-Удын 37-дохи дунда нургуулин багшанар ба нурапшад (директор Ю.Д.Лубсанов), соёлой байшанай хүдэлмэрилэгшэд (директор А.Д.Потапцева), Коминтерн нууриной эгээ үндэр наһатай үнинэй багша Тимофей Менжиков тон эдэбхитэйгээр буряад еһо заншалаараа эгээ түрүүшынхнээ Морин жэлээ угтаа бэлэйбди. Соёлой байшанай гагаа 12 жэлэй буряад литэ календарь ехэ томоор, үнгэтэй шэрээр зурагданхай, ехэ гал түлигдэнхэй, мориной сэргэнүүд олоной анхарал татаа нэн. Нургуули тээһээ гушан гурбан моритой хүбүүд урдаа сагаан мори дахуулан буужа ерээд Сагаалганай найр наадан эхилээ!

Хоёр томо зонд-шар дээрэ Могой, Морин жэлэй дүрсэнүүд... Хуушан жэлээ үдэшэжэ, Могой жэл агаарта дэгдэшэнэ, Морин жэлэй ерэнэнэй тэмдэг томо зонд-шар огторгойгоор Буряад зоноо амаршалан дэгдэшэнэ.

Улаан-Удэ хотын "Тоонто" ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнэ Ц.Ц.Батурова, айлшадаа байшан соо оруулжа, дуу хатарая дэлгэжэ, сэдэхэлэй баяр, шэхэнэй шэмэг болгон хүн зоние баярлуулаа. Уданшьегүй дүрэ буялдалгын барилдаанай мурьсөөн үнгэргэгдэжэ,

хүбүүд хабаадаа), шэнэ жэлэй Баатарта Борьёогой томо эрье хони барюулаа бэлэй. Сагаалганай үедэ

үни урданһаа буряад эршүүл хээр шаажа мурьсэдэг байһан заншалтай, энээнине гэршэлэн Андрей Бальжанов (Захааминай аймагай Хужар нютагай) дээрэ дээрэнээ гурбан хээр "хяс" гэтэр хухалаад.

харагшадай нэрьемэ алыга ташалган доро мүнгэн шанда хүртөө нэн. Тэрэ үдэр үдэшэ орой болотор соёлой байшанай гал унтарангүй, шог зугаа, хүжюу наадан дэлгэржэ байгаа бэлэй.

Тус байшанай хүдэлмэрилэгшэд, нургуулин багшанар хайндэрэй гурим жэл бүри ондоо, бүри шэмэгтэй болгохын тула элдэб шэнэ наадануудые зохёодог юм. Үхэр жэлээ угтахдаа, манай нургуулин багшанар

"Мори урилгаан" — шагай хаялга

Хэдышье хүн, дуратайшуул энэ наада наадажа болоно. Наадагша бүхэн арбан хоёр шагай нубарюулжа табиха. Энэ хадаа манай буряад 12 жэлэй литэ болоно гэшэ. Шагайн хомор байгаа хаань, арбан хоёр жэлэй литэ табиха болоно. Тийхэдэ сугларагшад бүхы жэлэй нэрэнүүдые хайн мэдэхэ ёһотой.

Ушөө нэгэ мориёо тэрэ арбан хоёр боложо нубаринан моринойнгоо түрүүшын шагайтай зэргэлүүлжэ табиха.

Наранай гараха зүртэ байһан наадагша түрүүн эхилэхэ. Энэ эрхые буялдалаа, наадагша бүхэн дүрбэ-дүрбэн шагайгаа хаяха, хэнэинь шагай олон "морин" буугаа хаань, тэрэ хүн түрүүн наадажа эхилэхэ болоно.

Нэгэдэхи наадагша дүрбэн шагайгаа хаяха. Тэдэнэй нэгэ шагай "морин" буугаа хаань, морининь нэгэ жэл ябах. Мориёо түрүүшын шагайтай зэргэлүүлжэ табиха. Хоёр морин буушаба, морининь хоёр жэл урагшаа гараха.

Хэрбээ гурба унаа хаань - гурбан жэл.

Хэрбээ наадагшын дүрбэн шагайн дүрбэн "морин" буушахадань, табун жэл урагшаа ябах. Юуб гэхэдэ, дүрбэн "морин" хомор туадаг юм. Нэгэ жэл тиймэ урмашуулгын ябадал!

Нүгөөдэ хоёрдохи наадагша эхилбэ. Морин буубагүй. Нэгэдэхи наадагша наадажа эрхэтэй болобо. Энэ мэтээр хурдан

морин Арбан хоёр жэл гүйжэ, нара зүб тойроод, хоёргөө эхилхэн түрүүшын шагайдаа ерэхэ. Түрүүн ерэнэн наадагша шүүһэн болоно. Энэ урилдаанда гаража ерэнэн гүйгөөшэдэ шан барюулагдаха.

Сагаалганай үедэ иимэ наадан илангаяа хонирхолтой. Тиймээшэ Бар жэлээ угтахдаа, бүри урилдан бээ зыһэн бэлдэжэ наадыт гэжэ уряалха байнаб.

В.ЦЫБИКОВ, Улаан-Удын 37-дохи нургуулин багша.

ХЁРХО НЮДЭН

(Бодото баримтаһаа үндэхэлэн)

Декабрийн янгинама хүйтэн хүни байба. Алдар Будаен яаше унтажа ядаад, газаашаа гараба. Тархинь үбдэжэ, дэлбэ хүрэхээ байһандал үзэгдэбэ. Тийгэншьегүй яахаб даа - энэ хоёр үхибүүнэй эсэгэ, эхын ори гансахан найдал ха юм. Намганинь үхибүүдээ абаад, түрхэмүүдтээ ябашоо. Зосоонь сугларһан бури бухал юумээ хубаалдахашье хүн байхагүй. Гансаараал аад, гансаараа. Яалтайб?!

Тийгэнһээр байтар, автобусой буудалһаа нааша хоёр эхэнэр тэрээн тээшэ ябажа ябахань харагдаба. Будаен хүнүүдые харахадаа баярлажа, зосоонь нара гарахадал гэбэ. "Бурхан зайлуул, гансаараа бэшэ ха юмбиб, басагад лэ!" - гэжэ бүри ехээр бахархаба.

Тэдэнй үнэхөөрөөшье залуу эхэнэрүүд байба. "Үү, басагад, сайн байна! Харгын хани болоөл, хүргөөдшье үхэдэм болохо", - гэжэ тэдэндэ хандаба, халдаба.

Үргэн долой Наташа Гасанова халамгай байһандаа, хүнин хүнһөө бишыхаше айнгүй: "Хэн юун гээшэбши? Шамгүйгөөр гэрээ олохобди, мааналһаа холуур яба саашаа!" - гэжэ ганриба. Тэрэнэй хараалгүйгөөр уйтахан зосоохитой ябаһан Будаен урбагад гэжэ сухалаа хүрэнэн бэээрээ, Гасановае унашатарнь шаажархөөд, нүхэр басагыень: "Зай, дуугайхан, номгохон басаган, намтай ябаха болоолши даа", - гээд, Нурьевае хүтэлжэ, харгын нүгөө тээшэ татаба. Набтархан, туранхайхан бээтэй Татьяна нүгөөдэдөө "Намайгаа бү орхиниш даа" гэхээр саашаа шэрүүлжэ ябаа нэн.

Уралаа хахартараа шаалаһан Гасанова дахинаа дуушье гарахая айшанхай, гэр тээшэ харайжа, абарха хүнине бэдэрхые нэдэбэ.

Гасановагай гуйлтаар хүнин тэгэндэ хэн гансата бодожо, нүхэр басагыень абаралсахая ерэхэ бэлэй даа. Тийгэбэ яабашье Гасанова Брыков гэжэ хайн танилаа халуун хүнжэлһөөнь хуу татажа асархадань, тэрэ газартань Нурьевагай дүрсэшье харагдабагүй. Гасанова хашхарба, хуугайла, нэрээрнь дуудаба, тезд харюу дуулаагүй...

Хэды хоногой үнгэрхэн хойно танигдаагүй залуу эхэнэрэй үхэнэн бээ олодоо ха гэжэ Гасанова дуулажархөөд, зосоонь заригад гэбэ. "Таня, Танимни хаана гэшэб! Юундэ харагданагүйб", - гэжэ бодоод, тэрэ эхэнэрэй бээ харахаяа ошоходоо, нүхэр басагага танижархөөд, мэдээ табиха унаа нэн.

Хөөрхы, гушаад наһа ябаһан Нурьева мидэн хүдэлжэ байһанаа архи намнаһанайнгаа түлөө ажа гартуулшоод, хамга хаяуулшоод, үдэрэй наһа хүнин зүүдэн болошоод хүнэй наһарта орожо, с урид наһа бараа.

Нурьева наһа барахадань зобоо. Алдар Будаен тэрэ нүхэр басаганһаань тата хажуу тээшэн шэрээ тэрэнтэй наадахаяа наһа харин муухай хара бол абтаһан байгаа. Бээр жан аад, Гасанова үнгээр ган наһалдажа, бээ хамгаалжа шадхагүй Нурьевае үлэнхон гуринха шоно шэнги бол ябаһан Будаен хүсөөр элдэ. Үбэлэй янгинама хүйтэ сагаан саһан дээрэ носуу байһан эхэнэр Будаение мэдэхэ, "хараалаараа хара нюур нюргандань нелбожо, зүйһенй зулгаажа, сухалыень айхабтараар хүртэ ан арьяатан шэ болгожорхибо. "Би шаань хаанашье танихаб, мургэхэ гэжэ байжа хашхархадань Будаеней толгойдэ нэгэ тэрэ Энэ нохойшин нээрээ заахань гэшэ. Байза... Т нүхэр басаганинь ехы нам таниха даа. Хэрбээ гэнтэ та хаань... Аһаа, бүтэн гараха н арга байна. Гэршэ үгы..."

Алуулан, элдэблүүлэ эхэнэрэй хүлэдхэн бол үлгөөдэрнын олодоо ха юм.

Нүхэр басагага бузарһан алданандаа шаналһан Гасанова удаан орилоо, орхөөд ябаһан бээдээ гомдоо. Тэрэнэй утга байһан хүнине аргада асартарнь адаг хахад час болобо байгаа. Энэ үедэ Нурьева табижархинхай хэбтээ...

Хэды жэлэй үнгэрхэн хойно түрмэхөө гараһан нэгэ танилтан хөөрэдэжэ байһаар, Будае гэжэ дурдахыень дууламсаар хонирхоһомни, хүнин алаһандаа түрмэдэ 15 жэл хаагдаһан Алдар Будаен бээр болоо нэн.

Тийхэдэ тэрэндэ уралаа шаалаһан Гасанова мурдалта үедэ Будаение лаб лэ тания ха гэжэ ойлгоо нэм.

Тэрэ аргагүй херхо нюдтэ басаган байгаа.

В. ТОКТОХОВ

АБТОРНАА: нэрэ, обогтуудань зорюута ондоо болгогдондо. Тийгэбэшье гэнэ гайр боложо, нэгэнхитэй тугаа хаань, хүн гуйнаб.

"НОЙР ХАЙТЫН ГАЗААГУУР НАЯРГАҢААР ГАРАБАЛДИ"

(Урдын сагай ушаралнууд)

ХААНТА засагай үедэ 1880-1910 онуудта элдин уужам Ивалга нютагта Саржаан Сахьяа гэдэг айхабтар хурдан хурса ухаатай, хүн зоние мэхэлдэг хулгайша хүн ажаһуудаг байһан. Сахьяа Эрхүү, Шэтэ, Монголооршье ябадаг нэн, ябаагүй газарынь үгы шахуу бэлэй.

Тэрэ сагта морид гээшэ тарган хайнууд байһан, хатарша жороошо моридые паарлажа хулмөөд гүйлгэдэг байгаа. Холо ошоходоо, гурбан паар моридоор ябадаг, дүтэ ойгуур хоёр паар хүлэдэг нэн. Ехэ хаан баяш ултай боосолдоод, боосоо сохом шүүдэг нэн ха. Нэгэтэ

Эрхүүгэй губернатор Сахьяе дуудаж, азаргыемни хулуужа абаа наа, боосоогоо эдихэш, үгы наа, би эдихэб гэжэ ха. Хэдэн олон хашаа хүрээ хаалгатай, ехэ амбаар соо суургатай, гурба-дүрбэн хажуултай шанга гарта байгаа гэдэг. Гэбэшье Сахьяа азаргыень хулгайлжа асарһан юм. Боосолдоод боосоого абаа гэдэг. Сахьяа хулгай хэхэдээ, хашабаа соогоо бодо малые барижа уруунь харуулаад, хүлнүүдтнь малгай толгой, дэгэл даха үмдэхүүлээд гүйлгэдэг байгаа гэжэ хэлсэдэг.

Нэгэ нонин ушар болоһон ха. Хүршэ айлайн хүбүүн иигэжэ хэлэб: "Сахьяа ахай, намайг хулгайда нургыт, шадха гүб, али үгыгү?" - гэхэдэн, "хоёр хоноод, гурбадахы үдэшэндөө ерээрэй"

гээ ха. Хүбүүн гурбадахы үдэшэн ерээ. Сахьяа моридоо паарлажа хулмүүлээд, хашбаа соогоо нуугтаад, хүбүүнтэй хулгайда гараа нааб даа. Тэрэ хүни саһа бордоһоор шэдэлжэ, бүтүү шуурган боложо байгаа.

Сахьяа байдаг нютагаа тойрон гүйлгэжэ-гүйлгэжэ хүбүүнэй тархи эрьюулээд, гэрийн хойно ерээд, харшыень задалуулжа, хотонһоонь үхэриень хүтэлжэ асаруулаад, хашбаадаа тээбэ. Тийн хүбүүгэ гэргэн буулгаад, өөрөө гэртээ ерээ нааб даа. Үглөө үдэрнын хүбүүн ерээд, манай үхэр үгы, хулгай абаа гэхэдэн, хулгайда нурга гэ наабзаш, өөрөө хулгайлаа бэшэ гүш гэ гэдэг. Хүбүүн гэртээ муухан уруу дуруу харяа.

ДАЛАН ХҮДАЛША

Энэ үедэ амгалан нула саг байгаа, Монголд ондоошье гүрэнөөр ябахад хамаагүй, хүн зон улаа шэрэдэг, наймаа-хонжоо хэдэг байгаа. Манай эндэхи зон монголһоо хатарша жороо моридые хулгайлжа асарһан, тийгээд дуунда гараһан гэдэг.

Хулгайшанай дуулаһан дуун нимэ:

Гушан гурбан шаргални, гурбанаас бэшэниинь жороонхой. Нүхэрлэһэн нүхэрни - Базарсадын хубилгаан. Хазаарлаһан хазаарни, хажатай мүнгэн тобороутай, Тохомлоһон тохомни, торгон шанхай хүбөөтэй. Эмээллэһэн эмээли эрэн зандан бүүргэтэй. Нойр хайтын газраагар наяргаһаар гарабалди.

Нохой хайтын газраагар нашуулһаар гарабалди. Талада маные барья наань талын хоогол татаарай. Маниие талада барья наань манан хоогол татаарай. Гушан гурбан шарайни гурбанаас бэшэниинь жороонхой, Нүхэрлэһэн нүхэрни - Базар Садын хубилгаан. Мүнөө энэ хатуу сугта хулгайшаниие яахаяа магтааб гэжэ болохот. Теэд өөлөө хулгай хэжэ бирахагүй, шадхагүй дээрэнэ хулгай хэзгы, зоние бү зосоогы гэхэ байнабди.

Цырен-Доржо Цыденов, ажалай ветеран. Оронго нютаг.

Зүүн зүгэй эмшэлэлгэ

байхааа эхилээд, 80 секунда хүрээр энээнэ үргэлжлүүлэхэ.

3-дахи үдэр - 20 секунда соо бэээ нүсэгэлөөд байхааа эхилээд, 90 секунда хүрээр энэ сагаа үргэлжлүүлэхэ.

4-дэхи үдэр - 20 секунда соо нүсэгэлөөд байхааа эхилээд, 100 секунда хүрээр хорилгоо үргэлжлүүлэхэ.

5-дахи үдэр - 20 секунда соо нүсэгэлөөд байхааа эхилээд, 110 секунда хүрээр сагаа утадхан, хорилго үргэлжлүүлэхэ.

6-дахи үдэр - 20 секунда соо нүсэгэн байхааа эхилээд, 120 секунда хүрээр сагаа нунаажа, хорилгоёо үргэлжлүүлэхэ.

Уридшалан хануулга: а) хубсахантнай аргагүй дулаан,

БАДАГАН АРГАЛХА ЯПОН ДУРИМУУД

Мэжлэл. Эхининь 1997 оной октябрийн ноябрийн 13-най дугаарнуудта).

БЭЭЭ НЮСЭГЭЛӨӨД, ТУСХАЙ ВАННААР АРГАЛХА ТУХАЙ

Бэээ нүсэгэлхэ. Архаараа амилхые тууха гэхэн гол зорилго эндэ хараалагдана. Энэй муу бодосууд (мочевина, шлаки) айна, тиигэжэ сэбэр агаараар (кислород) айна, харин кислород бээымнай углеродой окисэ үгы хэнэ, тийн хубилгажа айна двоокись болгоно. Тийхэдэнь хүнэй хажарна, бадаган (рак) үбшэндэ нэрбэгдэхээ Нэгэтэ энэ хүндэ бадагантаа гэхэн диагноз биба. Тийхэдэнь тэрэ хүн үдэр бүри (9-нөө 10-дөө) бэээ нүсэгэлхэнэй ашаар бэээ абарба, диагнозынь буруу байгаа гэжэ врачынь үгэ байна.

Арга яагаад бэлүүлхэ? Бүхы хубсаһаяа нүсэгэн бэээрээ гагаа хэбтэхэдэ, энэ тухатай Арга хэхэ үедэтнай үмдэһэн үмдэһэн ямар сезон байнаб (жэшээнэ, үбэл, намар, тэрээнхээ дулдыдан, буридулаан ёһотой). Жэшээлхэдэ, зундаа хоёр нимгэн үдэр, харин үбэлдөө ехэ зузаан дотор хубсаһан үбэлдөө кимоно үмдэхэ ёһотой болонот.

Газгаа агаарта бэээ нүсэгэлхэ сагтнай (секунда)	Гэр соо байха сагтнай хубсалаад (минута)
20	1,0
30	1,0
40	1,0
50	1,0
60	1,5
70	1,5
80	1,5
90	2,0
100	2,0
110	2
120	хубсалаад, амаржа

хэбтэхэ хэрэгтэй хорилго хэжэ байхан зон ингэжэ ёһотой.

3-дхи үдэр - 20 секунда соо бэээ нүсэгэлхэ, 4-дхи үдэр - 30 секунда хүрээр энээнэ нунаажа, 5-дхи үдэр - 20 секунда соо бэээ нүсэгэлөөд

хүлхэ гарахаар байха зэргэтэй; б) хубсаһа үмдөөд байхан сагаа утадхажа болохо, харин нүсэгэлхэ сагые үгтэһэн дүримһөө (дээрэ график үгтэһэнэй) хазагайруула хэрэггүй; в) үбшэн хүндэ энэ хорилго хэхэдэнь хэн бэ даа туһалха ёһотой.

Түрүүшын сеанс хэхэдэ (1 секундаһаа 40 секунда хүрээр), нюрган дээрэ хэбтэхэ хэрэгтэй; 40 секундаһаа 70 секунда хүрээр нүсэгэлхэдөө, баруун хажуугаараа хэбтэхэт; 70 секундаһаа 100 секунда хүрээр зүүн хажуу дээрэ хэбтэхэт; 100-һаа 120 секунда хүрээр нюрган дээрэ баһа хэбтэхэ болонот; г) нүсэгэлхэдөө шалашан бэээ, хүл, гараа эльбэгты, үгышые хаа, "Алтан заһаһан" ("Буряад үнэн" - октябрийн 23-най номерто), нюрганай ба гэдэһэнэй хорилгонууд (ноябрийн 13-най номерто), нэгэн гэбэл, "Капиллярнуудай хорилго" (октябрийн 23-най номерто) хэгты. Харин хубсалаад байхадаа, хэбтээд дулаасаха ёһотойт.

Энэ хорилго бээлүүлхэ саг: энэ хорилгы наранай гараагүйдэ, үгышые хаа, наранай ороһон сагта хэхэ хэрэгтэй. Үбдэнхэй гү, али ехээр эсэнхэй хаа, үдэрэй тэн багаар дулаан болоходо эхилээд, һүүлдэнь үглөөнэй 5-6 сагта хэдэг болоо хаатнай һайн.

Хорилго ба эдэе хоол барилга: энэ хорилго эдээлхын урда (1 час урид) гү, али эдээлхэнэй һүүлдэ 30-40 минута болоод хэхэдэтнай, ехэ аша туһатай байха.

Хорилго ба ваннууд: ваннада ороодүйдөө, үгышые хаа, ваннада ороһоной һүүдээр час болоод, нүсэгэлэлгын энэ хорилго хэхэ ёһотой болонот.

Б.ОРБОДОЕВА хэблээдэ бэлдэбэ.

(Үргэлжэлэлын хожом гараха).

КУПОН БЕСПЛАТНОГО ОБЪЯВЛЕНИЯ

"Буряад үнэн" - "Дүхэриг"

Наш адрес: 670000 г. Улан-Удэ, ул. Каландаришвили, 23 каб. 48

Рубрика Текст (не более 25 слов)

Ваш адрес (тел.) для ответа

КОНФЕТЫ, ЭКОНОМИКА, ПРОНИН...

Извините, но что у вас на столе, если у вас какие-нибудь важные гости, которых нужно встретить по высшему классу и представить родную республику Бурятию.

Правильно, непременно присутствует коробка конфет от "Амты".

... Мы сидим с Сергеем Ивановичем Прониным, генеральным директором "Амты" в его кабинете и дегустируем те конфеты, которые на пятой международной выставке-ярмарке "Интер сладости - 97" в г. Москве по номинации "Конфеты глазированные с корпусами на основе пралинс" заняли первое место. Я отрываю его от текущих дел, но Сергей Иванович для того, чтобы лишней раз прорекламировать изделия своего производства, времени для меня не жалеет.

Конфеты, если просто сказать вкусные, не сказать ничего. И под наслаждение от принимаемого внутрь, приходит крамольная мысль о том, что может быть не надо нам никаких промышленных гигантов, как ЛВРЗ или приборостроительное объединение, а развивать пищевую отрасль.

Оборачиваемость высокая, вложения невысокие, спрос всегда высок. О качестве говорить не приходится, это уже дурной тон, хвалить за качество "Амты". Трудно было ли организовать такое

производство? Выпускнику ВСТИ Сергею Пронину, который так случилось, проходил преддипломную практику на кондитерской фабрике в 1997 году, такое и не снилось.

Однако, уже через десять лет генеральный директор объединения кондитерских фабрик в Иволге, Тарбагатае, Улан-Удэ Сергей Иванович Пронин принимал поздравления за завоеванное Красное Знамя, среди кондитеров РСФСР. Этим он особенно гордится, хотя разных наград, дипломов было за это время немало.

Это уже был тот этап, та основа, на котором будущая "Амта" уже вошла в рынок.

Начальник цеха, производства, главный инженер - все ступени прошел генеральный директор "Амты".

"Самсунг" начинал с торговли сахаром. Сергей Иванович убежден, что тем, кто хочет быстрой отдачи в экономике, нужно начинать с отрасли пищевой промышленности.

Приоритеты определяет сама жизнь. И деньги, которые есть, необходимо направлять по этим приоритетам.

Может быть стоит прислушаться к руководителю, который на деле доказал, что он может, чего он достиг и что получилось в результате его деятельности.

Д.УБЕЕВ.

ОТДЫХ И ЛЕЧЕНИЕ

ПАНСИОНАТ "ВЕРХНЯЯ БЕРЕЗОВКА"

Приглашает отдохнуть и поправить своё здоровье:

- на 12 дней - 1.800.000 руб. "Мать и дитя"
- на 12 дней - 850.000 руб. "Дети"
- на 12 дней - 1.200.000 руб. "Взрослые"
- на 1 сутки - 50.000 руб. "Отдых"

ИМЕЮТСЯ: 1-2-комнатные, благоустроенные номера, 5-ти разовое питание, культурно-развл. программа. А также в стоимость путевки входит лечение у высококвалифицированных специалистов: терапевт, реабилитолог, стоматолог-протезист, невропатолог, психоневролог, акушер-гинеколог, массаж, лечебная физкультура, "Су-джок" терапия, мануальная терапия: лечение в гамокамере; физио и фитотерапия.

Диетолог-реабилитолог (разгрузочно-диетическая терапия по методу Этеросорбции и макробиотики)

По вопросам приобретения путёвок обращайтесь:

Пансионат "Верхняя Берёзовка", проезд автобусом № 8 до остановки "Дом Отдыха". ТЕЛ: ДИР. 34-43-44, БУХ. 34-45-75.

Врач-психотерапевт ДИЛЬ АНДРЕЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ

проводит каждое воскресенье лечение АЛКОГОЛЬНОЙ И ТАБАЧНОЙ зависимости по методу А.Р.Довженко - начало в 10 часов;

ИЗБИТОЧНОГО ВЕСА - в 12 часов; ЭНУРЕЗА И ЛОГО-НЕВРОЗА - в 13ч 30 мин.

Даёт консультации по использованию антиалкогольного фиточая "НАРКОДЕЛ".

АДРЕС: проспект Строителей, школа №49. ТЕЛЕФОН 37-35-27

телефонно станции - акционернэ "Электросвязь" тэмэй филиал Улаан-Удэ хотын хүн зониие болохоёо Гагаа Сагаан харын найдэрөөр амаршалан, найдэрэй хамгийн ЛОТЕРЕЙДЭ хабаадахые дурадхана.

1998 оной январийн 5-һаа Февралийн 28 болотор телефон тохого тухай ГТС-тэй хэлсээ баталһан, февралийн 28-ай цаалаар түлөөһыень гүйсэд оруулһан хүнүүд тус лотерейдэ лаадаха.

Телефон оруулха арга боломжо тухай ГТС-һээ эмшэлгэ абаһан эрхэтэдтэй тус хэлсээн лаалагдааг.

Хэлсээнэй ба хүнгэлэлтэтэй сэнгээр телефон тодхохо үрид дансада оруулһан эрхэтэд лотерейдэ хабаадахагүй. Лотерейн дүнгүүдые (тираж) 1998 оной мартын 4-дэ тиражна комисси гаргаха.

Лотерейдэ илагшад иимэ шангуудые абаха гэбэл:

1) НЭГЭДЭХИ ШАН - телефон түлөөһэг үйгөөр гэртээ оруулха;

2) КОЕРДОХИ ШАН - түлөөһэнэй 30 хубийн сэнгээр телефон оруулха;

3) ГУРБАДАХИ ШАН - түлөөһэнэй 50 хубийн сэнгээр телефон оруулха.

Гурүүн хэлсээ баталһан ба түлөөһыень хүсэд оруулһан 50 эхэтэд 1998 оной мартын 1 болотор абонентын түлөөһэнһөө нөөлөгдэхэ.

Нэгэдэхи шан шүүһэн лотерейн биледэй эзэндэ телефон холгын түлөөһэн нөөргэнь бусаагдаха.

Коердохихи ба гурбадахихи шангуудые шүүһэн лотерейн дүгүүдэй эзэдтэ тодхолгын түлөөһэнэй 70 ба 50 процентнь аагдаха.

Лотерейдэ илагшаддай дураар тэрэ мүнгэниинь абонентын түлөөһэнэй тоосоондо оруулагдажа болохо.

Петровскийн түмэр хэдэг завод баригдаба. Эндэ 586 заруул хүүдэмэришэд, 392 сүлээгийн хүүгүүд хүүдэдэг лэн. Тэдэнэй тоодо

байна. Тэрэ Санкт-Петербургын университет дүүргээд, 1905-1907 онуудта Түбэдэй Лавран, Гумбум дасануудай байдал нуудал шэнжэлээ. Удаань арбаад

"ДУХЭРИГЭЙМНАЙ" ЛИТЭ

(Түгэсхэл, Эхининь 2- дохи нуурта).

1648 он. Гурбан зуун табин жэлэй саада тээ Удын острог (мүнөөнэй Нижнеудинск), Баргажанай острог баригдаа.

1698 он. Тэбхэр гурбан зуун жэлэй саада тээ Удын острог Верхнеудинск город болгодогон байна.

1778 он. Забайкалида

декабристууд ородог байгаа. 1818 он. Зуун наян жэлэй саада тээ буряадай эрдэмтэ, зүүн зүгыг шэнжэлэгшэ Галсан Гомбоев түрөө. 1878 он. Энэ жэлдэ профессор, зүүн зүгыг шэнжэлэгшэ гайхамшагта эрдэмтэ, драматург, поэт, уран зохиолош, аяншалагша Базар Барадиевич Барадин түрэнэн

жэлэй туршада Санкт-Петербургын университетэ багшалаа, Буряад-Монголой АССР-эй Гэгээрэлэн наркомоор хүдэлөө. Тэрэнэй бэшэртэн "Ехэ удаган абжаа", "Шойжд хатан" гэхэ мэтэ зүжэгүүд буряад уран зохиолой алтан жасада оронхой. Б.Барадин 1937 ондо хардалгада орожо, түрмэдэ нуугаад, буудуулжа алуулхан байна.

Из зала выставки

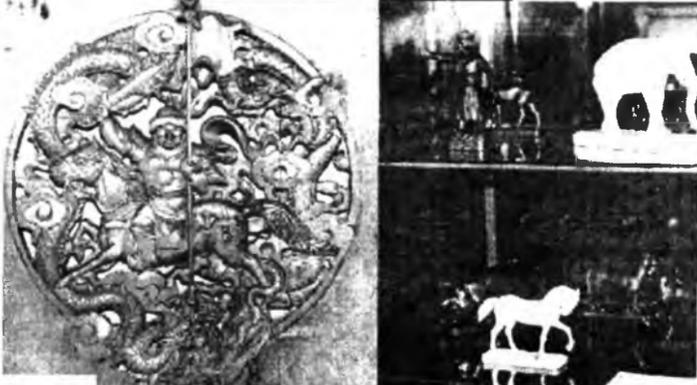
"БЕЛЫЙ БУЙВОЛ, И СИНИЙ ОРЕЛ, И ФОРЕЛЬ ЗОЛОТАЯ..."

В здании Бурятского научного центра открыта выставка молодых самодеятельных художников декоративно-прикладного искусства "...Белый буйвол, и синий орел, и форель золотая..." Республиканский центр народного творчества сделал

сначала увлекался изготовлением деревянных масок. Со временем дошел до скульптуры. На выставке экспонируется 14 его работ, в основном животные. Из дерева талантливо вырезаны лошадь, бык, овца, верблюд, коза - по бурятски - табан хушуун мал. Своим отточенным мастерством особенно, на наш взгляд, выделяется "Белый слон". Баир Данжуров хотя и родился в Улан-Удэ, родом он из плеяды Курумканских талантов. Это его не первая выставка. До этого

живопись, графика, резьба по дереву представлено всего 109 работ 16 молодых авторов. В их числе художник Андрей Митченко, Валерий Арефьев, Вадим Буланов, мастера резьбы по дереву Баир Данжуров, Алдар Санжиев, Анатолий Цыденов. К примеру взять, исполненный в классическом стиле цветной портрет Паганини А. Митченко колоритен, подкупает зрителя. Деревянные панно, маски, скульптуры

навеяны мотивами предания народов Востока. У Алдара Санжиева три панно - "Дракон", "Гарууди", "Хии морин". Панно "Дракон" у Баира Данжурова, групповая вырезка "Четверо смелых" у Анатолия Цыденова. Выразительность изделий очевидна. Будущий мастер Баир Данжуров

в 1994 году являлся участником выставки, состоявшейся в Художественном музее имени Сампилова. Его работы известны за пределами республики. Немало скульптур Баира за куплены иностранными туристами из Японии, США, Финляндии...

Пожелаем же талантливому мастеру дальнейших творческих успехов.

Э.БАЛЬЖИНИМАЕВ. На снимке: Баир Данжуров и его работы.

Хайрата Саяан хүбүүнэй сагһаа урид наһа бараһан ушараар ажалай ветеран, подполковник, Буряад Республикын габьяата врач Дамби Эрдыеевич, эрдэм нуралсалай отличник Дарима Жамьяновна Эрдыеевичтэндэ, мүн үхи хүүгэдтэнэ, түрэлхидтэнэ Ага нютагһаа ут гарбалтай "Алхана" эблээлхид, нүхэдэнь гүнзэгы шаналалаа мэдүүнэбди.

Январин 16-да үдэрэй 12 сагта Куйбышевай үйлсэдэхи 29-дэхи гэрэй 75-дахн квартираһаа хүдөө табигдаха.

"ДУХЭРИГТЭ"

ДУТЭЛЭЭ,

МА БУУДЭ
ЖООЭ

ТАНИЛСАЯ!

1934 оной (нохой жэлтэй) хүдөө нютагта байдаг, архи уу тамхи татадаггүй тэнюун зантай эрэ хүн саашадаа гэр бүлэ байг зохид эхэнэртэй танилсаха байна. Өөрын гэр байдалтай.

Хүнгэн сарюун, солбон зандаа, урин шарайтай, нюрта бэ уран гартай дархан солотой эрэ хүн 60-аад наһанай зохид эхэнэ танилсаха байна.

Нэгэ басагатай, набтаршаг аад, урин зохид шарайтай, 1957 түрэнэн эхэнэр дүтэрхы наһанай эрэ хүнтэй танилсаха хүсэлтэй.

51 наһатай, багша мэргэжэлтэй, хүдөө нютагта ажаһуудаг намтартай эхэнэр дүтэрхы наһанай эрэ хүнтэй гэр бүлэ байг зорилготойгоор танилсаха байна.

64 наһатай, хүдөө нютагта ажаһуудаг, малай аргаашан мэргэжэл эрэ хүн дүтэрхы наһанай зохид эхэнэртэй танилсаха хүсэлтэй.

48 наһатай, хүдөө нютагта ажаһуудаг, архн тамхинда дурагуй хүн дүтэрхы наһанай урин зохид эхэнэртэй танилсаха хүсэлтэй.

50 наһатай, бухгалтер мэргэжэлтэй, гурим журам үндэртэй сэгнэдэг, ямаршыг ажадаа ухамай шадмар, нэгэ басагатай (ажлаа ажаһуудаг) эхэнэр дүтэрхы наһанай аад, зохид зантай эрэ хүн танилсаха байна.

Улаан-Удэ хотодо ажаһуудаг инженер мэргэжэлтэй, нэгэ хүбүүн 46 наһанай томоотой түбшэн абарн зантай, зохидохон шарайтай эхэнэр дүтэшгэ наһанай зохид эрэ хүнтэй танилсаха хүсэлтэй.

1948 оной октябрь нарада түрэнэн, хүдөө нютагта ажаһуудаг даруухан зантай эхэнэр дүтэрхы наһанай түбшэн зохид эрэ хүнтэй танилсаха хүсэлтэй.

1928 ондо түрэнэн, 40-өөд жэлдэ багшалхан эрэ хүн дүтэрхы наһанай зохид зантай эхэнэртэй танилсаха байна.

35 наһатай, түбшэн даруу зантай, сэбэр шарайтай, нэгэ басагатай хүдөөнютагта ажаһуудаг эхэнэр дүтэрхы наһанай эрэ хүнтэй танилсаха хүсэлтэй.

48 наһатай, гэр бүлэ болоһон үхибүүдтэй, хүдөө нютагта ажалтай гэр байртай эхэнэр дүтэрхы наһанай эрэ хүнтэй танилсаха.

1957 ондо түрэнэн (тахяа жэлтэй), түбшэн даруу абарн зантай хүдөө нютагта ажаһуудаг эрэ хүн дүтэрхы наһанай зохид эхэнэртэй танилсаха байна.

1960 ондо түрэнэн (хулгана жэлтэй) ажалша бэрхэ, уран гартай эрэ хүн дүтэшгэ наһанай даруу номгон эхэнэртэй танилсаха хүсэлтэй.

51 наһатай, гэр бүлөөрөө амьаран ажаһуудаг үхибүүдтэй, урин шарайтай эхэнэр дүтэрхы наһанай зохид эрэ хүнтэй танилсаха байна. Иймэ адресаар бэшэхэ: 670009, Улаан-Удэ - 9, П-АЖ 547942.

45 наһатай, иддам абари зантай, урихан шарайтай, томо болоһон үхибүүдтэй эхэнэр дүтэрхы наһанай зохид эрэ хүнтэй танилсаха байна. Иймэ адресаар бэшэгты: 670000, Улаан-Удэ, Главпочтамт п/п №60362.

Һайшаагдahan абиентнүүдтэ бэшэгүүдэ эльгээхэ гэбэл, сэбэр шэнэ конвертнүүдэ бэшэг соогоо хэхээ бу мартагты!

Хүндэтэ уншагшад ай анхарагда! Редакциһаа адресуудыг хүлээжэ байнгүй, һайшаагдahan номертэй харюу сэхэ эльгээбэл, таарамжатай гэжэ һануулая. Тиймэһээ саашадаа нютаг нютагайнгаа почтын танагта (номертой) а/я нээгээд, угы гүйлгэе паспортынгаа сери, номер заагааг, "до востребования" гэхэн гэмтэй хээд, бэшэг соогоо заагаа наатнай, һайн байгаа.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ</p> <p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: Б.М. Ж. БАЛДАНОВ (редакторай орлогшо), Г. Х. ДАШЕЕВА (редакторай орлогшо), Б. В. ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (харюусалгата секретарь), А.Г.ЛУБСАНОВ (Буряад Республикын Правительство), Д. Д. СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудыг даагшад Ц. Ц. ДОНДОГОЙ, С. Д. ОЧИРОВ, Н.Д. НАМСАРАЕВ, Т. В. САМБЯЛОВА, В. И. ПИНТАЕВ (хэблээлэй директор), М. Д. НАМЖИЛОВ.</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Удэ, Каландаришвилиин үйлэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газетэ хэблээлэй 5 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 73877. Хэлэг 12.700 (хамта 24.350). Хэблээлдэ тушаагдahan саг 17.00.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ хэблээлдэ. Директорийн телефон: 21-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүрилхэлдэ албанхай. Заказ № 8258.</p>
<p>Редакциин телефонууд: редакторай - 21-50-96, приёмын - 21-54-54, редакторай орлогшонорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретариин - 21-50-52, секретариатай - 21-50-52, таһагууд үндэрхэнэй болон политическэ асуудалнуудаар - 21-55-97 (даагшань), 21-61-35, 21-34-05, экономикын - 21-63-86, 21-61-35, соёлой болон түүхын - 21-60-21 (даагшань), 21-57-63, залуушуулай, оюутайдай ажабайдалай болон олонийтын хүдэлмэрийн - 21-54-93 (даагшань), 21-69-58, мэдээлэй болон сонсохой - 21-62-62, 21-67-81, корректорнуудай - 21-33-61, компьютерна түбэй - 21-66-76.</p> <p>"Бурятия" хэблээлэй телефонууд: дирсктор - 21-49-94, бухгалтерн - 21-23-67, вахта - 21-35-95.</p>			
<p>Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэгые хэзагайруулан ушарта авторнуудынь харюусалгатай. Редакциин һанамжа автарайхитан адли бэшэ байжа магад.</p>			

ТАЙТЕ
НОМЕР
ЕНЫ
МСО (Коопт
овядина -
Ковина -
Светлая тор
Товядина -
Свинина -
Сык -
Ливер -
Товы свин
Эти говья
ИЦО (руб
Улан-Удэнс
категория
категория
Корочка ку
ФРУКТЫ
Чернослив -
Сухофрукты
Курма -
Продолж
с получени
отделени
Также м
үнэн". Стс
МОЛОД
тавь по
равки п
ЭХО-КЛ
Владимир
Вечер пост
17 январ
температу
р, анем 23-
мороза.
18 январ
территори
нстами с
17 гр., ан
нстами 15-
по г. Ула
13-17 гр. ан
18-го: Нс